

**UCHWAŁA NR 184/XIV/15
RADY MIEJSKIEJ WĘGLIŃCA**

z dnia 30 grudnia 2015 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec na lata 2016-2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 08 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 z późn. zm.) Rada Miejska Węglińca uchwala, co następuje :

§ 1.

Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec na lata 2016-2025 stanowiącą załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy i Miasta Węgliniec.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Waldemar Błauciak

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 6 cytowanej w podstawie prawnej ustawy o samorządzie gminnym, do wyłącznej właściwości rady gminy, w tym przypadku Rady Miejskiej Węglińca należy uchwalanie programów gospodarczych.

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Węglińca na lata 2016-2025 jest jednym z najważniejszych dokumentów będących drogowskazem dla podejmowania decyzji dotyczących rozwoju gminy. Jest dokumentem definiującym jej najważniejsze przedsięwzięcia społeczne, gospodarcze i środowiskowe, w tym zawiera kierunki alokacji zasobów, które w możliwie najlepszy sposób powinny przyczynić się do realizacji pożądanej wizji rozwoju. Moment określania zapisów Strategii wyznaczyło zaistnienie szczególnych szans w regionalnym i krajowym otoczeniu Gminy, związanych z nowymi instrumentami integracji europejskiej – perspektywa 2014-2020. Rozstrzygnięcia zawarte w Strategii mają na celu określenie listy najskuteczniejszych przedsięwzięć rozwojowych w tej perspektywie, a jednocześnie odpowiadających na oczekiwania i aspiracje mieszkańców Gminy Węglińca. Konieczność przyjęcia strategii jest także m.in. jednym z wymogów wynikających z procedur ubiegania się o środki z funduszy europejskich w latach 2014 – 2020. Główne założenia strategii wypracowane zostały podczas warsztatów strategicznych, które odbywały się w czerwcu i w sierpniu br. z udziałem przedstawicieli m.in. samorządu, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, instytucji kulturalnych i innych.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY I MIASTA WĘGLINIEC NA LATA 2016-2025

Węglińiec 2015

Wstęp	4
I. Analiza i diagnoza strategiczna.....	5
I.1. Przestrzeń i środowisko.....	5
I.1.1. Położenie administracyjne i geograficzne	5
I.1.2. Walory przyrodnicze.....	7
I.1.3. Walory kulturowe.....	9
I.2.2. Mieszkalnictwo.....	14
I.2.3. Bezrobocie	15
I.2.4. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia	17
I.2.5. Edukacja i placówki oświatowe	21
I.2.6. Kultura i sport.....	24
I.2.7. Bezpieczeństwo	31
I.3. Gospodarka	32
I.3.1. Rolnictwo i leśnictwo.....	32
I.3.2. Przedsiębiorczość	34
I. 4. Infrastruktura techniczna	36
I.4.1. Infrastruktura transportowa i komunikacyjna	36
I.4.2. Gospodarka wodno-ściekowa	37
I.4.3. Gospodarka odpadami	40
I.4.4. Infrastruktura elektroenergetyczna i gazowa	40
1.5 Podsumowanie analizy i diagnozy.....	42
1.5.1 Analiza SWOT/TOWS.....	42
1.5.2 Analiza potencjału życia	43
1.5.3 Analiza zdolności inwestycyjnej gminy Węgliniec.....	44
1.5.3.1. Dochody i wydatki Gminy Węgliniec w latach 2012 - 2014	45
1.5.3.2 Wynik budżetu Gminy Węgliniec w latach 2012 - 2014.....	51
1.5.3.3 Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Węgliniec.....	52
1.5.3.4 Podsumowanie	53
1.5.4 Jakość kapitału społecznego.....	54
1.5.5. Drzewo problemów	55
II. Rozwój strategiczny w latach 2015-2025	60
1. Wizja i Misja.....	60
2. Cele strategiczne	61

3. Cele operacyjne i działania strategiczne	62
4. Analiza powiązań pomiędzy celami.....	67
5. Analiza ważności (istotności) i prawdopodobieństwa działań strategicznych	68
II. System wdrażania i finansowania Strategii	69
II.1 Kluczowe instytucje i podmioty zaangażowane w proces wdrażania Strategii.....	69
II. 2 Główne źródła finansowania (fundusze unijne).	70
IV. Analiza powiązań strategii z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.....	73
V. System monitorowania i ewaluacji strategii	82
Spis tabel	83
Spis rycin.....	85
Załącznik nr 1 Lista zadań strategicznych.....	86

Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec jest koncepcją systemowego działania, które polega na formułowaniu długookresowych celów rozwoju, z uwzględnieniem perspektyw regionalnych, ogólnopolskich i europejskich, określaniu zasobów i środków niezbędnych do ich realizacji oraz wskazaniu metod postępowania, zapewniających wspólnocie samorządowej konkurencyjność i atrakcyjność na tle powiatu zgorzeleckiego i województwa dolnośląskiego, a jej mieszkańcom optymalne warunki do życia.

Prawidłowo opracowana strategia stanowi solidny fundament do opracowywania innych, ważnych z punktu widzenia samorządu, dokumentów strategicznych, jak: miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, wieloletnie plany inwestycyjne i finansowe, lokalne programy rewitalizacji, plany ochrony środowiska, rozwoju transportu, mieszkalnictwa, oświaty i promocji. Jest również niezmiennie istotna w kontekście możliwości ubiegania się o środki finansowe ze źródeł zewnętrznych, w tym z Unii Europejskiej, w bieżących i przyszłych okresach programowania.

Niniejsza Strategia została opracowana z inicjatywy władz samorządowych Gminy i Miasta Węgliniec, jednakże to potrzeby społeczności lokalnej były wyznacznikiem kierunków prac oraz formułowanych celów strategicznych. Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec mówi zatem o tym, co mieszkańcy, jako społeczność lokalna, mogą i chcą osiągnąć w perspektywie lat 2016-2025 oraz o tym jak chcą postrzegać swoją małą ojczyznę za kilkanaście lat. W tym ujęciu jest to zatem dynamiczne narzędzie wspierania pozytywnych zmian w gminie i reagowania na sytuację społeczno – ekonomiczną najbliższego otoczenia.

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec na lata 2016-2025 składa się z trzech zasadniczych części:

- analizy diagnozy stanu istniejącego, w oparciu o wnioski z przeprowadzonych konsultacji społecznych
- strategicznego planu rozwoju na lata 2016-2025, opartego o wspólnie wypracowaną wizję, misję oraz cele strategiczne i operacyjne
- systemu wdrażania i zarządzania Strategią, z uwzględnieniem możliwości finansowych Gminy oraz powiązań z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu

Zespół składa podziękowania wszystkim osobom i instytucjom za zaangażowanie i wsparcie okazane podczas prac nad powstawaniem dokumentu. Wierząc zaś w trafność wypracowanego planu działania życzy mieszkańcom Gminy i Miasta Węgliniec i władzom lokalnym samych sukcesów w rozwoju.

I. Analiza i diagnoza strategiczna

Celem niniejszej diagnozy jest dostarczenie rzetelnej wiedzy na temat zjawisk i procesów zachodzących na obszarze terytorialnym Gminy i Miasta Węgliniec oraz w jej najbliższym otoczeniu, w oparciu o dostępne metody pozyskiwania informacji. Z założenia proces ten musi mieć charakter kompleksowy i wykorzystywać metody jakościowe oraz ilościowe z dziedziny ekonomii, finansów, marketingu, ekonometrii, statystyki i psychologii.

Jedną z wykorzystanych w przedmiotowym opracowaniu metod pozyskania informacji do przeprowadzenia diagnozy był tzw. *desk research*, tj. analiza źródeł wtórnych udostępnionych przez urzędy, jednostki organizacyjne i budżetowe, Urząd Statystyczny itp. Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu pozyskane zostały aktualne oraz historyczne dane, które pozwoliły na wstępne opracowanie sytuacji wyjściowej Gminy i Miasta Węgliniec. Przeprowadzono także kwerendę źródeł informacji, takich jak opracowania o zasięgu ponadlokalnym podejmujące problematykę obszaru objętego strategią, np. zaktualizowana „Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku”, „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego” czy Zachodni Obszar Interwencji, wydzielony w ramach „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020”, zgodnie z założeniami „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020” (KSRR).

Przeprowadzona w powyższy sposób diagnoza Gminy i Miasta Węgliniec stanowić będzie podstawę do przeprowadzenia analizy SWOT oraz dyskusji nad wypracowania wizji, misji oraz celów strategicznych i operacyjnych na lata 2016-2025.

I.1. Przestrzeń i środowisko

I.1.1. Położenie administracyjne i geograficzne

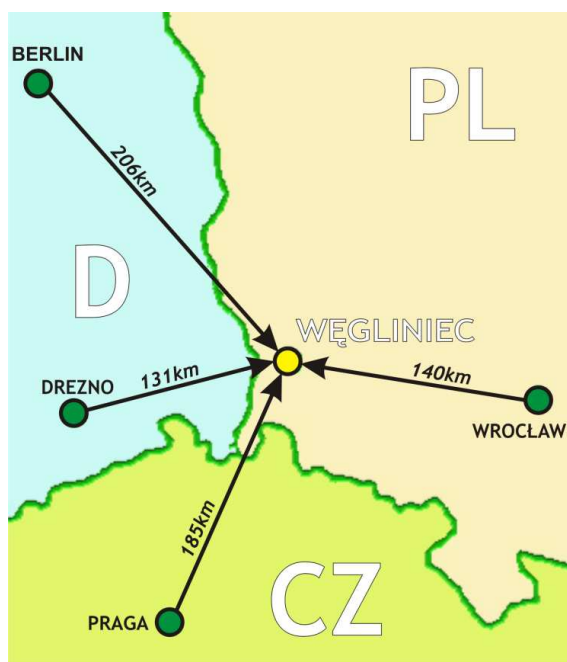
Gmina Węgliniec położona jest w zachodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie zgorzeleckim. Administracyjnie w skład gminy wchodzi miasto Węgliniec, siedem sołectw: Ruszów, Kościelna Wieś, Jagodzin, Piaseczna, Stary Węgliniec, Czerwona Woda, Zielonka oraz dwie osady: Polana i Okrąglica. Do 31.12.2015 r. w skład gminy wchodziła również osada Dębówek. Gmina Węgliniec graniczy:

- od wschodu z gminą Osiecznica (powiat bolesławiecki),
- od południa i południowego – wschodu z gminą Nowogrodziec (powiat bolesławiecki),
- od zachodu i południowego - zachodu ich z gminą Pieńsk (powiat zgorzelecki),
- od północy z gminami: Przewóz (województwo lubuskie, powiat żarski) i Iłowa (województwo lubuskie, powiat żagański) oraz miastem Gozdnicą (województwo lubuskie, powiat żagański).

Rycina 1. Położenie gminy Węgliniec na tle powiatu zgorzeleckiego

Obszar Gminy znajduje się przy głównych szlakach komunikacyjnych Europy tj. drogach międzynarodowych nr E40 w kierunku Drezna i Lwowa oraz E36 w kierunku Berlina. Przez gminę przebiega droga wojewódzka nr 296, która na odcinku od skrzyżowania z drogą krajową nr 94 w miejscowości Jeleniów do węzła drogi A – 18 w Łowej, łączy dwa główne szlaki komunikacyjne z przejściami granicznymi w Jędrzychowicach, Zawidowie, Sieniawce, Olszynie i Jakuszycach, droga wojewódzka nr 351 na trasie Jagodzin - Pieńsk oraz droga wojewódzka nr 350 na trasie Gozdnicza - Parowa przez Ruszów.

Rycina 2. Położenie Gminy Węgliniec na szlaku drogowym

Na terenie gminy, w Węglińcu, znajduje się drugi, co do wielkości terminal towarowy na Dolnym Śląsku. Ma istotne znaczenie w ruchu towarowym, obsługując pociągi w kierunku czterech kolejowych przejść granicznych:

- Zawidów – Frydlant (PL-Cz)
- Zgorzelec – Görlitz (PL-D),
- Węgliniec – Horka (PL-D),
- Zasieki – Forst (PL/D)

Przez Gminę przebiegają dwie linie kolejowe, obejmujące trasę: Wrocław – zachodnia granica państwa oraz Szczecin – Węgliniec – Jelenia Góra.

Rycina 3. Położenie Gminy Węgliniec na szlaku kolejowym

I.1.2. Walory przyrodnicze

Gmina Węglińiec położona jest na terenie trzech obszarów zaliczanych do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. Przeważającą część powierzchni gminy stanowią Bory Dolnośląskie. Obszar ten położony jest głównie na Nizinie Śląsko-Łużyckiej, a południowa jego część wkracza w niewielkim stopniu na teren Pogórza Izerskiego. Bory leżą w dorzeczu Odry, główną rzeką regionu jest Bóbr, do którego uchodzą Czarna Wielka i Czarna Mała i Kwisza. Zachodnia część obszaru znajduje się w zlewni Nysy Łużyckiej. Dwa pozostałe obszary chronione to Uroczyska Borów Dolnośląskich, obejmujące cenne siedliska przyrodnicze, rozproszone na dużym obszarze wśród lasów sosnowych oraz Przygiełkowiska koło Gozdnicy, gdzie znajduje się największe w Polsce skupisko przygiełki brunatnej oraz największe w kraju stanowisko ponikła wielołodygowego.

Ponad 80% powierzchni gminy stanowią lasy, z przewagą lasów sosnowych, które oprócz wartości przyrodniczych są również ważnym surowcem dla przemysłu drzewnego, przetwórstwa runa leśnego i gospodarki łowieckiej. W mniejszym stopniu występują tu również nieliczne lasy bukowe oraz mieszane. Lasy na terenie Gminy Węglińiec zarządzane są przez trzy nadleśnictwa – Węglińiec, Ruszów i Pieńsk. Lasy Nadleśnictwa Węglińiec stanowią część Puszczy Bolestawiecko - Zgorzeleckiej, należącej do kompleksu Borów Dolnośląskich. Lasy są równomiernie rozmieszczone na terenie gminy i powiązane ze sobą, a do tego wraz z rzekami oraz jeziorami tworzą tzw. korytarze ekologiczne, dające między innymi możliwość migracji zwierząt. Powierzchnia lasów podlegających Nadleśnictwu Węglińiec na terenie Gminy i Miasta Węglińiec w latach 2012 – 2014 wynosiła 7736,82 ha. Bory wilgotne i mieszane Nadleśnictwa Ruszów występują na piaszczystych glebach z wyższym poziomem wód gruntowych i zajmują około 44 % powierzchni nadleśnictwa. Nadleśnictwo Pieńsk obejmuje swym zasięgiem tereny sołectwa Zielonka i w tym obszarze w całości położone jest na terenie obszarów chronionych Natura 2000.

Na terenie Gminy znajdują się dwa rezerваты przyrody tj. w pobliżu Węglińca „Torfowisko pod Węglińcem” oraz w pobliżu Piasecznej „Wrzosiec koło Piasecznej” z cennymi elementami przyrody. Rezerwat „Torfowisko pod Węglińcem” zajmuje obszar lasu o powierzchni 1,35 ha w Leśnictwie Krucze Gniazdo Nadleśnictwa Węglińiec i został utworzony w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych torfowiska przejściowego z pierwotną roślinnością oraz reliktowym stanowiskiem sosny błotnej (*Pinus ulginosa*), będącej osobliwością na skalę europejską. Rezerwat „Wrzosiec koło Piasecznej” o powierzchni 40,16 ha znajduje się w pobliżu miejscowości Piaseczna, w obrębie leśnictwa Stawiska w Nadleśnictwie Węglińiec. Celem utworzenia rezerwatu było zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych unikalnych torfowisk o charakterze atlantyckim w Borach Dolnośląskich, z kresowym stanowiskiem mszaru wrzosiowego oraz gatunkami roślin chronionych, rzadkich i zagrożonych wyginięciem.

Oprócz dwóch rezerwatów przyrody, Gmina Węglińiec może pochwalić się pomnikami przyrody. Są to: dąb szypułkowy w Ruszowie, buk pospolity w Kościelnej Wsi, dąb szypułkowy w osadzie Polana, wiąz szypułkowy w osadzie Polana, 2 dęby szypułkowe w Zielonce oraz stanowisko ze skamieniałościami roślinności pliocenńskiej w pobliżu Ruszowa i Kościelnej Wsi.

Miejscową florę reprezentują m.in. rzadkie i chronione gatunki roślin jak: arnika górską, centuria pospolita, goździk pyszny, gnidosz rozestany, gnieźnik leśny, grzybienie północne, kosaciec syberyjski, mącznica lekarska paprotka zwyczajna, pióropusznik strusi, podrzeń żebrowiec, pokrzyk wilcza jagoda, rosziczka długolistna, storczyk Fuchsa, wawrzynek wilczyłyko, widłaczek torfowy, widłak cyprysowaty, wroniec widlasty.

Miejscowa fauna reprezentowana jest przez:

- ssaki m.in. daniel, dzik, jeleń europejski, sarna, łось, wilk, borsuk, gronostaj, łasica łąska, lis, piżmak, nornica ruda, nornik bury, ryjówka aksamitna i malutka, wydra, tchórz zwyczajny, zając szarak, kuna leśna i domowa, jeż zachodni, kret, darniówka zwyczajna, wiewiórka pospolita, liczne gatunki myszy i nietoperzy,
- ptaki: m.in. bażant, bielik, głuźzec, cietrzew, bogatka, czajka, czubatka, czyż cyraneczka, drozd, jastrząb, kuropatwa, krogulec, myszołów, jarzębatka, język, kukułka, pustułka, muchołówka, przepiórka, pliszka, sówka, słowik, skowronek, sroka, szczygieł, strzyżyk, srokosz, świergotek, szpak, wrona, zimorodek, kania, kawka, kobuz, kos, lelek, modraszka, remiz, rudzik, puszczyk, puchacz, rybołów, rybitwa, żuraw, rogatka, błotniak, brodziec leśny, brzegówka, zięba, turkawka, trzmielojad, włośchatka, wilga oraz liczne gatunki dzięciołów,
- płazy: m.in. ropuchy, rzekotki, kumaki, żaby, traszki,
- gady: m.in. jaszczurki, padalce, zaskrońce, żmija zygzakowata,
- ryby: m.in. brzana, kleń, pstrąg potokowy, ukleja, śliz, piskorz, minóg strumieniowy, okoń, piskorz, płoć, lin, leszcz, szczupak.

Charakterystycznym elementem krajobrazu wokół Węglińca są także stawy hodowlane, w tym opuszczone stawy i oczka wodne, gdzie występują stanowiska unikatowych roślin torfowiskowych. Stawy śródleśne i mokradła są środowiskiem licznych gatunków ptaków wodno-błotnych, jak bąk, bekas, brzęczka, cyraneczka, gągoł, gęgawa, kropiatka, kulik wielki, łabędź

krzykliwy, mewa śmieszka, podgorzałka, słonka, samotnik, tracz nurogęś, zielonka czy żuraw. Kompleks wodny Stawy Parowskie, którego założenie sięga XV w. charakteryzuje się ponad 100 letnim starodrzewem akacjowym wzdłuż stawów Wolno Nowego i Wolno Starego. W czerwonej Wodzie znajduje się wpisane do ogólnopolskiej bazy gniazd - gniazdo bociana białego Ponadto występuje wiele gatunków płazów, takich jak zaskroniec zwyczajny, a także bogactwo i różnorodność gatunkowa owadów. Niewątpliwą osobliwością jest również ostoja turystyczno - przyrodnicza „Asuan” gdzie można podziwiać żeremia bobrów oraz liczne ptaki wodne.

Okolice Węglińca i Ruszowa to także teren łowiecki, gdzie organizuje się polowania na zwierzyne.

Na terenie Gminy znajdują się również cenne złoża surowców naturalnych eksploatowanych: surowiec ilasty ceramiki budowlanej, kwarcoplast, kruszywa, żwiry, kaolin oraz złoża do eksploatacji: węgiel brunatny z dużą zawartością substancji bitumicznych i aromatycznych, piaski szklarskie i formierskie.

Położenie geograficzne w sercu Borów Dolnośląskich sprawia, że gmina ma potencjał w postaci walorów krajobrazowych, który może i powinien być wykorzystany w rozwoju turystyki i gospodarki około turystycznej, zapewniając tym samym konkurencyjność gminy w regionie i województwie dolnośląskim. W gminie zdecydowanie brak jest współczesnych atrakcji turystyki aktywnej oraz promocji dostępnych terenów rekreacyjno – wypoczynkowych. Wyznaczenie i oznakowanie gminnych szlaków turystyki pieszej i rowerowej, połączone z siecią ścieżek zdrowia oraz punktami obserwacji przyrody ożywionej i nieożywionej w znacznym stopniu przyczyniłby się do wzrostu ruchu turystycznego, przy niewielkim nakładzie kosztów. Należy pamiętać, że wciąż przybywa turystów, którzy są zainteresowani ciszą, spokojem i wypoczynkiem na łonie przyrody, co Gmina Węglińca może zaoferować, przy wykorzystaniu istniejących zasobów przyrodniczych i kulturowych. Przy wszelkiego rodzaju kampaniach promocyjnych należy uwzględnić bliskość granicy z Niemcami i Republiką Czeską, dostosowując ofertę do narodowości turysty (język czeski i niemiecki).

I.1.3. Walory kulturowe

Pierwsza wzmianka o miejscowości Węglińca pochodzi z początku XVI wieku i dotyczy powstania kuźni nad zbiornikiem na rzece Czarna Mała przy istniejącej osadzie. Od roku 1742 Węglińca należał do państwa pruskiego. Przełom w dziejach miejscowości nastąpił w latach 1844-1846, po wybraniu przez spółkę Kolej Dolnośląsko - Marchijska osady Węglińca na miejsce rozgałęzienia linii kolejowej na trasie z Wrocławia w kierunku Berlina przez Żary. Dogodne połączenie komunikacyjne sprawiło, że od końca XIX wieku w pobliżu Węglińca rozpoczęto eksploatację złóż węgla brunatnego, w 1905 r. uruchomiono pierwszą kopalnię, a wkrótce w 1911 r. pierwszą elektrownię na węgiel. 1 stycznia 1967 r. Węglińca otrzymał prawa miejskie.

Ze względów historycznych, dziedzictwo kulturowe Gminy Węglińca związane jest w dużej mierze z kolejnictwem oraz przemysłem wydobywczym, a ślady historii zachowały się nie tylko w siedzibie Gminy – Węglińcu, ale i poszczególnych sołectwach oraz osadach.

W Węglińcu funkcjonuje Muzeum Kresów Wschodnich, zlokalizowane w dwóch wagonach kolejowych na fragmencie torowiska. Zgromadzono tu przedmioty, które kiedyś były używane przez ekspatriowanych Polaków z Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej. Najcenniejszym eksponatem jest 1,5 metrowa figura Matki Boskiej Niepokalanej z Kościoła w Buczaczu. W muzeum mieszczą się również wystawy fotografii związane z tematyką kresów m.in. „Lwów w Starej Fotografii”, „Kamieniec Podolski”, „Słobódka Janowska”, „Historia Wielkiego”. Na uwagę zasługują również Kościół pw. Matki Boskiej Królowej Polski Kościół., zabytkowa Wieża Ciśnień z 1926 r. oraz zabytkowa Remiza Strażacka.

We wsi Czerwona Woda zwiedzić można Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny. Jest to jednonawowa budowla kamienna – ceglana z prezbiterium zwieńczonym wieżą, w stylu barokowym, która pochodzi z 1784 r. Kościół został przebudowany na początku XX wieku. W mur okalający przykościelny cmentarz wmurowane są nagrobki ewangelickie z okresu XVIII – XIX wieku.

Z kolei we wsi Stary Węgliniec zachował się Kościół pw. Matki Boskiej Szkaplerznej z ciekawą historią, bowiem podwaliny dla świątyni tworzyła pierwsza, drewniana kaplica katolicka z 1562 r. (wg. innych źródeł w 1518 r.). Została ona rozebrana w 1687 r. przez ewangelików, a na jej miejscu wzniesiono kościół ewangelicki p.w. św. Anny. Był on kilkakrotnie rozbudowywany: przedsionek w XVIII w., wieża kościoła w końcu XIX w., zakrystia (dawna kostnica) w 1962 r. Wewnątrz kościoła zachowały się XVII wieczne malowidła ściennie, zabytkowy ołtarz, ambona oraz zabytkowe organy.

Wieś Ruszów może pochwalić się ruinami poewangelickiego kościoła, z którego do dnia dzisiejszego zachowały się mury oraz XVII - wieczna wieża. W ścianach zewnętrznych wmurowane są cztery zabytkowe epitafia z XVI i XIX w. Podczas prac w gruzowisku odnaleziono około 30 tablic pamiątkowych i nagrobkowych z XVIII-XIX wieku. Obiektem zabytkowym jest również kościół pw. Zmartwychwstania Pańskiego z roku 1906.

Równie ciekawym obiektem jest stara smolarnia w Jagodzinie. To XIII-wieczny piec do produkcji smoły drzewnej, uzyskiwanej z sosny oraz dziegciu, uzyskiwanego z brzozy, w procesie suchej destylacji drewna. Smoła służyła do konserwacji rozmaitych konstrukcji drewnianych. Duże ilości smoły pochłaniało górnictwo, przemysł okrętowy oraz browary. Używana była również w transporcie. Dziegcie z kolei używano do obróbki skór oraz jako środek antybakteryjny i dezynfekujący. Podobne piece do produkcji smoły wybudowano również w Polanie i Kościelnej Wsi. Ze względu na pozyskiwanie dużej ilości drzew do produkcji, działalność smolarni od XVIII wieku była sukcesywnie ograniczana.

Spacerując szlakami turystycznymi, we wsi Okrąglica można natrafić na kamień cesarski Wilhelma II, a we wsi Piaseczna dotrzeć do źródła św. Elżbiety.

Na terenie Gminy Węgliniec znajduje się również wiele tablic i pomników pamiątkowych, poświęconych m.in. pamięci Polaków z Kresów Wschodnich oraz ofiarom przemocy i niesprawiedliwości z czasów wojny.

Walory kulturowe gminy w połączeniu z położeniem w sercu Borów Dolnośląskich stwarzają możliwość przygotowania dedykowanej interaktywnej oferty turystycznej zarówno dla rodzin z dziećmi, jak i osób starszych. Wiedza, doświadczenie i umiejętności starszego pokolenia mogą stać się niewątpliwym atutem dla rozwijania międzypokoleniowych kontaktów, zarówno wśród mieszkańców gminy, jak i zorganizowanych grup szkolnych oraz turystów. Jednocześnie należy dbać o stan techniczny tkanki zabytkowej, przeprowadzając rewitalizację obiektów kulturowych oraz wzbogacając je o inne niż dotychczas funkcje.

I.2. Społeczeństwo

I.2.1. Ludność gminy

Gmina Węgliniec to największa terytorialnie gmina powiatu zgorzeleckiego. Z danych statystycznych Urzędu Gminy wynika, że na dzień 31.12.2014 r. gmina zamieszkiwana była przez łącznie 8.575 mieszkańców, z czego blisko 3 tys. stanowili mieszkańcy miasta Węgliniec. Spośród wsi gminnych najwięcej, bo ponad tysiąc mieszkańców liczyły sobie Ruszów (1.725 osób), Czerwona Woda (1.611 osób) i Stary Węgliniec (1.035 osób). Z kolei najmniejszą osadą od dziesięcioleci pozostawał Dębówek, zamieszkiwany zaledwie przez 9 mieszkańców.

W przypadku większości miejscowości obserwuje się spadek liczby mieszkańców o około 5-13% na przestrzeni ostatnich 15 lat (najwięcej w Ruszowie i Węglińcu). Interesujące zjawisko demograficzne zachodzi natomiast w osadzie Okrąglica, gdzie liczba mieszkańców od roku 2005 pozostaje niemal na takim samym poziomie 27–31 osób.

Tabela 1: Liczba mieszkańców w Gminie Węgliniec w latach 2000-2014

	Węgliniec	Czerwona Woda	Dębówek	Jagodzin	Kościelna Wieś	Okrąglica	Piaszczna	Polana	Ruszów	Stary Węgliniec	Zielonka	SUMA
2000	3364	1650	6	422	273	30	239	66	1980	1071	348	9449
2001	3371	1638	6	422	270	30	239	66	1970	1062	342	9416
2002	3394	1625	6	433	267	29	243	69	1955	1076	337	9434
2003	3359	1621	8	436	276	28	235	76	1934	1071	328	9372
2004	3346	1641	8	436	271	31	235	72	1933	1053	327	9353
2005	3303	1642	9	427	272	31	235	73	1915	1069	327	9303
2006	3280	1635	9	421	281	30	232	72	1887	1060	332	9239
2007	3262	1633	10	428	268	30	235	76	1861	1063	326	9192
2008	3243	1642	10	423	262	28	234	67	1867	1055	327	9158
2009	3192	1637	10	420	257	27	238	65	1866	1071	322	9105
2010	3156	1640	10	418	246	27	230	70	1850	1056	319	9022
2011	3120	1640	10	408	247	27	231	65	1824	1061	324	8957
2012	3119	1612	10	400	247	28	227	71	1807	1061	315	8897
2013	3047	1610	10	397	244	28	221	58	1768	1045	316	8744
2014	2959	1611	9	390	240	29	213	54	1725	1035	310	8575

Źródło: Urząd Gminy i Miasta Węgliniec

Biorąc pod uwagę podział administracyjny gminy, należy zauważyć, że ludność miejska, zamieszkująca miasto Węgliniec stanowi jedynie 35% ludności całej gminy, zaś mieszkańcy wsi to aż 65% ogółu. Spadek liczby ludności miejskiej na przestrzeni badanego okresu był znacznie większy niż na wsi i wyniósł 12%, przy spadku liczby ludności wiejskiej o 7,7%.

Tabela 2: Liczba mieszkańców w Gminie Węgliniec z podziałem na mieszkańców miasta i wsi

	Węgliniec	Sołectwa	Osady	SUMA
2000	3364	5983	102	9449
2001	3371	5943	102	9416
2002	3394	5936	104	9434
2003	3359	5901	112	9372
2004	3346	5896	111	9353
2005	3303	5887	113	9303
2006	3280	5848	111	9239
2007	3262	5814	116	9192
2008	3243	5810	105	9158
2009	3192	5811	102	9105
2010	3156	5759	107	9022
2011	3120	5735	102	8957
2012	3119	5769	109	8897
2013	3047	5601	96	8744
2014	2959	5524	92	8575

Źródło: Urząd Gminy i Miasta Węgliniec

W Gminie Węgliniec, w okresie ostatniego dziesięciolecia, liczba kobiet i mężczyzn utrzymuje się na tym samym poziomie, z niewielkimi wahaniami w kierunku przewagi kobiet. Z danych GUS za rok 2013 wynika, że na 100 mężczyzn przypadało 101 kobiet. Taki wskaźnik utrzymuje się co najmniej od roku 2010.

W 2014 r. średnie zaludnienie w gminie wynosiło 25 osób na 1 km². Liczba urodzeń utrzymuje się w ostatnim dziesięcioleciu na podobnym poziomie z lekką tendencją spadkową, ale wysoka ilość zgonów przekłada się na spadek przyrostu naturalnego. Średnia wieku mieszkańców gminy to 41 lat (średnia wieku w województwie dolnośląskim – 41,3 lata, a w Polsce 40,5 lat).

Tabela 3 Dane statystyczne demografii

WSKAŹNIK	JEDNOSTKA	ROK 2014
ludność na 1km ²	osoba	25
kobiety na 100 mężczyzn	osoba	101
ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej)	%	17,2
ludność w wieku produkcyjnym	%	65,0
ludność w wieku poprodukcyjnym	%	17,8
saldo migracji	osoba	- 33
Średnia wieku	lata	41

Źródło: Dane GUS

W roku 2014 najwięcej, bo około 65% mieszkańców Gminy Węgliniec stanowiły osoby w wieku produkcyjnym w przedziale wiekowym 20-64 lat. W tym samym roku liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (0-19 lat) kształtowała się na poziomie 17,2%, a w wieku poprodukcyjnym (65+) wyniosła 17,8% ogółu mieszkańców. Analizując dane statystyczne struktury wieku ludności na

przestrzeni ostatnich 5 lat, wyraźnie widać wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (o 8,7 % w porównaniu do roku 2010) przy jednoczesnym spadku osób w wieku przedprodukcyjnym (o 13,9 % w stosunku do roku 2010). Jest to potwierdzeniem tendencji starzenia się społeczeństwa w Gminie Węgliniec. Zjawisko to będzie wymagało podjęcia odpowiednich działań, w zakresie zapewnienia właściwej opieki tej grupie społecznej m.in.. poprzez utworzenie dziennego domu opieki, usuwanie barier architektonicznych w infrastrukturze komunikacyjnej i społecznej oraz ukierunkowanie lokalnego runku pracy na rozwój usług opiekuńczych i zdrowotnych.

Tabela 4 Podział mieszkańców ze względu na wiek

	MIESZKAŃCY			
	OGÓŁEM	W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM	W WIEKU PRODUKCYJNYM	W WIEKU POPRODUKCYJNYM
2010	9.022	1.714	5.900	1.408
2011	8.957	1.648	5.857	1.452
2012	8.897	1.601	5.791	1.505
2013	8.744	1.532	5.692	1.520
2014	8.575	1.476	5.573	1.526

Źródło: Dane GUS

Od 1995 r. notowany jest ujemny przyrost naturalny w Gminie Węgliniec, jedynie w latach 2006-2007 był on na wysokim poziomie i wynosił odpowiednio +23‰ i +15‰. W roku 2014 wskaźnik przyrostu naturalnego wyniósł -9 ‰. W sąsiednich gminach powiatu zgorzeleckiego w 2014 roku przyrost naturalny również był ujemny, a wartości znacznie wyższe, co nie stawia Gminy Węgliniec w szczególnie niekorzystnym położeniu.

Tabela 5: Przyrost naturalny w Gminie Węgliniec w latach 2000-2014

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
urodzenia	91	96	95	91	68	68	106	92	93	100	88	88	77	72	74
zgony	95	110	111	88	99	112	83	77	105	100	97	90	87	116	83
przyrost naturalny	-4	-14	-16	+3	-31	-44	+23	+15	-12	0	-9	-2	-10	-44	-9

Źródło: Urząd Gminy i Miasta Węgliniec

Obserwując inne wskaźniki związane ze zjawiskiem demografii na terenie Gminy Węgliniec należy zauważyć, iż od 2005 r. liczba zawieranych związków małżeńskich utrzymuje się na stałym poziomie, za wyjątkiem roku 2013, kiedy to odnotowano znaczący spadek (w 2013 r. – 26 małżeństw, w latach 2012 i 2014 odpowiednio 43 i 42 małżeństwa), a saldo przyrostu naturalnego jest stale ujemne.

Ogólna liczba ludności Gminy Węgliniec na przestrzeni ostatniego 10-ciolecia spadła o blisko 10%. Sytuacja taka ma przede wszystkim związek z ogólnym spadkiem przyrostu naturalnego w kraju (dla Województwa Dolnośląskiego prognozuje się spadek przyrostu naturalnego o 30% na przestrzeni lat 2015-2025) i przemianami społeczno – ekonomicznymi, jakie zaszły w kraju w okresie transformacji gospodarki. Z punktu widzenia wieloletnich prognoz krajowych, tendencja migracji

i ujemnego przyrostu naturalnego nadal będzie się utrzymywała. Ponadto dodatkowe przyczyny spadku liczby ludności Gminy Węgliniec tkwią bezpośrednio w:

- migracji mieszkańców, szczególnie ludzi młodych w wieku produkcyjnym do dużych ośrodków miejskich oraz za granicę, głównie w celach ekonomicznych,
- znacznym bezrobociu strukturalnym, które na dzień 31.12.2014 r. wynosiło 12,3% (w tym samym okresie wskaźnik ten dla województwa dolnośląskiego wynosił 12,0%, a dla kraju 11,1%),
- położeniu geograficznym gminy (80% powierzchni Gminy to lasy, znaczna część powierzchni gminy wchodzi w skład obszaru chronionego Natura 2000), które jest atrakcyjne turystycznie, lecz nie sprzyja tworzeniu nowych miejsc pracy.

I.2.2. Mieszkalnictwo

Mieszkalnictwo Gminy Węgliniec to przede wszystkim indywidualna zabudowa jednorodzinna o charakterze zagrodowym oraz zabudowa wielorodzinna. W większości obiekty budynki mieszkalne pochodzą sprzed roku 1945. Zasoby mieszkaniowe znajdują się głównie w dyspozycji osób prywatnych, w mniejszym stopniu należą do gminy oraz podmiotów gospodarczych. W ostatnich latach gmina przeprowadziła wspólnie ze wspólnotami mieszkaniowymi rewitalizację części budynków poprawiając ich stan techniczny i użytkowy oraz estetykę. Przyrost nowej substancji mieszkaniowej realizowany jest natomiast wyłącznie przez inwestorów indywidualnych. Według danych GUS za 2012 rok na ogólną liczbę 2.995 mieszkań, zasoby komunalne wynosiły jedynie 311 mieszkań tj. 10,4 % ogółu, a w 2013 roku 282 mieszkania (najwięcej w Węglińcu - 121, następnie w Ruszowie - 61, w Czerwonej Wodzie - 14, w Zielonce -42, w Starym Węglińcu - 24, w Jagodzinie - 15, w Kościelnej Wsi – 4, w Piasecznej – 1). Z kolei przyrost powierzchni mieszkaniowej w okresie 1995 - 2012 wyniósł zaledwie 4,3 % (oddano do użytku 129 mieszkań).

Tabela 6: Struktura mieszkań komunalnych

ZASÓB GMINNY	2011	2012	2013	2014
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	324	311	281	302
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	21	42	54	57
Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	34	32	30	34
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	18	5	7	7
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	2	1	8	9

Źródło: Projekt Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Węgliniec

Od 2013 r. zwiększyła się liczba mieszkań posiadanych w zasobie gminy, ale jednocześnie nieznacznie zwiększyła się również liczba wniosków o przydział mieszkań. Z analizy oceny zasobów pomocy społecznej za lata 2013-2014 wynika, że będzie następował dalszy wzrost liczby osób ubiegających się o przydział mieszkań komunalnych, przy jednoczesnym zmniejszeniu liczby dostępnych lokali. Prognozuje się również wzrost liczby wyroków eksmisyjnych, co spowoduje, że

Gmina będzie potrzebowała większej ilości mieszkań dla osób eksmitowanych. Z kolei ograniczona oferta lokali mieszkalnych z rynku pierwotnego i wtórnego ogranicza gminie możliwości pozyskania nowych mieszkańców spoza terów gminy, a tym samym wpływa negatywnie na stymulowanie przyrostu naturalnego.

I.2.3. Bezrobocie

Stopa bezrobocia dla powiatu zgorzeleckiego na dzień 31.12.2014 r. wynosiła 12,3%. W tym samym okresie ten dla województwa dolnośląskiego wynosił 12,0%, a dla kraju 11,1%). W tym czasie zanotowano w powiecie 3.720 osób bezrobotnych, w tym w samej Gminie Węgliniec 372 bezrobotnych ogółem. Wśród bezrobotnych aż 215 osób stanowiły kobiety

Analizując liczbę bezrobotnych w gminie w 2014 r. (372 osób) oraz osoby w wieku produkcyjnym (5.574 osoby) można oszacować stopę bezrobocia w 2014 r. w samej gminie na 6,6%. Zauważyć można, że wskaźnik stopy bezrobocia w samej gminie jest zdecydowanie niższy niż 12,3 % podany dla całego powiatu zgorzeleckiego.

Tabela 7: Bezrobotni w powiecie zgorzeleckim

	BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI NA DZIEŃ 31.12.2014 R.					
	OGÓŁEM	KOBIETY	ZWOLNIENI Z PRZYZYNY DOTYCZĄCYCH ZAKĄDKU PRACY		Z PRAWEM DO ZASIŁKU	
			OGÓŁEM	KOBIETY	OGÓŁEM	KOBIETY
Miasto Zawidów	150	86	4	1	3	2
Miasto Zgorzelec	1.101	583	70	46	131	76
Miasto i Gmina Bogatynia	949	566	55	29	93	48
Miasto i Gmina Pieńsk	449	248	11	6	41	20
Gmina Sulików	351	195	11	5	24	9
Miasto i Gmina Węgliniec	372	202	18	6	37	19
Gmina Zgorzelec	348	215	22	11	41	22
OGÓŁEM	3.720	2.095	191	104	370	196

Źródło: PUP Zgorzelec

Spośród wszystkich osób bezrobotnych w powiecie zgorzeleckim najwięcej stanowią osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym osoby długotrwale bezrobotne (2.253 osoby) oraz powyżej 50 roku życia (1.199 osób). Duży jest również odsetek osób pozostających bez odpowiednich kwalifikacji na rynku pracy (1.487 osób) oraz bezrobotnych osób niepełnosprawnych (359 osób). Struktura osób bezrobotnych w powiecie zgorzeleckim pozwala przez analogię stwierdzić, że podobnie wygląda status osób bezrobotnych na terenie gminy Węgliniec.

Tabela 8: Struktura bezrobotnych w powiecie zgorzeleckim

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZEREJESTROWANYCH NA DZIEŃ 31.01.2015 R.				
	OGÓŁEM	KOBIETY	Z PRAWEM DO ZASIŁKU	
			OGÓŁEM	KOBIETY
Mieszkańcy wsi	1.457	822	126	60
Osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	130	78	2	1
Cudzoziemcy	3	2	1	1
Bez kwalifikacji zawodowych	1.487	907	100	59
Bez doświadczenia zawodowego	769	476	1	1
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	709	709	17	17
Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy:	3.428	1.929	295	146
• do 30 roku życia	1.027	662	70	36
• długotrwale bezrobotne	2.253	1.328	3	1
• powyżej 50 roku życia	1.199	495	183	83
• niepełnosprawni	359	155	35	19

Źródło: PUP Zgorzelec

Powiatowy Urząd Pracy w Zgorzelcu działa na rzecz zmniejszenia bezrobocia w gminie, szczególnie w obszarze zwiększenia kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych. W tym celu realizowane są zadania, wynikające z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Od roku 2008 realizowany jest projekt systemowy pn. „Ty też potrafisz! mobilizacja – aktywność - praca”, którego celem jest zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej osób bezrobotnych, korzystających ze wsparcia Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Działania na rzecz zmniejszenia bezrobocia polegają głównie na:

organizowaniu prac interwencyjnych,

- organizowaniu prac społecznie użytecznych,
- organizowaniu staży,
- organizowaniu szkoleń,
- przekazywaniu dotacji na utworzenie miejsca pracy przez pracodawcę,
- przekazywaniu dotacji na otwarcie działalności gospodarczej.

Urząd Pracy stosuje także pomoc dla bezrobotnych w postaci: zwrotów kosztów dojazdu do miejsca pracy oraz stypendium za kontynuowanie nauki.

Analiza bezrobocia w Gminie Węglińiec wskazuje, że wśród głównych czynników wpływających na wzrost bezrobocia należy wymienić:

- ujemne saldo migracji ludności,
- niską konkurencyjność gminy na tle powiatu i Województwa Dolnośląskiego,
- niską aktywność gospodarczą gminy,
- słabo rozwinięty rynek usług,
- brak strategicznych inwestycji i inwestorów w dziedzinie przedsiębiorczości,
- problemy makroekonomiczne kraju, które nie rozwiązują lokalnego problemu bezrobocia,
- niedostosowanie profili kształcenia ogólnego do potrzeb rynku pracy (w tym brak szkolnictwa zawodowego).

I.2.4. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych. Z założenia służby i działania pomocy społecznej mają więc być ukierunkowane na szeroko postrzeganą pomoc osobom i rodzinom w pokonywaniu trudnych sytuacji życiowych. W tym celu wykorzystując uprawnienia, zasoby i możliwości instytucji, należy wspierać osoby i rodziny w wysiłkach, zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych i stworzenia godnych warunków życia. Jednostką organizacyjną w gminie powołaną do realizacji tych zadań społecznych jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Węglińcu, zatrudniający 12 osób na etacie oraz 4 pracowników socjalnych.

W 2014 r. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przyznał świadczenia 750 osobom, co stanowiło 8,75% mieszkańców Gminy. W porównaniu do lat poprzednich nastąpił niewielki, bo zaledwie 0,2 % spadek liczby osób, które otrzymały wsparcie.

Tabela 9: Świadczenia OPS w latach 2011-2014

ŚWIADCZENIA OPS	2011	2012	2013	2014
Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia	769	757	769	750
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie	579	553	527	502
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie pieniężne	346	339	345	270
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie niepieniężne	250	231	212	232
Osoby i rodziny z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy	brak danych	667	652	644

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej

Do najczęstszych przyczyn udzielania świadczeń, a zarazem najważniejszych problemów występujących w Gminie Węglińiec należały w 2014 r.: ubóstwo, bezrobocie i niepełnosprawność. Stosunkowo duży wzrost wypłaty świadczeń bo aż o ponad 17% w skali 4 lat nastąpił w przypadku przemocy w rodzinie.

Tabela 10: Przyczyny świadczeń OPS w latach 2011-2014

PRZYCZYNY ŚWIADCZEŃ	2011	2012	2013	2014
ubóstwo	302	312	317	302
bezrobocie	291	272	277	254
niepełnosprawność	55	109	131	115
długotrwała lub ciężka choroba	58	91	109	99
bezradność	31	64	70	58
alkoholizm	27	40	45	42
narkomania	2	2	6	8
potrzeba ochrony macierzyństwa	17	18	26	23
bezdomność	8	16	13	15
trudność w przystosowaniu się do życia po wyjściu z zakładu karnego	4	7	7	2
zdarzenia losowe	5	8	3	3
przemoc w rodzinie	4	3	6	2

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej

Z danych Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Węglińcu wynika, że kwoty większości świadczeń pieniężnych ulegają zmniejszeniu, co jest najbardziej zauważalne w przypadku zasiłku okresowego - 443 884 zł, który dla porównania w 2013 r. wyniósł 482 618 zł.

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przyznawał swoim podopiecznym następujące rodzaje zasiłków:

- stałe – przeznaczone dla osób niezdolnych do pracy z tytułu wieku lub niepełnosprawności i spełniających określone kryterium dochodowe,
- okresowe – z tytułu bezrobocia, długotrwałej choroby i niepełnosprawności,
- celowe – na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego bądź na świadczenia zdrowotne oraz pomoc w ramach programu Pomoc Państwa w zakresie dożywiania, wspieranie rodziny i piecza zastępcza,
- rodzinne,
- pielęgnacyjne,
- opiekuńcze,
- świadczenia z funduszu alimentacyjnego,
- dodatki mieszkaniowy i energetyczny,
- opłacenie składki ubezpieczenia zdrowotnego,
- świadczenia integracyjne,
- świadczenia pieniężne z prac społecznie użytecznych,
- stypendia socjalne dla uczniów i zasiłki szkolne.

Do ważnych świadczeń, poza zasiłkami, udzielanymi przez pomoc społeczną, należy dożywianie w formie posiłku, w szczególności skierowane do najmłodszych mieszkańców gminy. W ramach realizowanego w 2014 r. Rządowego Programu "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania", pomocą w formie obiadu objęto ogółem 329 osób, w tym 269 dzieci (wydano łącznie 23.313 posiłków). W porównaniu do lat poprzednich, obserwuje się tendencję wzrostu, co jednocześnie jest spójne z podstawową przyczyną udzielania świadczeń w roku 2014, jaką było ubóstwo.

Ze względu na wydłużanie się życia ludzkiego, rośnie liczba osób umieszczanych w Domach Pomocy Społecznej. W 2012 roku w takich placówkach przebywało 6 osób, w 2013 roku 11, a rok później aż 13. Wzrosła również liczba osób umieszczanych w schroniskach (w 2013 r. było to 5 osób, a w 2014 r. aż 13).

Na terenie Gminy Węglińiec nie funkcjonuje dzienny dom pobytu, który mogłyby świadczyć usługi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych. Mieszkańcy gminy (osoby starsze, samotne, niepełnosprawne) wymagający doraźnie lub stale całodobowego nadzoru, kierowani są do Domów Pomocy Społecznej na terenie Zgorzelca, a w przypadku braku miejsc do ośrodków znajdujących się poza powiatem.

Aby zwiększyć skuteczność w reagowaniu na zjawiska społeczne zachodzące w Gminie oraz racjonalizować działania, przyjęto do wdrożenia „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Węglińiec na lata 2014-2020”. Dokument ten wyznacza cele strategiczne i operacyjne, których osiągnięcie powinno w znaczny sposób zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych oraz przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Dokumentami pomocnymi we wdrażaniu celów Strategii są również „Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2012-2015” oraz „Program w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu na terenie Gminy Węglińiec”.

Ochrona zdrowia w Gminie Węglińiec realizowana jest poprzez działalność placówek służby zdrowia, jednostek organizacyjnych Gminy oraz organizacji pozarządowych. W gminie Węglińiec funkcjonują:

- Włodzimierz Curyło Ilona Curyło – Dziuba. Praktyka lekarzy s. j., ul. Sikorskiego 40, 59-940 Węglińiec
- Wielospecjalistyczny Szpital - SP ZOZ w Zgorzelcu Lecznictwo Ambulatoryjne Ośrodek Zdrowia w Ruszowie, Poradnia Lekarza POZ, ul. Żagańska 2, Ruszów,
- Wielospecjalistyczny Szpital - SP ZOZ w Zgorzelcu Lecznictwo Ambulatoryjne Ośrodek Zdrowia w Czerwonej Wodzie, Poradnia Lekarza POZ, ul. 5 Grudnia 4, Czerwona Woda.

Na terenie gminy działalność prowadzą 4 apteki, w tym również zlokalizowane bezpośrednio przy placówkach służby zdrowia:

- Apteka „Pod Słońcem”, ul. Sikorskiego 40, Węglińiec,
- Apteka „Nova”, ul. Sikorskiego 38, Węglińiec,
- Apteka „Lawenda”, ul. Kantowicza 2, Ruszów,
- Punkt Apteczny, ul. 3-go Maja 1, Czerwona Woda.

Usługi Pogotowia Ratunkowego realizowane są przez Wielospecjalistyczny Szpital - SP ZOZ w Zgorzelcu Zespół Ratownictwa Medycznego w Węglińcu, przy ul. Sikorskiego 40.

W Zespole Szkół w Węglińcu, w Zespole Szkół w Ruszowie oraz w Szkole Podstawowej w Czerwonej Wodzie funkcjonują gabinety pielęgniarstwa szkolnego. Ośrodki zdrowia przeprowadzają nieodpłatne szczepienia profilaktyczne osób z zaburzeniami oddechowo – krążeniowymi, w wieku powyżej 60 lat oraz okresowe badania mammograficzne.

W Węglińcu swoją siedzibę ma również koło Polskiego Stowarzyszenia Diabetyków, które wspiera integrację środowisk diabetyków, udziela różnorodnej pomocy diabetykom i ich rodzinom oraz współpracuje z Ministerstwem Zdrowia i Polskim Towarzystwem Diabetologicznym w celu wypracowania najlepszego modelu leczenia.

Chcąc zapewnić mieszkańcom w każdym wieku i z różnymi problemami wysoką jakość świadczenia opieki zdrowotnej, Gmina przyjęła do wdrożenia uchwałą Rady Miejskiej istotne z punktu profilaktyki zdrowotnej programy.

Tabela 11: Programy profilaktyki zdrowotnej

NAZWA	CEL DZIAŁANIA
Program zwalczania otyłości u dzieci szkolnych	– badanie, działania profilaktyczne oraz terapia otyłości u dzieci i młodzieży szkolnej, – zmniejszenie psychologicznych, społecznych i ekonomicznych kosztów występowania otyłości, – identyfikacja dzieci zagrożonych otyłością i skierowanie ich do leczenia specjalistycznego, – upowszechnienie wiadomości wśród uczniów i ich opiekunów o przyczynach powstania otyłości i konieczności zapobiegania i leczenia, – wyrabianie prawidłowych nawyków żywieniowych u dzieci (tj. ograniczenie spożycia tłuszczów, zwiększenia spożywania owoców i warzyw, ograniczenia słodkich napojów), – zachęcanie do prowadzenia aktywnego trybu życia (aktywność fizyczna w szkole i w czasie wolnym).
Pomoc gminy w zakresie dożywiania	– ograniczenie zjawiska niedożywiania dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji
Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy i Miasta Węgliniec	– zapobieganie powstawania nowych problemów alkoholowych oraz zmniejszenie rozmiarów istniejących problemów spowodowanych nadużywaniem alkoholu wśród mieszkańców gminy, – propagowanie trzeźwości we wszystkich dziedzinach życia, – podnoszenie poziomu kwalifikacji i kompetencji zawodowych przedstawicieli jednostek i instytucji pomocowych, – prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjnej i informacyjnej, – zmniejszenie indywidualnych zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu, – przeciwdziałanie wszelkim formom przemocy.
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy i Miasta Węgliniec	– poprawa bezpieczeństwa życia codziennego mieszkańców gminy poprzez stworzenie systemu pomocy dla ofiar i sprawców przemocy domowej, – podejmowanie i wspieranie działań zmierzających do podnoszenia świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie, – stworzenie warunków wspierających rodzinę w zakresie przezwyciężenia sytuacji kryzysowej, przerwania cyklu przemocy, zapobiegania kolejnym aktom przemocy, – podejmowanie działań zmierzających do podnoszenia kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie, – budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy, – informowanie o możliwości wsparcia i likwidacja barier ograniczających korzystanie z pomocy przez osoby zagrożone przemocą
Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy i Miasta Węgliniec	– promocja zdrowia psychicznego, jako czynnik, – integrujący wszystkie środowiska lokalne, – podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zdrowia psychicznego poprzez rozwój promocji zdrowia wśród mieszkańców

	społeczności lokalnej, – propagowanie zdrowego stylu życia i postaw prozdrowotnych, – upowszechnienie informacji i edukacji zdrowotnej, – przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, szkole i środowisku lokalnym, – aktywizacja instytucji, organizacji, stowarzyszeń i mieszkańców gminy w zakresie promocji zdrowia psychicznego
Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy i Miasta Węglińiec	– ograniczenie używania narkotyków w Gminie Węglińiec i związanych z tym zjawiskiem problemów społecznych, – zapobieganie uzależnień od narkotyków poprzez prowadzona profilaktyczną działalność edukacyjną, – podnoszenie świadomości społecznej w zakresie problemu narkomanii wśród dzieci i młodzieży, – propagowanie zdrowego stylu życia i postaw prozdrowotnych

Podsumowując należy stwierdzić, że podstawowa pomoc społeczna oraz ochrona zdrowia w Gminie Węglińiec funkcjonują na dobrym poziomie. Jednakże starzejące się społeczeństwo będzie wymagało od gminy zaangażowania się w rozwój infrastruktury służącej wsparciu osób w wieku starszym oraz osób niepełnosprawnych, zarówno w zakresie instytucji opieki dziennej i czasowej, jak i przystosowania przestrzeni publicznych. Z kolei problem ubóstwa oraz przemocy w rodzinie zwiększa ryzyko zagrożenia ze strony środków odurzających, a co za tym idzie konieczność prowadzenia edukacji profilaktycznej w tym zakresie.

I.2.5. Edukacja i placówki oświatowe

Usługi oświaty reprezentowane są w gminie Węglińiec przez przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja oraz liceum dla dorosłych. W roku szkolnym 2012/2013 na terenie miasta funkcjonowały następujące placówki oświatowe:

Przedszkola:

- Miejskie Przedszkole Publiczne im. Św. Mikołaja w Węglińcu, ul. Kościuszki 26a
- Przedszkole Niepubliczne w Czerwonej Wodzie, ul. Kościuszki 4
- Przedszkole Niepubliczne w Ruszowie, ul. Ratuszowa 2

Szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Czerwonej Wodzie, ul. Kolejowa 22

Zespół Szkół w Węglińcu:

- Szkoła Podstawowa im. Marii Krasickiej w Węglińcu ul. Kościuszki 2 z filią w Starym Węglińcu ul. Główna 22
- Gimnazjum w Węglińcu - ul. Kościuszki 5

Zespół Szkół w Ruszowie:

- Szkoła Podstawowa im. 37 p.p. 7 Dywizji II Armii Wojska Polskiego w Ruszowie ul. Zgorzelecka 2
- Gimnazjum im. Orląt Lwowskich w Zespole Szkół w Ruszowie, ul. Zgorzelecka 2

Szkoły średnie:

- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych przy Zespole Szkół w Węglińcu

Tabela 12: Placówki oświatowe w Gminie Węgliniec wraz z ilością uczniów

EDUKACJA	ROK SZKOLNY		
	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Placówki wychowania przedszkolnego	7	7	7
• w tym przedszkola	3	3	3
Miejsca w przedszkolach	140	155	155
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	190	292	283
• w tym w przedszkolach	122	133	132
Szkoły podstawowe	4	4	4
Uczniowie szkół podstawowych	525	501	480
Szkoły gimnazjalne	2	2	2
Uczniowie szkół gimnazjalnych	313	250	247
Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach:			
• podstawowych	16	17	17
• gimnazjalnych	20	18	19

Źródło: GUS

Wychowaniem przedszkolnym objętych jest 283 dzieci co stanowi 74,3 % ogółu dzieci w wieku 3-6 lat. Współczynnik skolaryzacji brutto, określany jako relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31.12.2014 r.) wynosi:

- dla szkół podstawowych 105,25 % (wskaźnik wynika z napływu uczniów spoza terenu gminy);
- dla gimnazjów 92,59 %.

W szkołach zatrudnionych jest łącznie 93 nauczycieli, z czego większość z nich posiada stopień awansu zawodowego - nauczyciel dyplomowany. W przedszkolu publicznym łączna ilość kadry to 6 nauczycieli i 5 osób obsługi.

Tabela 13: Kadra nauczycielska w gminie Węgliniec

PLACÓWKA	KADRA NAUCZYCIELSKA			
	STAŻYŚCI	KONTRAKTOWI	MIANOWANI	DYPLOMOWANI
Zespół Szkół w Węglińcu	0	6	16	24
Szkoła Podstawowa w Czerwonej Wodzie	1	3	4	6
Zespół Szkół w Ruszowie	0	8	7	18
Przedszkole Publiczne w Węglińcu	1	2	2	1

Źródło: Urząd Gminy i Miasta Węgliniec

Analizując wyniki egzaminów gimnazjalnych z lat 2010-2015 można stwierdzić, że zarówno absolwenci Gimnazjum w Zespole Szkół w Węglińcu, jak i Gimnazjum im. Orłąt Lwowskich w Zespole Szkół w Ruszowie wypadają dobrze na tle innych gmin powiatu zgorzeleckiego oraz Województwa

Dolnośląskiego. Od 2012 r. wyniki egzaminów gimnazjalnych w obu placówkach przekraczają próg 50% w części humanistycznej, z kolei w części matematyczno – przyrodniczej osiągają wartości niewiele poniżej progu. W przypadku oceny z części językowej, znacznie lepsze wyniki osiągają uczniowie ze znajomości języka angielskiego niż niemieckiego, przy czym większa liczba uczniów przystępuje do egzaminu z jęz. angielskiego. Wyniki egzaminacyjne uczniów zależą od wielu czynników m.in. sukcesy odnoszone w latach poprzednich, status społeczny, miejsce zamieszkania.

Tabela 14: Wyniki egzaminów gimnazjalnych w Gimnazjum w Ruszowie

GIMNAZJUM W RUSZOWIE	CZĘŚĆ HUMANISTYCZNA		CZĘŚĆ MAT. - PRZYRODNICZA		JĘZYK ANGIELSKI		JĘZYK NIEMIECKI	
	JĘZYK POLSKI	HISTORIA I WOS	MAT.	PRZEDM. PRZYROD.	PODST.	ROZSZ.	PODST.	ROZSZ.
2010	28,0		24,4		22,8		-	
2011	24,3		22,8		22,0		-	
2012	56,1	56,6	43,4	47,5	55,1	48,7	60,2	41,7
2013	60,7	58,5	51,9	58,6	60,2	52,1	48,0	28,0
2014	58,8	49,1	37,9	46,9	46,7	23,5	48,3	52,8
2015	61,5	68,5	48,2	51,9	60,4	51,5	73,4	52,8

Źródło: Średnie wyniki egzaminu dla powiatu zgorzeleckiego

Gimnazjum w Zespole Szkół w Węglińcu oraz Gimnazjum im. Orląt Lwowskich w Zespole Szkół w Ruszowie uczestniczą w projekcie pn. „Rozwój metody edukacyjnej wartości dodanej na potrzeby wzmocnienia ewaluacyjnej funkcji egzaminów zewnętrznych”, realizowanym w latach 2013-2015. Do analizy wyników nauczania zastosowano metodę edukacyjnej wartości dodanej (EWD), która ocenia wkład szkoły w wyniki nauczania oraz służy do monitorowania procesów edukacyjnych. Dostarcza ona również wskazówek, które mogą być przydatne dla rodziców i uczniów przy wyborze szkoły ponadgimnazjalnej. Wskaźnik EWD dla części humanistycznej, języka polskiego oraz wiedzy o społeczeństwie i historii od roku 2013 jest w Gimnazjum w Węglińcu na stałym poziomie, znacznie poniżej wartości bazowej tj. w wartościach ujemnych (do -5). Nieco lepiej przedstawia się sytuacja Gimnazjum w Ruszowie, gdzie wskaźnik EWD we wszystkich trzech zakresach tematycznych egzaminów osiąga wartości dodatnie (max 3). Wysuwając wnioski należy stwierdzić, że pomimo wysoko wykwalifikowanej kadry oraz realizowanych zajęć pozalekcyjnych wkład szkoły w osiągnięte wyniki nauczania oceniony został nisko. Być może jest to związane z niższą jakością zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych oraz niedostosowaniem metod nauczania do potrzeb i możliwości uczniów. Dlatego też wzrost zaangażowania nauczycieli w procesie edukacji i prawidłowy dobór sposobu wspomagania uczniów uzdolnionych oraz z trudnościami w nauce powinien być priorytetem w działaniach na kolejne lata. Poprawa warunków nauczania oraz dbałość o jakość kształcenia w znacznym stopniu wpłynie na wyrównanie szans edukacyjnych uczniów z Gminy Węglińiec oraz zapewni im konkurencyjność na runku pracy.

Podsumowując, stan techniczny budynków placówek oświatowych ogólnie jest na dość dobrym poziomie. W kilku obiektach na przestrzeni ostatnich 15 lat przeprowadzono kompleksową termomodernizację. Na bieżąco prowadzone są prace remontowe zarówno na zewnątrz placówek, jak i w środku. Jednakże konieczna jest regularna modernizacja infrastruktury technicznej

w placówkach oświatowych (elektryczna, ciepłownicza, sanitarna) oraz przeprowadzenie działań zwiększających efektywność energetyczną obiektów. Przy placówkach sportowych znajdują się nowoczesne boiska wielofunkcyjne oraz tereny rekreacji. Na terenie szkół działają różnotematyczne koła zainteresowań m.in. wokalne, instrumentalne, teatralne, poetyckie, matematyczne, informatyczne, plastyczne, sportowe, ale należy przykładać wysoką wagę do ich jakości.

W placówkach oświatowych brakuje nowoczesnej bazy edukacyjnej i interaktywnych pomocy dydaktycznych, które wspomogłyby proces nauczania, służyły wspieraniu uzdolnień i niwelowaniu różnic edukacyjnych. Dlatego też niezbędnym jest wyposażenie sal komputerowych w nowoczesny sprzęt, utworzenie pracowni językowych, przyrodniczych, fizycznych i chemicznych, wyposażonych w tablice interaktywne, rzutniki oraz sprzęt laboratoryjny, przy jednoczesnym procesie podnoszenia kwalifikacji kadry nauczycielskiej. Działania te pozwolą dostosować warunki i efekty nauczania do standardów krajowych szczególnie w zakresie nauczania języków obcych oraz nauk matematyczno – przyrodniczych.

I.2.6. Kultura i sport

Dominującą rolę w rozwoju kultury w Gminie Węglińiec odgrywa Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury (MGOK) z siedzibą w Węglińcu przy ul. Wojtyły 10. To samorządowa instytucja kultury, której głównym celem działalności jest animowanie życia kulturalnego w mieście i gminie oraz upowszechnianie podstawowych dziedzin sztuki takich jak plastyka, teatr, muzyka, taniec, film oraz fotografia. Cel ten osiągany jest przede wszystkim poprzez organizację różnego rodzaju zajęć w pracowniach merytorycznych, gdzie młodzież w grupach rozwija swoje umiejętności plastyczne, muzyczne, aktorskie, taneczne itp.

MGOK, to również organizator imprez i wydarzeń kulturalnych o zasięgu lokalnym, regionalnym, ogólnopolskim oraz międzynarodowym. Dzięki staraniom MGOK na terenie gminy odbywają się: koncerty, festiwale, warsztaty, spotkania, wystawy, imprezy plenerowe, przeglądy teatralne, wernisaże i wystawy pokonkursowe. W tym zakresie prowadzona jest również szeroka współpraca z placówkami edukacyjnymi, organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami, działającymi na terenie gminy.

Wśród cyklicznych imprez plenerowych warto wyróżnić „Święto Grzybów” w Węglińcu. Przedsięwzięcie jest realizowane od 1997 r. i ma zasięg europejski. Jego celem jest promocja walorów krajobrazowo – przyrodniczych Borów Dolnośląskich i Gminy Węglińiec oraz zdrowego trybu życia i wypoczynku na świeżym powietrzu. Najważniejszą częścią imprezy są Mistrzostwa Europy w Zbieraniu Grzybów, w której biorą udział zarówno młodzi sympatycy grzybobrania, jak i zaawansowani grzybiarze z kraju i zagranicy. Podczas dwóch dni imprezy odbywają się targi runa leśnego, wystawy ekologiczne, plener malarski i happening ekologiczny. Jest to również okazja dla firm i przedsiębiorstw z branży ekologicznej, którzy podczas tego święta mają okazję promować swoje wyroby i usługi. Przedsięwzięciu towarzyszą występy orkiestry dętej, parady oraz liczne koncerty z udziałem zarówno lokalnych, jak i zagranicznych wykonawców. Liczne grono wystawców oraz widzów gromadzi również „Święto Chleba”, które odbywa się od 2012 r. w Starym Węglińcu. Podczas imprezy organizowany jest konkurs na najlepszy chleb własnego wypieku, odbywa się prezentacja i degustacja wyrobów własnych, a zabawom towarzyszą występy zespołów ludowych. Ciekawą propozycją promującą bogactwo fauny i flory Borów Dolnośląskich oraz aktywny

wypoczynek na łonie przyrody jest także „Jagodowe Lato”, obchodzone od 2005 r. w Ruszowie, podczas którego można zachwycać się wyrobami z owoców runa leśnego.

W strukturach Miejsko - Gminnego Ośrodka Kultury funkcjonują następujące podmioty:

- Węglińskie Centrum Kultury,
- Dom Kultury w Ruszowie,
- Dom Kultury w Starym Węglińcu,
- Dom Kultury w Jagodzinie,
- Dom Kultury w Czerwonej Wodzie,
- Punkt Muzealny Kresów Wschodnich w Węglińcu,
- Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Węglińiec,
- Filia biblioteczna w Ruszowie,
- Filia biblioteczna w Czerwonej Wodzie,
- Filia biblioteczna w Starym Węglińcu,
- Filia biblioteczna w Jagodzinie,
- Świetlica Wiejska w Zielonce,
- Świetlica Wiejska w Piasecznej,
- Świetlica Wiejska w Kościelnej Wsi,

Działalność tych placówek kultury, opiera się na stałej realizacji zadań adresowanych głównie do dzieci i młodzieży, w zakresie zarówno edukacyjnym, jak i wychowawczym. Biblioteki i Domy Kultury prowadzą zajęcia dodatkowe o różnej tematyce, organizują konkursy i zabawy tworząc w ten sposób alternatywę spędzania czasu wolnego. Prowadzone są także działania międzypokoleniowe mające na celu integrowanie starszych członków lokalnej społeczności poprzez udział wszystkich grup wiekowych w spotkaniach i wieczorkach z okazji różnych świąt m.in. Dnia Matki, Dnia Emeryta i Rencisty, Dnia Dziecka.

W gminie prężnie działa zespół ludowy "Podolanie". Założyli go w 1996 r. mieszkańcy miejscowości Czerwona Woda z inicjatywy Alfreda Janickiego oraz Janiny Kramarzewskiej (ekspatrianci z Kresów Wschodnich). Początkowa działalność zespołu polegała na organizowaniu wspólnych spotkań. Ich celem były próby odtworzenia słów i melodii pieśni kresowych oraz wspomnienia życia zza Bugu. Obecnie do najważniejszych celów zespołu należą:

- kultywowanie oraz przekazywanie tradycji i zwyczajów, przywiezionych przez rodzimych mieszkańców Podola, aby zapewnić ciągłość w przekazie oraz uchronić te wartości od zapomnienia
- działalność artystyczna (śpiewanie, granie pieśni i piosenek)
- działalność kulinarna (przygotowywanie tradycyjnych potraw kresowych).

Od 2006 roku, wspólnie z Ośrodkiem Agroturystycznym "Jagoda" w Czerwonej Wodzie, Podolanie organizują Plenerowy Przegląd Zespołów Folklorystycznych "Nad wodą śpiewanie", podczas którego na scenie prezentują się liczne zespoły ludowe. W marcu 2014 Podolanie wydali swoją pierwszą płytę z piosenkami biesiadnymi, ludowymi, kresowymi i lwowskimi.

Owocna jest również współpraca w zakresie upowszechniania kultury z organizacjami społecznymi, których na terenie Gminy Węglińiec nie brakuje. Dzięki zaangażowaniu Ochotniczej Straży Pożarnej Ponad od ponad 10 lat odbywa się Międzynarodowy festyn Strażacki „SIKAWA”, w którym biorą udział drużyny strażackie z Polski, Czech i Niemiec. Podczas imprezy odbywają się konkursy kulinarne i zawody jeździeckie, ale największym zainteresowaniem zarówno wśród

młodych, jak i starszych widzów cieszą się pokazy umiejętności strażackich i sprzętu ratowniczego. Na wysokim poziomie funkcjonuje również współpraca z Radami Sołeckimi m.in. przy opracowywaniu planu imprez kulturalnych, festynów, spotkań i zabaw służących aktywnemu wypoczynkowi i rekreacji.

W pielęgnowaniu dziedzictwa kulturowego oraz dialogu międzypokoleniowego uczestniczą prężnie organizacje pozarządowe. Na terenie gminy działa aktywnie ponad 15 stowarzyszeń, których celem jest efektywne wykorzystanie społecznej aktywności w zaspokajaniu zbiorowych potrzeb mieszkańców gminy. Co roku Gmina przyjmuje uchwałą roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami.

Tabela 15: Wykaz organizacji publicznych w zakresie kultury

STOWARZYSZENIA	SIEDZIBA
Stowarzyszenie Moja Wieś Jagodzin	Jagodzin 30, Ruszów
Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo Wschodnich, Oddział Miłośników Ziemi Tarnopolskiej i Stanisławowskiej w Węglińcu	ul. Wojska Polskiego 13/1, Węgliniec
Towarzystwo Przyjaciół Starego Węglińca	ul. Konopnickiej 2, Węgliniec
Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Węglińskiej	Plac Wolności 1, Węgliniec
Towarzystwo Przyjaciół Czerwonej Wody	ul. 3 Maja 4, Czerwona Woda
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Koło Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo i Specjalnej Troski w Ruszowie	Ruszów
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Oddział w Węglińcu	ul. Kościuszki 2, Węgliniec
Polskie Stowarzyszenie Diabetyków W Węglińcu	ul. Sikorskiego 40, Węgliniec
Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych, Koło w Węglińcu	ul. Sikorskiego 40, Węgliniec
Związek Żołnierzy Ludowego Wojska Polskiego, Koło Miejsko-Gminne im. 8 Dywizji Piechoty 32 p.p. II Armii WP	ul. Sikorskiego 40, Węgliniec
Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Legnickiej Koło przy Parafii w Węglińcu	ul. Kościuszki 20, Węgliniec
Polski Związek Wędkarski, Koło w Węglińcu	ul. Sikorskiego 7, Węgliniec
Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Zgorzelcu Punkt Opieki nad chorymi w domu w Węglińcu	ul. Sikorskiego 7, Węgliniec
Stowarzyszenie „Łatwiej” przy Zespole Szkół w Ruszowie	ul. Zgorzelecka 2, Ruszów
Stowarzyszenie Ziemia Ruszowska	ul. Strzelecka 3/1, Ruszów

Propagowaniem działalności kulturalnej oraz kultywowaniem tradycji lokalnych zajmuje się również Środowiskowa Izba Pamięci, którą prowadzi Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Węglińskiej, zlokalizowana w Węglińcu przy ul. Sikorskiego 40. Do zadań Izby należy przede wszystkim gromadzenie dokumentów (świadcstwa szkolne, legitymacje, akty urodzenia) byłych mieszkańców Węglińca oraz ekspatriowanych Polaków z Kresów Wschodnich Rzeczypospolitej. Z inicjatywy Izby Pamięci odbywają się spotkania byłych i obecnych mieszkańców (Polaków i Niemców), lekcje dla uczniów oraz organizowane są wystawy historyczne. Działalność ta jest uzupełnieniem zadań statutowych Punktu Muzealnego Kresów Wschodnich. W muzeum zgromadzono przedmioty, które kiedyś były używane przez ekspatriowanych Polaków z Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej.

Niezwykle bogata, w porównaniu do innych gmin wiejskich i miejsko – wiejskich, jest współpraca partnerska Gminy Węgliniec, która opiera się nie tylko na kontaktach między samorządowcami, ale przede wszystkim jest otwarta na aktywną współpracę szczebla lokalnego.

Tabela 16: Miasta partnerskie

KRAJ	GMINA	ROK	DZIEDZINY WSPÓŁPRACY
Norwegia	Gmina Ha Kommune	1992	Wymiana uczniowska, Współpraca na szczeblu samorządowym, w tym między jednostkami kultury, Realizacja wspólnych projektów m.in. w ramach Comenius Erasmus
Czechy	Jablonne	1998	Współpraca pomiędzy Ochotniczymi Strażami Pożarniczymi
Czechy	Hodkovice	2004	Współpraca w zakresie kultury, sportu, turystyki i oświaty, Realizacja wspólnych projektów
Niemcy	Gmina Horka Kodersdorf	2006	Współdziałanie w zakresie bezpieczeństwa, Współpraca pomiędzy Ochotniczymi Strażami Pożarniczymi, Realizacja wspólnych projektów ćwiczeniowych
Ukraina	Jezierzany	2006	Wymiana uczniowska, Współpraca w zakresie kultury, sportu, turystyki i oświaty, Wyjazdy kulturowe
Finlandia	Metli, Kokkoli	2008	Wymiana doświadczeń w dziedzinie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii Współpraca z fińskim Instytutem Leśnictwa i Szkołą Zawodową
Hiszpania	Puerto Lumbreras	2008	Wymiana młodzieży Współpraca w dziedzinie kultury, gospodarki i ochrony środowiska

Dla wzmocnienia działań w zakresie rozwoju partnerstwa oraz zgromadzenia funduszy na realizację wspólnych projektów, Gmina Węgliniec przystąpiła w 1991 r. do Związku Gmin Ziemi Zgorzeleckiej a w 2007 do Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Nysa. Na potrzeby wdrażania działań, dotyczących ochrony środowiska i walorów przyrodniczych gminy, w 2008 r. podjęto decyzję o przystąpieniu do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Bory Dolnośląskie, a rok później, tj. w 2009 r. do Lokalnej Grupy Rybackiej Dolnośląska Kraina Karpia. Gmina jest również członkiem Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej.

Sport w Gminie Węgliniec reprezentowany jest przez liczne kluby sportowe i stowarzyszenia, których celem jest upowszechnianie sportu oraz krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych. Kluby prowadzą bogaty program zajęć sportowych, będący jednocześnie alternatywą dla spędzania wolnego czasu, który jest profilaktyką prozdrowotną osób starszych. Rodzaj zajęć prowadzonych przez poszczególne kluby:

- zajęcia sportowe w piłce nożnej dla seniorów w miejscowości Węgliniec
- zajęcia sportowe w piłce nożnej dla juniorów i seniorów w miejscowości Ruszów

- zajęcia sportowe w piłce nożnej dla dzieci, juniorów i seniorów w miejscowości Czerwona Woda
- zajęcia sportowe w piłce nożnej dla żaków, trampkarzy, młodzików, juniorów i seniorów w miejscowości Węgliniec
- lekkoatletyczne zajęcia sportowe dla wszystkich grup wiekowych w miejscowości Węgliniec
- zajęcia sportowe w tenisie stołowym i grach zespołowych dla dzieci i młodzieży w miejscowości Węgliniec
- zajęcia sportowe w piłce nożnej dla trampkarzy i młodzików w miejscowości Ruszów
- zajęcia sportowe w unihokeja w miejscowości Ruszów

Na realizację działań statutowych kluby sportowe otrzymują coroczne dotacje z budżetu Gminy Węgliniec w drodze otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych z zakresu kultury fizycznej i sportu. Wysokość środków kształtuje się następująco: rok 2012 – 147.000 zł, rok 2013 – 137.000 zł, rok 2014 – 174.000 zł.

Tabela 17: Wykaz klubów i stowarzyszeń sportowych

KLUB SPORTOWY	SIEDZIBA
Klub Sportowy "Piast" Czerwona Woda	ul. Świerczewskiego 13, Czerwona Woda
Klub Sportowy "Victoria" Ruszów	ul. Leśna, Ruszów
Miejsko - Gminny Klub Sportowy "Górnik" Węgliniec	ul. Sportowa, Węgliniec
Uczniowski Klub Sportowy "Olimpia" przy Gimnazjum w Węglińcu	Gimnazjum w Węglińcu, ul. Kościuszki 5
Klub Sportowy "Orliki" w Węglińcu	ul. Sikorskiego 40, Węgliniec
Uczniowski Klub Sportowy "Jastrzębie" w Ruszowie	Gimnazjum w Ruszowie, ul. Zgorzelecka 2
Uczniowski Klub Sportowy "MIKRO" w Ruszowie	Szkoła Podstawowa w Ruszowie, ul. Zgorzelecka 2

Gmina Węgliniec ma wieloletnią tradycję w grze w piłkę nożną. Już w roku 1965 utworzony został klub piłkarski Górnik Węgliniec, którego członkowie wchodzili w skład kadry narodowej. Wiosną 2002 r. swoją działalność rozpoczął Uczniowski Klub Sportowy "ORLIKI" Węgliniec. Pomysł spotkał się z akceptacją rodziców i dzieci, które chciały grać w piłkę nożną, a po likwidacji drużyn młodzieżowych GKS Węgliniec, nie miały gdzie się podziać. W 2007 r. zarząd UKS-u na prośbę zawodników zgłosił do rozgrywek w klasie terenowej, zespół juniorów. W pierwszym sezonie gry zespół wywalczył awans do klasy Okręgowej, gdzie występuje do dzisiaj.

Biorąc pod uwagę potrzeby swoich mieszkańców gmina dba o zaplecze sportowe i sukcesywnie inwestuje środki finansowe w rozwój bazy sportowej oraz podniesienie walorów użytkowych obiektów sportowych. Na terenie gminy funkcjonują:

- kompleks boisk sportowych ze sztuczną nawierzchnią w Czerwonej Wodzie,
- kompleks boisk sportowych ze sztuczną nawierzchnią w Węglińcu,
- boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią w Zielonce,
- boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią w Jagodzinie,
- boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią w Starym Węglińcu,
- kompleks boisk ORLIK w Ruszowie,
- pełnowymiarowa hala sportowa w Węglińcu,

- sala gimnastyczna w Ruszowie,
- Stadion Miejski w Węglińcu z boiskiem do piłki nożnej, bieżnią lekkoatletyczną, skoczną do skoku w dal i boiskiem treningowym,
- boisko sportowe w Czerwonej Wodzie,
- boisko sportowe w Ruszowie.

Na terenie gminy funkcjonuje również Ogólnopolska Grupa Rajdowa "Stary Węglińiec", założona z inicjatywy grupy przyjaciół. Podstawowym celem rowerzystów było promowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego. W chwili obecnej działania Grupy są stosunkowo szerokie i obejmują również inicjowanie i organizowanie licznych wycieczek rowerowych, służących promocji walorów krajobrazowych i przyrodniczych Borów Dolnośląskich. Działania w zakresie upowszechniania aktywności ruchowej prowadzi także Koło Ludzi Aktywnych „PIRAT”, działające przy Bibliotece Publicznej w Ruszowie. Powstało ono w 2012 r. z inicjatywy mieszkańców Ruszowa i Kościelnej Wsi. W początkowym okresie działalności funkcjonowało jako Koło Rowerowe "Pirat". Uwzględniając potrzeby społeczności lokalnej członkowie koła poszerzyli zakres działania, włączając do oferty dodatkowo przedsięwzięcia kulturalne, w tym zajęcia teatralne i zabawy okolicznościowe oraz organizację kursów i szkoleń dla dzieci, młodzieży i seniorów.

Sport to również rekreacja i wypoczynek. Z myślą o najmłodszych mieszkańcach gminy oraz osobach starszych zagospodarowywane są przestrzenie publiczne na miejsca odpoczynku i zabawy. W większości miejscowości funkcjonują dobrze wyposażone place zabaw oraz parki. Z uwagi na położenie w sercu Borów Dolnośląskich, przez gminę przebiegają liczne szlaki turystyki pieszej i rowerowej. Na południe od Czerwonej Wody usytuowane są najwyższe wzgórza w Gminie – Czartowska Góra o wysokości 246,8 m n. p. m. oraz Góra Wilczyna – 246,7 m n. p. m. Pozostała część Gminy jest płaska. Atrakcyjne są kompleksy leśne, które pełnią funkcje rekreacyjne. Znajdują się one w północno – zachodniej części Gminy w rejonie Ruszowa i Polany. W Gminie Węglińiec funkcjonują całoroczne i okresowe obiekty turystyczne, świadczące usługi noclegowe i gastronomiczne. Do dyspozycji turystów udostępnianych jest ponad 100 miejsc noclegowych.

Rycina 4 Szlaki turystyczne

Źródło: www.bory-dolnoslaskie.eu

Bazę rekreacyjno-wypoczynkową na terenie gminy tworzą:

- Ośrodek Agroturystyczny "JAGODA" ul. Kuźniczyska 16 A, Czerwona Woda – 5 miejsc noclegowych w domkach turystycznych, pole namiotowe na 200 stanowisk, kąpielisko, tenis stołowy, boisko, wypożyczalnia sprzętu wodnego, plac zabaw
- Zjazd „Milówka”, Piaseczna 50, Węglińiec – 40 miejsc noclegowych, boisko do siatkówki plażowej, boisko trawiaste do gry w piłkę nożną sala bilardowa, wiatra grillowa, miejsce na ognisko, sala bankietowa
- Zjazd „Sosnówka”, ul. Jana III Sobieskiego 6a, Ruszów - 20 miejsc noclegowych, plac zabaw dla dzieci
- Gospodarstwo Agroturystyczne "U JASINKA" Kościelna Wieś 59 - 6 miejsc noclegowych, boisko, wypożyczalnia rowerów, nauka jazdy konnej, wynajem bryczki
- Gospodarstwo Agroturystyczne Maria Mieniek, ul. Kolejowa 7a, Czerwona Woda – 7 miejsc noclegowych, teren rekreacyjny
- Gospodarstwo Agroturystyczne Cecylia Binder, ul. Górnicza 10, Stary Węglińiec - 4 miejsca noclegowe, teren rekreacyjny, parking
- Gospodarstwo Agroturystyczne ul. Kuźniczyska 16 A, Czerwona Woda - 9 miejsc noclegowych, kąpielisko, tenis stołowy, boisko, wypożyczalnia sprzętu wodnego, plac zabaw dla dzieci, parking strzeżony

Najciekawsze trasy rowerowe:

TRASA ROWEROWA NR 1 krajoznawcza (szlak żółty)

Długość trasy – ok. 47 km

Początek i koniec trasy – parking przy Domu Kultury w Starym Węglińcu

Przebieg trasy – drogi leśne, trasa bardzo łagodna

TRASA ROWEROWA NR 2 przyrodnicza (szlak niebieski)

Długość trasy - ok. 27,5 km

Początek i koniec trasy – parking Domu Kultury w Starym Węglińcu

Przebieg trasy – drogi leśne Nadleśnictwo Węglińiec, Ruszów, Pieńsk

TRASA ROWEROWA NR 3 Rodzinna (szlak czerwony)

Długość trasy – 21,5 km

Początek i koniec trasy – parking przy Domu Kultury w Starym Węglińcu

TRASA - TROPAMI PRZYRODY BORÓW DOLNOŚLĄSKICH - STAWY PAROWSKIE

Długość trasy: 19,5 km

Początek trasy: Węglińskie Centrum Kultury-Park Miejski w Węglińcu

Koniec trasy: Dom Kultury w Starym Węglińcu

Obszary chronione: Obszar Natura 2000 „Bory Dolnośląskie”, obszar specjalnej ochrony ptaków.

Analizując funkcjonowanie kultury i sportu w Gminie Węglińiec należy stwierdzić, że jakość usług w obu dziedzinach realizowana jest w stopniu zadowalającym. Zarówno infrastruktura sportu, jak i kultury są w dobrym stanie, jednakże należy mieć na uwadze regularne podnoszenie ich standardu m.in. poprzez prace remontowe i modernizacyjne oraz wyposażenie. W przypadku Gminy Węglińiec, gdzie liczba ludzi młodych (w tym młodzież i dzieci) oraz osób starszych kształtuje się na podobnym poziomie, ważne jest aby otwarte strefy rekreacji i wypoczynku były dostosowane do

potrzeb obu grup, m.in. poprzez budowę ogólnodostępnych ścieżek spacerowych wzbogaconych o interaktywne tablice edukacyjne oraz infrastrukturę rekreacyjną (np. stanowiska siłowni plenerowej, urządzenia treningowe dla dzieci i młodzieży, skateparki, boiska do gry w bulle). Ponadto można zastanowić się nad wzbogaceniem kalendarza imprez o przedsięwzięcia sportowe o zasięgu regionalnym, które skierowane będą bezpośrednio do dzieci i młodzieży. Rozwój turystyki na obszarze gminy powinien korelować z rozwojem bazy turystycznej (noclegowej i gastronomicznej), wykorzystując dostępność regionalnych produktów kulinarnych oraz tradycje kulturowe związane z Kresami.

I.2.7. Bezpieczeństwo

Stan bezpieczeństwa publicznego jest bardzo istotnym czynnikiem, wpływającym na poziom życia mieszkańców gminy. W zapewnieniu bezpieczeństwa, ładu i porządku publicznego w gminie Węglińiec biorą udział: Straż Miejska, Policja oraz Ochotnicza Straż Pożarna.

Od roku 2012 funkcjonuje ona jako Straż Miejska Węglińca. Jej głównym celem, zgodnie z przyjętym regulaminem, jest szeroko pojęta ochrona porządku publicznego na obszarze administracyjnym gminy. Straż Miejska prowadzi również działania prewencyjne związane m.in. z bezpieczeństwem w ruchu drogowym oraz interwencyjne, wynikające z aktów prawa miejscowego. Działania strażników miejskich uzupełniane są przez patrole dzielnicowych Komisariatu Policji w Pieńsku.

Na terenie administracyjnym gminy nie funkcjonuje jednostka Państwowa Straży Pożarnej, dlatego jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej są wiodącymi podmiotami, realizującymi zadania z zakresu ochrony życia, zdrowia, mienia i środowiska przed klęskami żywiołowymi i zagrożeniami ekologicznymi. Na terenie gminy funkcjonuje 5 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej.

Tabela18: Ochotnicze Straże Pożarne

OSP	SIEDZIBA	ZARZĄD
Ochotnicza Straż Pożarna w Węglińcu	ul. K. Wojtyły 16 Węglińiec	Prezes: Krzysztof Pańków
Ochotnicza Straż Pożarna w Ruszowie	ul. Żagańska 19, Ruszów	Prezes: Janusz Droś
Ochotnicza Straż Pożarna w Czerwonej Wodzie	ul. 3 Maja 4, Czerwona Woda	Prezes: Jarosław Papla
Ochotnicza Straż Pożarna w Starym Węglińcu	ul. Główna 39a, Stary Węglińiec	Prezes: Łukasz Kocot
Ochotnicza Straż Pożarna w Jagodzinie	Jagodzin 30	Prezes: Krzysztof Magda

W jednostkach OSP w Czerwonej Wodzie, Węglińcu i w Ruszowie funkcjonują Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze.

Aby sprawniej i skuteczniej realizować założenia bezpieczeństwa publicznego, Gmina przyjęła „Wieloletni Plan Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa w Gminie Węglińiec na lata 2012 – 2016”. Dokument ten wyznacza cele i zadania dla poszczególnych OSP w zakresie działalności statutowej oraz ramy czasowe dla modernizacji baz strażackich wraz z zakupem pojazdów i sprzętu ratunkowego. Członkowie OSP regularnie uczestniczą w ćwiczeniach szkoleniowych, prowadzą akcje

prewencyjne w zakresie bezpieczeństwa publicznego oraz prowadzą współpracę z podobnymi jednostkami z Niemiec i Republiki Czeskiej.

W roku 2011 Gmina przystąpiła do programu „Bezpieczny ratownik”, w ramach którego zakupiony został niezbędny sprzęt i wyposażenie. Corocznie w budżecie gminy planowane są także środki na utrzymanie gotowości bojowej jednostek OSP.

Aby w przyszłości zwiększyć poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz przyjezdnych turystów, należy konsekwentnie realizować program doposażenia służb szybkiego reagowania, ze szczególnym uwzględnieniem Ochotniczych Straży Pożarnych. Znaczące efekty przynosi również system monitoringu gminnego oraz doświetlania miejsc zagrożonych występowaniem zjawisk przestępczości.

I.3. Gospodarka

I.3.1. Rolnictwo i leśnictwo

Gmina Węgliniec zajmuje powierzchnię 33.838 ha. Na tej powierzchni znajduje się 369 gospodarstw rolnych, prowadzących produkcję na 1.375,46 ha gruntów własnych i dzierżawionych. Najwięcej prywatnych gospodarstw rolnych jest w miejscowościach: Czerwona Woda (145), Ruszów (74) i Stary Węgliniec (62). W gminie dominują gospodarstwa o orientacji ogólnorolnej.

Użytki rolne zajmują powierzchnię 2734 ha, co stanowi 8% powierzchni gminy. Pod względem bonitacji w gminie najwięcej jest gleb słabej jakości:

- grunty klas I-III dobrej jakości zajmują powierzchnię 2,01 ha i stanowią 0,1% powierzchni użytków rolnych,
- grunty klasy IV średniej jakości, zajmują powierzchnię 774,06 ha i stanowią 27,5% powierzchni użytków rolnych,
- grunty klas V i VI słabej jakości, zajmują powierzchnię 2.041,99 ha i stanowią 72,4% powierzchni użytków rolnych.

Największy udział własnościowy gruntów na terenie gminy ma sektor publiczny, który gospodaruje na powierzchni 31 241,14 ha tj. blisko 95% powierzchni gminy. Struktura własności przedstawia się następująco:

- 29.758,27 ha to grunty Państwowych Gospodarstw Leśnych (89,9% powierzchni gminy),
- 787,77 ha to grunty Agencji Nieruchomości Rolnych (2,4% powierzchni gminy),
- 292,51 ha to własność komunalna (0,9% powierzchni gminy),
- 402,59 ha to grunty pozostałe (1,2%).

Na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r. można stwierdzić, że w produkcji roślinnej w strukturze zasiewów gminy zdecydowanie dominują zboża. Inne formy zasiewów praktycznie nie istnieją, poza ziemniakami, które zajmują średnio około 30 ha.

Tabela 19: Zasiwy w roku 2010

zboża razem [ha]	zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi [ha]	kukurydza na ziarno [ha]	ziemniaki [ha]	uprawy przemysłowe [ha]	buraki cukrowe [ha]	rzepak i rzepik razem [ha]	warzywa gruntowe [ha]
398,6	296,09	0,3	27,6	0	0	0	0,99

Źródło: GUS

Teren leśny gminy Węgliniec znajduje się w zarządzie nadleśnictw: Węgliniec, Ruszów i Pieńsk. Powierzchnia lasów podlegających Nadleśnictwu Węgliniec na terenie Gminy i Miasta Węgliniec w latach 2012 - 2014 wynosiła 7.736,82 ha. Na terenie Nadleśnictwa Węgliniec dominują siedliska borowe, które zajmują ponad 90 % powierzchni. Bory świeże zajmuje nieco ponad 23 % powierzchni lasów Nadleśnictwa. Dominującym typem siedlisk w lasach Nadleśnictwa Ruszów występujących na terenie gminy Węgliniec są siedliska borowe, zajmujące ponad 90 % powierzchni. Siedliska lasów mieszanych zajmują mniej niż 8 % powierzchni drzewostanów. Najpospolitszymi roślinami występującymi w runie borów świeżych są: borówka czarna i brusznica, śmiałek pogięty oraz wrzos zwyczajny. Bory wilgotne i mieszane wilgotne występują na piaszczystych glebach z wyższym poziomem wód gruntowych zajmują około 44 % powierzchni nadleśnictwa. W drzewostanie sosnowym występuje większy udział brzozy, a w runie dominuje trzęślica modra. Na podłożu rosną torfowce, a niekiedy widłaki. Bory bagienne występują nielicznie, a typowymi roślinami są w nich bagno zwyczajne, żurawina błotna i trzęślica modra.

Znaczną powierzchnię Gminy Węgliniec, bo aż 83,17% (dane z 2013 r.) stanowią lasy, w tym tereny Borów Dolnośląskich, zaliczanych do najbogatszych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym krain geograficznych. Jest to niewątpliwie atutem gminy i daje jej potencjalną możliwość rozwoju gospodarki w dziedzinie turystyki, zwiększając tym samym konkurencyjność gminy w regionie. Dodatkowo położenie przy granicy z Niemcami może korzystnie stymulować rozwój ruchu turystycznego pogranicza polsko – niemieckiego, zarówno w zakresie ogólnodostępnej rekreacji (infrastruktura turystyczna) oraz edukacji ekologicznej, jak i wdrożenia usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych. Z uwagi na strukturę własności tych terenów proces inwestycyjny i wdrożeniowy wymagają porozumienia pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego (gmina, starostwo powiatowe, województwo) a nadleśnictwem. Korzyści dla wszystkich tych grup mogą mieć w przyszłości wymiar nie tylko edukacyjny, ale przede wszystkim ekonomiczny (nowe miejsca pracy, większe dochody własne gminy i nadleśnictwa). Warto również zaznaczyć, że tereny objęte ochroną prawną nie są pozbawione możliwości realizowania na nich przedsięwzięć inwestycyjnych, tyle że proces ten jest złożony i wymaga niezbędnych badań środowiskowych oraz uzgodnień formalnych.

Tabela 20: Struktura gruntów

RODZAJ GRUNTÓW	POWIERZCHNIA W HA	STOSUNKU DO POWIERZCHNI OGÓLNEJ W %
Powierzchnia ogólna gminy	33.838	100
Lasy	28.141	83,17
Użytki rolne razem	2.734	8,07
Pozostałe grunty	2.963	8,76

Źródło: GUS

I.3.2. Przedsiębiorczość

Na przestrzeni lat 2011-2013 w Gminie Węgliniec nastąpił wyraźny spadek liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Sytuacja ta może wynikać m.in. z położenia geograficznego gminy (bliskość granicy z Niemcami) oraz migracji mieszkańców do dużych ośrodków gospodarczych oraz za granicę polską głównie w celach ekonomicznych. Wg danych GUS w 2014 r. w Gminie Węgliniec zarejestrowanych było 718 podmiotów gospodarczych ujętych w systemie REGON. Poniżej szczegółowe zestawienie liczby podmiotów gospodarczych wg PKD.

Tabela 21: Liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Węgliniec

	2011	2012	2013	2014
	SZT.	SZT.	SZT.	SZT.
MIASTO WĘGLINIEC				
Ogółem podmioty gospodarcze	326	314	316	317
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	8	7	7	7
przemysł, budownictwo	41	37	35	35
usługi	277	270	274	275
OBSZAR WIEJSKI – SOŁECTWA I OSADY				
Ogółem podmioty gospodarcze	398	380	381	401
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	29	29	29	26
Przemysł, budownictwo	94	96	94	93
usługi	275	255	258	282
GMINA I MIASTO OGÓŁEM				
Ogółem podmioty gospodarcze	724	694	697	718
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	37	36	36	33
Przemysł, budownictwo	135	133	129	128
usługi	552	525	532	557

Źródło: GUS, Projekt Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Węgliniec

Najwięcej podmiotów gospodarczych w mieście Węgliniec oraz w sołectwach i osadach stanowią firmy usługowe (w Węglińcu 86,7%, w całej gminie 77,6 %), z kolei najmniejsza liczba podmiotów przypada na rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Na terenie Gminy Węgliniec działa łącznie 65 podmiotów należących do sektora publicznego. W gminie zarejestrowane są 653 podmioty sektora prywatnego, w tym 402 podmiotów to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, 25 podmiotów to spółki handlowe, a 14 to spółki handlowe z udziałem kapitału

zagranicznego. Na terenie gminy działa 27 stowarzyszeń i organizacji społecznych.

Tabela 22: Struktura własnościowa podmiotów gospodarczych z terenu Gminy Węglińiec

	2011	2012	2013	2014
	szt.	szt.	szt.	szt.
SEKTOR PUBLICZNY				
Ogółem sektor publiczny	60	63	65	65
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	10	10	12	12
OGÓŁEM SEKTOR PRYWATNY				
Ogółem sektor prywatny	664	631	632	653
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	428	393	386	402
spółki handlowe	25	23	25	25
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	14	13	14	14
spółdzielnie	2	2	2	2
fundacje	0	0	0	1
stowarzyszenia i organizacje społeczne	25	25	26	27

Źródło: GUS, Program Ochrony Środowiska dla gminy i miasta Węglińiec na lata 2015-2018 z perspektywą do 2022 roku

Działalność handlowa jest rozwinięta w stopniu dostatecznym. Istnieją 33 obiekty handlowe w tym: 15 w Węglińcu (w tym 1 dyskont Biedronka), 6 w Ruszowie, 4 w Czerwonej Wodzie, 4 w Starym Węglińcu, 1 w Zielonce, 1 w Jagodzinie, 1 w Piasecznej oraz 1 w Kościelnej Wsi. Na terenie gminy działają 2 stacje paliw (w Węglińcu oraz w Ruszowie), 3 targowiska (w Węglińcu, Ruszowie i Czerwonej Wodzie), 3 obiekty gastronomiczne (1 Węglińcu i 2 w Ruszowie). Usługi rzemieślnicze reprezentowane są nielicznie, głównie przez warsztaty samochodowe, piekarnie, usługi stolarskie i remontowo – budowlane.

Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych to nieduże firmy, zatrudniające do 10 osób (około 97 % ogółu podmiotów), wśród których dominują osoby prowadzące własną działalność gospodarczą. W Gminie Węglińiec w 2013 roku było 17 średnich i 6 dużych firm, zatrudniających ponad 50 osób.

Do najważniejszych zakładów przemysłowych, funkcjonujących na terenie Gminy Węglińiec należą:

- Przedsiębiorstwo STOLBUD Sp. z o.o., ul. Świerczewskiego 5, Ruszów -przetwórstwo drewna
- Bolesławieckie Zakłady Materiałów Ogniotrwałych Sp. z o.o., Czerwona Woda -przemysł wydobywczy
- UNIRUBBER Sp. z o.o. Zielonka 17, Węglińiec - producent mieszanek gumowych i granulatów stosowanych do elastycznych nawierzchni sportowych i na place zabaw
- AGROBUD Zakład pracy Chronionej ul. Świerczewskiego 5, Ruszów – środki ochrony BHB, środki utrzymania czystości
- DDOKP Węzeł Kolejowy w Węglińcu -przewóz towarowy i pasażerski
- DREWTRANS Władysław Proć ul. Skrajna, Węglińiec - transport ciężarowy
- EKOCERAMIKA Sp. z o.o. – przemysł wydobywczy

Mieszkańcy Gminy podejmują również zatrudnienie z zakładach produkcyjnych, działających na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Wykrotach (gmina Nowogrodzic).

Aby zintensyfikować rozwój lokalnej przedsiębiorczości, racjonalnym wydaje się wspieranie podmiotów z branży turystyki i usług okołoturystycznych, które w przyszłości mogą stać się ważnym źródłem dochodów gminy, jak również podmiotów świadczących usługi na rzecz seniorów i osób niepełnosprawnych, poprzez stosowanie programu ulg i preferencji. Z kolei zachęcenie przedsiębiorców do współpracy i spotkań z jednostkami Gminy (m.in. MGOPS), może skutecznie pomóc w walce z bezrobociem i wnieść konstruktywne pomysły do planów rozwojowych gminy.

I. 4. Infrastruktura techniczna

I.4.1. Infrastruktura transportowa i komunikacyjna

Ogólna długość dróg na terenie Gminy Węglińiec wynosi 81,047 km, z czego drogi o nawierzchni bitumicznej stanowią 51,041 km. Reszta tj. 30,006 km to drogi w technologii nawierzchni gruntowej i tłuczniowej. Gmina położona jest przy ważnych szlakach komunikacyjnych. Sieć drogową na terenie Gminy Węglińiec stanowią:

- droga krajowa nr 94 (od km 14+037 do 14+505),
- droga wojewódzka: nr 296 (łączna długość drogi na terenie gminy 27,941 km),
- droga wojewódzka nr 350,
- droga wojewódzka nr 351,
- droga powiatowa nr 2400D (relacji droga krajowa nr 94 – Strzelno – Czerwona Woda),
- droga powiatowa nr 2403 D (relacji Węglińiec – Dłużyna – Jędrzychowice),
- droga powiatowa nr 2405D (relacji droga wojewódzka nr 296 – stacja kolejowa Ruszów – droga wojewódzka nr 350)
- drogi gminne, zaliczone do kategorii publicznych dróg gminnych

Przez teren Gminy Węglińiec przebiegają następujące linie kolejowe:

- linia magistralna o priorytecie pasażerskim nr 27,
- linia o priorytecie towarowym nr 279,
- linia magistralna o priorytecie pasażerskim nr 282,
- linia o priorytecie towarowym nr 295,
- linia nr 339 (linia nieczynna),
- linia nr 975 .

Stacja kolejowa w Węglińcu jest jedna z najważniejszych stacji węzłowych w Polsce, obecnie o statusie stacji manewrowej. Położona jest w ciągu europejskiego korytarza transportowego E 30 oraz na linii kolejowej nr 282 Miłkowice – Żary. Stacja Węglińiec stanowi początek dla linii kolejowych w kierunku: Zgorzelca i Lubania. Węzeł kolejowy w Węglińcu ma istotne znaczenie w ruchu towarowym, obsługując pociągi w kierunku czterech kolejowych przejść granicznych:

- Zawidów – Frydlant (PL/Cz) ,
- Zgorzelec – Görlitz (PL/D),
- Węglińiec – Horka (PL/D),
- Zasieki – Forst (PL/D).

Na terenie Gminy Węglińiec wyznaczonych i oznakowanych jest 114,8 km szlaków pieszo - rowerowych. W ich skład wchodzi:

- trasa „krajownicza” o długości 47 km
- trasa „przyrodnicza” o długości 27,3 km

- trasa „rodzinna” o długości 21,5 km.

Na przestrzeni ostatnich 5 lat poprawił się stan techniczny nawierzchni dróg gminnych (o blisko 12% w porównaniu do roku 2010) m.in. poprzez ich modernizacje i wymianę warstwy ścieralnej. W dalszym ciągu złym stanem nawierzchni charakteryzują się jednak drogi powiatowe, co znacznie utrudnia poruszanie się po nich oraz jest przyczyną wielu kolizji. Drogi powiatowe nr 2393D, 2400D, 2450D posiadają nawierzchnię bitumiczną, a stan jezdni charakteryzuje się dużym zużyciem. Występują lokalne deformacje, ubytki, leje, spękania poprzeczne i wzdłużne. Jedynie droga powiatowa nr 2430D jest zmodernizowana, a jej stan określa się jako bardzo dobry. Przebiegający przez gminę odcinek drogi krajowej nr 94 jest w dość dobrym stanie. Podsumowując, sieć drogowa Gminy Węgliniec w większości wymaga systematycznej modernizacji, przebudowy i dostosowania do zwiększającego się natężenia ruchu. W planach inwestycyjnych, dotyczących dróg, należy mieć ponadto na uwadze systematyczne dostosowywanie modernizowanych i nowych odcinków jezdni do bezpiecznej komunikacji rowerowej oraz pieszej (budowa chodników, ścieżek rowerowych separowanych od ruchu pieszego, skrzyżowanie w ruchu okrężnym, sygnalizacja świetlna, doświetlenie ciągów pieszych rowerowych).

Na terenie gminy brakuje również miejsc parkingowych, szczególnie w miejscach wzmożonego przepływu ludzi oraz przy dużych skupiskach mieszkalnych. Parkowanie wzdłuż ulic i budynków oraz na terenach zielonych wpływa negatywnie na bezpieczeństwo zarówno kierowców, jak i pieszych oraz jest uciążliwe dla środowiska. Racjonalnym wydaje się być utworzenie dużego parkingu dla samochodów osobowych, autokarów oraz rowerów przy istniejącym Dworcu Kolejowym, dzięki któremu gmina Węgliniec mogłaby promować ekologiczne podróżowanie w formule park&driver, wspierając rozwój transportu publicznego. Takie rozwiązanie w znacznym stopniu poprawi bezpieczeństwo przyjezdnym oraz mieszkańcom, korzystającym na co dzień z komunikacji, a w przyszłości pozwoli sprawnie zarządzać ruchem turystycznym.

I.4.2. Gospodarka wodno-ściekowa

Sieć wodociągowa to układ połączonych ze sobą przewodów, przeznaczonych do przesyłu wody między ujęciem, a odbiorcą. W skład sieci wodociągowej wchodzi: przewody magistralne, przewody rozdzielcze i połączenia domowe zwane przyłączami.

W Gminie Węgliniec wodę ujmuje się z ujęć podziemnych (cele komunalne i przemysłowe). Wody powierzchniowe pobierane są wyłącznie do nawodnień w rolnictwie, leśnictwie oraz gospodarce rybackiej. Najwięksi użytkownicy wody w gminie to:

- gospodarka komunalna,
- rolnictwo,
- leśnictwo,
- przemysł.

Tabela 23: Ujęcia wód podziemnych

UJĘCIE	ZAOPATRYWANE MIEJSCOWOŚCI	ZASOBY [M ³ /H]	ZASOBY [M ³ /D]
Węgliniec	Węgliniec, Stary Węgliniec, Piaseczna, Jagodzin	107	2000
Ruszków	Ruszków, część Kościelna Wieś;	60	1200
Czerwona Woda	Czerwona Woda	62,9	1028,8
Zielonka	Zielonka	29,4	115

Źródło: GUS, Projekt Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Węgliniec

Według danych GUS długość czynnej sieci wodociągowej na terenie Gminy Węgliniec utrzymuje się na podobnym poziomie. W latach 2011-2014 nastąpił jej nieznaczny wzrost z 85,9 km w 2011 roku do 86,5 km w 2014 roku. Nieznacznie przybyło również połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych. W roku 2011 ich ilość wynosiła 1.192, natomiast w 2014 1.214. Ilość ludności korzystającej z sieci wodociągowej systematycznie rośnie, z zużycie wody w gospodarstwach domowych w 2014 roku wyniosło 23,5 m³/os. Istniejąca sieć wodociągowa powstawała w różnym okresie i co się z tym wiąże istnieją instalacje nowe mające do 10 lat (ok. 10km) jak i takie, które powstały ponad 60 lata temu (ok 5km). Najwięcej sieci bo 51,2 km sytuuje się w przedziale 20-30 lat oraz w przedziale pomiędzy 10 a 20 – 11,3 km¹. Wg. informacji pozyskanych z ZUK Węgliniec pilnej wymiany wymaga ponad 3km sieci wodociągowej.

Tabela 24: Sieć wodociągowa

	JEDNOSTKA	ROK			
		2011	2012	2013	2014
Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	85,9	85,9	86,2	86,5
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1192	1198	1206	1214
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	os.	7807	7747	7705	8246
Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³ /os.	20,6	23,4	23,2	23,5

Źródło: Projekt Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania i Przestrzennego Gminy Węgliniec w gminie Węgliniec ora dane Zakładu Usług Komunalnych

Ścieki oraz nieczystości produkowane przez mieszkańców Gminy Węgliniec zbierane są przez 3 oczyszczalnie ścieków, zlokalizowane w: Węglińcu, Zielonce i w Ruszowie i zarządzane przez Zakład Usług Komunalnych. Według danych GUS długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy jest stała od 2005 i wynosi 8,5 km, co świadczy o całkowitym braku inwestycji w tym obszarze. Z kolei nieznacznie, ale regularnie przybywa przyłączy do budynków jednorodzinnych i zbiorowego

¹ Dane pozyskane z Zakładu Usług Komunalnych w Węglińcu

zamieszkania (w 2011 r. – 246 przyłączy, w 2014 r. – 254 przyłączy. Według danych GUS z sieci kanalizacyjnej w roku 2014 korzystało 2614 osób, co stanowi zaledwie 33% ogółu mieszkańców gminy. Na terenach, gdzie z przyczyn ekonomicznych i technicznych podłączenie sieci kanalizacyjnej było do tej pory niemożliwe, ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych, których zgodnie z danymi GUS w roku 2013 na terenie gminy było 831. Wg. informacji pozyskanych z ZUK Węgliniec ponad 60% sieci ma ponad 30 lat.

Tabela 25: Sieć kanalizacyjna na terenie gminy Węgliniec

	JEDNOSTKA	ROK			
		2011	2012	2013	2014
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	8,5	8,5	8,5	8,5
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	246	249	252	254
Ścieki odprowadzone	dam ³	63	65	80	83,6
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	os.	2637	2626	2614	2830

Źródło: Projekt Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania i Przestrzennego Gminy Węgliniec w gminie Węgliniec ora dane Zakładu Usług Komunalnych

Na mocy Traktu Akcesyjnego z Unią Europejską podpisanego 16 kwietnia 2003 r. i ratyfikowanego 23 lipca 2003 r. oraz dyrektywy unijnej nr 91/271/EWG, Polska zobowiązała się do poprawy stanu gospodarki wodno - ściekowej, poprzez 100 procentowe skanalizowanie i podłączenie gmin do oczyszczalni ścieków. Za każdego nie podłączonego do kanalizacji mieszkańca, Unia Europejska od dnia 1.01.2016 r. naliczy Polsce kary. Jako, że zgodnie z Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, odprowadzenie i oczyszczenie ścieków komunalnych jest zadaniem własnym gminy, to na niej ciąży obowiązek dokonania stosownych inwestycji i przyłączy. Zapisy te dotyczą aglomeracji o wskaźniku RLM > 2000, tj. miejscowości powyżej 2.000 mieszkańców. W miejscach, gdzie budowa systemów kanalizacyjnych nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne, co dotyczy m.in. rozproszonej sanitacji wiejskiej, należy stosować systemy indywidualne w postaci szczelnych bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Dlatego też podstawowym celem gminy w zakresie gospodarki ściekowej, również w znaczeniu ekonomicznym (naliczane kary), powinno być dążenie do osiągnięcia unijnych standardów jakości ścieków odprowadzanych do środowiska, poprzez rozbudowę i modernizację sieci kanalizacyjnej oraz budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. Dzięki inwestycji poprawią się warunki zdrowia i życia mieszkańców oraz stan czystości rzek i zbiorników wodnych, co wpłynie korzystnie na estetykę gminy. Budowa gminnej sieci przydomowych oczyszczalni ścieków ma również ścisły związek z rozwojem funkcji turystycznych gminy, gdyż nieuporządkowana gospodarka ściekowa może ją skutecznie hamować.

I.4.3. Gospodarka odpadami

Wszystkie jednostki administracyjne w województwie dolnośląskim obowiązują „Plan gospodarki odpadami dla województwa dolnośląskiego 2012” (uchwała Sejmiku Województwa Dolnośląskiego a 27 czerwca 2012 r.). Plan gospodarki odpadami obejmuje pełen zakres informacji dotyczących głównych rodzajów odpadów powstających na terenie województwa, a w szczególności odpadów komunalnych, z uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji, opakowaniowych, niebezpiecznych i innych rodzajów odpadów. Określa również priorytety, cele i zadania z zakresu gospodarki odpadami.

Cały obszar administracyjny Gminy Węgliniec należy do zachodniego regionu gospodarki odpadami komunalnymi. Gmina Węgliniec nie posiada własnego składowiska odpadów komunalnych ani przemysłowych, co spowodowało, że zawarła porozumienie z sąsiednimi gminami, w zakresie wspólnego utworzenia i eksploatacji Centrum Utylizacji Odpadów Komunalnych Gmin Łużyckich w Lubaniu. Odebrane od właścicieli nieruchomości z terenu gminy Węgliniec zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania są transportowane do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Lubaniu. Świadczeniem usługi odbioru odpadów komunalnych z terenu Gminy i Miasta Węgliniec od 01.07.2013 r. zajmuje się Zakład Gospodarki i Usług Komunalnych Sp. z o.o. z siedzibą w Lubaniu.

Tabela 26: Wielkość odpadów Gminy Węgliniec

ODPADY	JEDNOSTKA	ROK	
		2012	2013
Gmina Miejsko – Wiejska Węgliniec	Mg	8046,7250	8447,7450

Źródło: Urząd Marszałkowski we Wrocławiu, raport z Wojewódzkiego Systemu Odpadowego

W Gminie Węgliniec znajduje się tylko jeden Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, co ze względu na układ geograficzny gminy jest niewystarczające. Do Punktu Odbioru Odpadów mieszkańcy bezpłatnie dostarczają wyłącznie odpady selektywne.

I.4.4. Infrastruktura elektroenergetyczna i gazowa

Zaopatrzenie odbiorców w energię elektryczną realizowane jest przez Krajowy System Elektroenergetyczny (KSE), obejmujący wszystkie źródła mocy i energii elektrycznej, powiązane są ze sobą przez:

- sieć przesyłową obejmującą najwyższe napięcia (400 kV i 220 kV),
- sieć dystrybucyjną obejmującą wysokie napięcia (110 kV) i średnie napięcia (30 kV, 20 kV, 15 kV i 6 kV),
- sieci niskiego napięcia (poniżej 6 kV).

Na terenie Gminy Węgliniec znajdują się następujące sieci i urządzenia elektroenergetyczne:

- napowietrzna linia elektroenergetyczna najwyższych napięć NN 220 kV relacji Mikułowa – Leśniów (D-221),
- napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji Pieńsk – Czerwona Woda (LS-329),
- główny punkt zasilania w Czerwonej Wodzie.

Ogólny stan techniczny sieci elektroenergetycznej na terenie Gminy Węgliniec jest dobry. Według danych GUS, na terenie gminy Węgliniec obserwuje się wahania zużycia i odbiorców energii elektrycznej.

Tabela 27: Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej na terenie Gminy Węgliniec

ROK	ODBIORCY ENERGII ELEKTRYCZNEJ - NISKIE NAPIĘCIE w OS.	ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ - NISKIE NAPIĘCIE w MWH
2011	1.127	1.935
2012	1.086	2.059
2013	1.089	2.028

Źródło: Projekt Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Węgliniec

Operatorem sieci przesyłowej i jej właścicielem są Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. (PSE S.A.). Sieć dystrybucyjna i sieci niskiego napięcia podlegają w większości zakładom energetycznym. Właścicielem sieci dystrybucyjnej i urządzeń elektroenergetycznych na terenie Gminy Węgliniec jest TAURON SA.

Przez teren Gminy Węgliniec przebiega gazociąg sieci przesyłowej, lecz na terenie gminy nie ma poprowadzonej sieci rozdzielczej. Wg danych GUS w Gminie Węgliniec zarówno w 2012 jak i w 2013 roku z sieci gazowej korzystało 6 osób.

- Długość czynnej sieci ogółem - 987 m
- Długość czynnej sieci przesyłowej - 987 m

Mieszkańcy chcąc zaopatrywać się w gaz, korzystają z gazu płynnego w butlach lub zbiornikach indywidualnych. Brak sieci gazowej jest z pewnością jedną z ważniejszych uciążliwości życia codziennego mieszkańców gminy i dlatego warto rozważyć budowę sieci gazowej na terenie gminy. Przyczyni się ona do poprawy warunków życia mieszkańców i zwiększy jej konkurencyjność w regionie.

Na terenie Gminy Węgliniec nie występuje scentralizowany system ciepłowniczy. Poszczególne budynki zaopatrują się w ciepło z indywidualnych źródeł, a w zabudowie wielorodzinnej występują niewielkie kotłownie. Głównym nośnikiem energii na cele grzewcze na terenie miasta Węgliniec są paliwa stałe - węgiel i drewno. Wśród kotłowni lokalnych zaopatrujących w ciepło wielorodzinne budynki mieszkalne, obiekty użyteczności publicznej oraz odbiorców indywidualnych znajdują się również opalane olejem opałowym i gazem płynnym (indywidualne zbiorniki na propan-butan). Mieszkańcy mniejszych miejscowości Gminy Węgliniec ogrzewają budynki mieszkalne za pomocą indywidualnych kotłowni zasilanych paliwem stałym (koks, węgiel, drewno), występują również kotłownie olejowe lub na gaz płynny (z indywidualnych zbiorników). Aby zwiększyć efektywność energetyczną obiektów użyteczności publicznej oraz indywidualnego i zbiorowego budownictwa mieszkalnego należy zadbać o ich kompleksową termomodernizację.

Odnawialne źródła energii (energia wiatrowa, energia słoneczna, energia hydroelektryczna, energia oceanów, energia geotermalna, biomasa i biopaliwa) stanowią alternatywę dla paliw kopalnych i przyczyniają się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, różnicowania dostaw energii i zmniejszania zależności od niepewnych i niestabilnych rynków paliw kopalnych (zwłaszcza ropy i gazu). W nowej dyrektywie unijnej nr 2009/28/WE w sprawie odnawialnych źródeł energii ustanowiono, że do 2020 r. we wszystkich krajach członkowskich 20 % całkowitego zużycia energii

musi obowiązkowo pochodzić ze źródeł odnawialnych. Na terenie Gminy Węgliniec w znikomym stopniu realizowane są inwestycje związane z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w celach użytkowych (ciepła woda, ogrzewanie, energia elektryczna) i to zarówno przez prywatne podmioty, jak i instytucje publiczne. Biorąc pod uwagę, że Narodowy oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej współfinansują projekty, w których przewidziano zastosowanie urządzeń energii odnawialnej, zainteresowanie tym tematem na terenie Gminy Węgliniec powinno wzrastać.

1.5 Podsumowanie analizy i diagnozy

1.5.1 Analiza SWOT/TOWS

SWOT jest kompleksową metodą analizy strategicznej uwzględniającą badanie potencjału wnętrza obszaru, jak i badanie jego otoczenia zewnętrznego. Polega na identyfikacji kluczowych atutów i słabości oraz na skonfrontowaniu ich z aktualnymi i przyszłymi szansami oraz zagrożeniami. SWOT jest najczęściej traktowany nie tylko jako jedna z metod analizy strategicznej, ale także jako koncepcja formułowania strategii. Nazwa TOWS powstała przez przestawienie liter w słowie SWOT i wskazuje na odwrócenie kolejności analizy. Zgodnie z powyższym, czynniki rozwoju podzielić można na wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ (silne i słabe strony), oraz na czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki (szanse i zagrożenia). Podział ten dokonuje się również według innego kryterium, co pozwala zidentyfikować: czynniki pozytywne, czyli atuty i szanse, oraz czynniki negatywne, czyli słabe strony i zagrożenia.

SŁABE STRONY	MOCNE STRONY
Wysokie bezrobocie zwłaszcza wśród osób bez wykształcenia Ujemny przyrost naturalny Niedostosowana oferta edukacyjna do regionalnego rynku pracy, Słabo rozwinięta baza turystyczna, (noclegowa i gastronomiczna) Brak lokali komunalnych, socjalnych, Wysoka „niska emisja”, Słaba jakość infrastruktury drogowej w tym drogi wojewódzkiej Słabe powiązania komunikacyjne (usługi transportowe), Niski stopień skanalizowania, Brak gazu sieciowego, Brak ciągłego dostępu do wysokiej jakości wody pitnej Słabo wyposażone szkoły, zwłaszcza w	Położenie komunikacyjne - bliskość granicy, bliskość autostrady A4, Przebiegająca przez gminę linia kolejowa E30, Istotne walory turystyczno-krajoznawcze (Bory Dolnośląskie, NATURA 2000), Rozwinięty kapitał społeczny (m.in. aktywni lokalni liderzy, aktywne grupy seniorów), Dobre warunki do rozwoju agroturystyki, Dobrze rozwinięta działalność kulturalna (imprezy kulturalne, muzeum, miejsca pamięci narodowej, świetlice Dobrze rozwinięta baza sportowa, Wysoki poziom zwodociągowania, Wysoki poziom kadry pedagogicznej w szkołach, Aktywna polityka pozyskiwania środków unijnych, Plan zagospodarowania przestrzennego dla całej gminy,

nowoczesny sprzęt multimedialny; Istnienie obszarów kwalifikujących się do rewitalizacji na terenie gminy Niska aktywność organizacji pozarządowych Małe zainteresowanie ze strony inwestorów Brak domu dziennego pobytu,	Posiadane tereny inwestycyjne, wiejskie),
SZANSE	ZAGROZENIA
Perspektywa UE 2014-2020, Wysokie walory krajobrazowe regionu, Wzrost zainteresowania turystyką, Stopniowy wzrost cyfryzacji gminy, Rozwój i wsparcie ponadregionalne, dla rozwoju rolnictwa, zwłaszcza w zakresie produkcji zdrowej i ekologicznej żywności, Wzrost zamożności mieszkańców. Rozwój międzynarodowych inicjatyw społecznych i aktywizacja lokalnej społeczności Wykorzystanie ośrodka zdrowia i pomieszczeń do bazy rehabilitacyjnej, Bliskość strefy ekonomicznej, Bliskość autostrady A4, Bliskość granicy,	Pogarszająca się sytuacja gospodarcza kraju, Niekorzystne trendy demograficzne: niż demograficzny, starzenie się społeczeństwa, spadek liczby ludności, Brak dobrej i skutecznej polityki społecznej. Spadek natężenia ruchu turystycznego, Zmiany przepisów prawa, Spadek tempa rozwoju gospodarczego. Migracja zarobkowa młodzieży i dorosłych do większych miast oraz za granicę, Brak wkładu własnego na finansowania zadań Zły stan drogi wojewódzkiej 296, Ograniczenia w korzystaniu z bogactw przyrodniczych znajdujących się na terenie gminy,

Analiza kluczowych pytań SWOT/TOWS

W wyniku analizy kluczowych pytań, (w obrębie SOWT) stwierdzono, iż zidentyfikowane mocne strony pozwolą wykorzystać nadarżające się szanse. Zidentyfikowane słabe strony pozwolą na wykorzystanie nadarżających się szans, a zlokalizowane słabe strony wzmocnią siłę oddziaływań zagrożeń. W wyniku analizy TOWS stwierdzono, iż prawidłowe przeprowadzenie procesu strategicznego pozwoli na zniwelowanie zagrożeń potęgujących słabe strony, a mocne strony nie zostaną osłabione przez zagrożenia.

1.5.2 Analiza potencjału życia

Analiza potencjału jakości życia na terenie gminy Węgliniec obejmuje w wartości pochodzące z BDL GUS. Dane te są konfrontowane z danymi agregowanymi w procesie zarządzania rozwojem Gminy, subiektywną oceną jakości życia mieszkańców, wizerunkiem Gminy na tle innych w Powiecie oraz potencjałem finansowym Gminy.

W syntetycznym ujęciu podzielono analizę na następujące obszary:

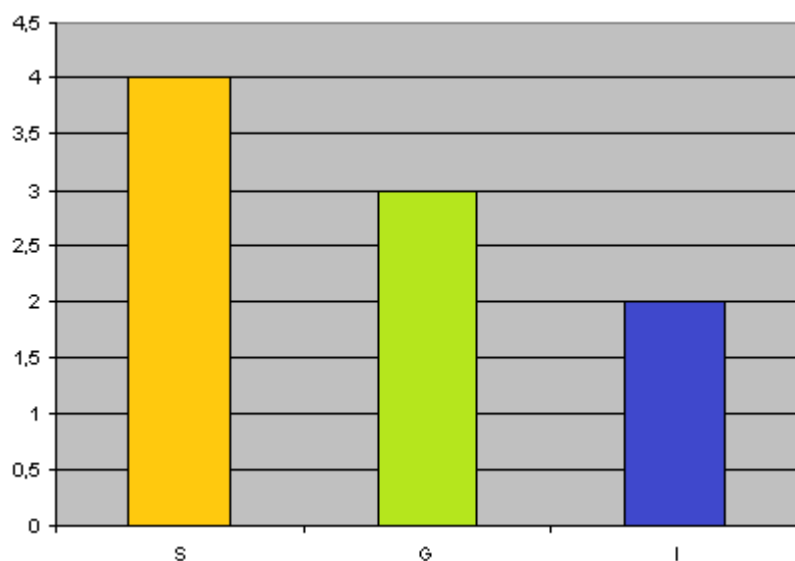
S - społeczny, uwzględniający takie dane jak jakość usług publicznych, dostęp do opieki zdrowotnej, edukacji, kultury, rekreacji, elementy rynku pracy, potencjał i zmiany w strukturze ludności Gminy, poziom partycypacyjny mieszkańców oraz możliwości rozwoju.

G - możliwości inwestycyjne, potencjał finansowy Gminy, tendencje rozwojowe Gminy w tym zakresie

I- obejmujący obszary infrastruktury społecznej oraz drogowej - oceniający jej jakość oraz możliwości rozwojowe.

Skala, którą przyjęto na ocenę potencjału możliwości jest pięciostopniowa, gdzie (5) oznacza bardzo wysokie możliwości, a (1) bardzo niskie.

Rycina 5 Ocena potencjału jakości życia na terenie gminy Węgliniec

Źródło: Opracowanie własne

Największy potencjał został odnotowany w obrębie obszaru społecznego. Potem kolejno plasują się : gospodarczy i inwestycyjny. W obszarze potencjału gospodarczego i inwestycyjnego zauważalne są też braki i potrzeby i zidentyfikowane potrzeby. Deficyty potencjałów zostały zdiagnozowane w ramach analizy problemów i w wyniku procesów strategicznych zhierarchizowane w cele.

I.5.3 Analiza zdolności inwestycyjnej gminy Węgliniec

Do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty. Skuteczne i efektywne rozwiązywanie lokalnych problemów w celu coraz lepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców winno odbywać się za pomocą aktywnych metod sterowania rozwojem gminy, w których decyzje bieżące wynikają z ustaleń o charakterze strategicznym, zaś efekty podejmowanych działań przyniosą korzyści także w okresie perspektywicznym. Takie podejście jest niezbędne w celu racjonalizacji i podnoszenia efektywności gospodarowania funduszami publicznymi.

I.5.3.1. Dochody i wydatki Gminy Węglińiec w latach 2012 - 2014

Dochody budżetu

Dochody Gminy Węglińiec na podstawie ustawy o dochodach JST obejmują:

- 1) dochody własne;
- 2) subwencję ogólną;
- 3) dotacje celowe z budżetu państwa.

Dochody własne

1. Źródłami dochodów własnych każdej JST są:

- a. dochody uzyskiwane przez samorządowe jednostki budżetowe oraz wpłaty od samorządowych zakładów budżetowych;
- b. dochody z majątku JST;
- c. spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST;
- d. dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach;
- e. 5,0 % dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- f. odsetki od pożyczek udzielanych przez JST, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- g. odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST;
- h. odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych JST, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- i. dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego;
- j. inne dochody należne JST na podstawie odrębnych przepisów.

2. Źródłami dochodów własnych gminy są ponadto:

a. wpływy z podatków:

od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych, dochodowego od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych;

b. wpływy z opłat:

skarbowej, targowej, miejscowej, uzdrowiskowej i od posiadania psów, eksploatacyjnej - w części określonej w ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. innych na podstawie odrębnych przepisów;

c. udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy (39,34 %);

d. udział we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze gminy (6,71 %).

Tabela 28 Dochody Gminy Węglińiec w latach 2012-2014.

Rb-NDS Kwartalne sprawozdanie o nadwyżce/deficycie			
(w tys. zł)	2012	2013	2014
DOCHODY	24 447,9	26 255,2	26 921,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych różnych w tym: własnych, GUS, BIP Gminy Węglińiec, RIO we Wrocławiu

Dochody budżetu Gminy Węgliniec na przestrzeni lat 2012 – 2014 uległy dynamicznemu wzrostowi. Dochody w 2014 roku wzrosły o 10% względem roku 2012 i wyniosły 26 921,6 tys. zł.

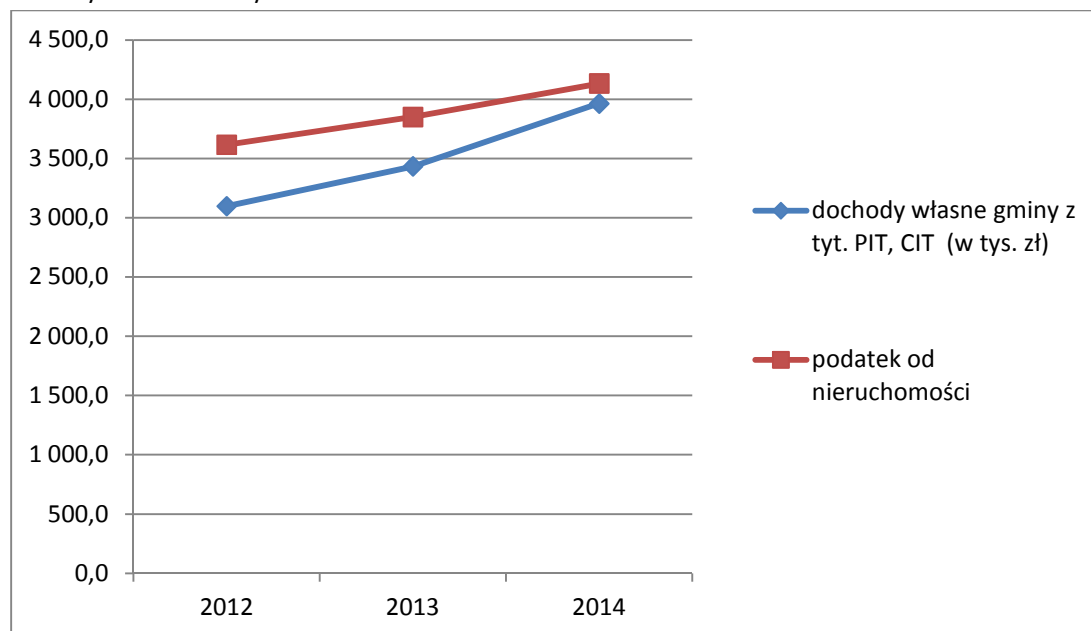
Tabela 29 Strukturę dochodów z tytułu podatków Gminy Węgliniec w latach 2012 - 2014

Dochody własne (w tys. zł)	2012	2013	2014
Dochody własne ogółem, w tym:	9 297,7	10 440,8	11 830,9
PIT, CIT	3 097,0	3 432,8	3 962,9
Podatki i opłaty lokalne, w tym:	5 188,6	6 187,2	7 055,4
podatek od nieruchomości	3 615,2	3 849,6	4 132,1
podatek rolny	100,5	119,1	105,9
podatek od środków transportowych	152,8	139,5	136,6
podatek od spadków i darowizn	10,6	10,7	10,0
wpływy z opłaty skarbowej	16,6	15,3	17,4
wpływy z opłat za zarząd, użytkowanie i użytkowanie wieczyste			
nieruchomości	18,2	13,2	19,2
wpływy z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu	102,9	105,0	111,5
podatek od czynności cywilnoprawnych	137,9	133,5	129,0
pozostałe	768,4	1 455,1	1 977,5
Dochody z majątku, w tym:	385,6	148,7	237,1
ze sprzedaży majątku	319,3	106,3	217,4
Pozostałe dochody własne	626,6	672,1	575,5
Dochody własne (wskaźnik struktury)	2012	2013	2014
Dochody własne ogółem, w tym:	100,0%	100,0%	100,0%
PIT, CIT	33,3%	32,9%	33,5%
	0,0%	0,0%	0,0%
Podatki i opłaty lokalne, w tym:			
podatek od nieruchomości	38,9%	36,9%	34,9%
podatek rolny	1,1%	1,1%	0,9%
podatek od środków transportowych	1,6%	1,3%	1,2%
podatek od spadków i darowizn	0,1%	0,1%	0,1%
wpływy z opłaty skarbowej	0,2%	0,1%	0,1%
wpływy z opłat za zarząd, użytkowanie i użytkowanie wieczyste			
nieruchomości	0,2%	0,1%	0,2%
wpływy z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu	1,1%	1,0%	0,9%
podatek od czynności cywilnoprawnych	1,5%	1,3%	1,1%
pozostałe	8,3%	13,9%	16,7%
Dochody z majątku, w tym:	4,1%	1,4%	2,0%
ze sprzedaży majątku	3,4%	1,0%	1,8%
Pozostałe dochody własne	6,7%	6,4%	4,9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych różnych w tym: własnych, GUS, BIP Gminy Węgliniec, RIO we Wrocławiu

Na 1 398,4 tys. zł wzrostu dochodów z tytułu podatków Gminy Węgliniec w głównej mierze miał wpływ wzrost dochodów z tytułu podatków od dochodów osób fizycznych i prawnych oraz wzrost dochodów z wpływów z tytułu podatków od nieruchomości. Dochody z podatku z tytułu PIT i CIT wzrosły w analizowanym okresie z 3 097,0 tys. w roku 2012 do 3 962,9 tys. w roku 2014, natomiast dochody z tytułu podatków od nieruchomości z 3 615,2 tys. do 4 132,1 tys.

Rycina 6 Dochody własne w latach 2012-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych różnych w tym: własnych, GUS, BIP Gminy Węgliniec, RIO we Wrocławiu

Wydatki budżetu

W strukturze wydatków Gminy Węgliniec w latach 2012 – 2014 relacja wydatków bieżących do wydatków majątkowych uległa zmianie w kierunku wzrostu wydatków majątkowych. Ich wartość zwiększyła swój udział w całości wydatków z 14,6% w roku 2012 do 15,1% w roku 2014.

Wydatki bieżące wzrosły o 13,4 % w stosunku do roku 2012 i były związane ze zwiększonym procesem inwestycyjnym w analizowanym okresie. Sytuację tą ilustruje poniższe tabele i wykresy.

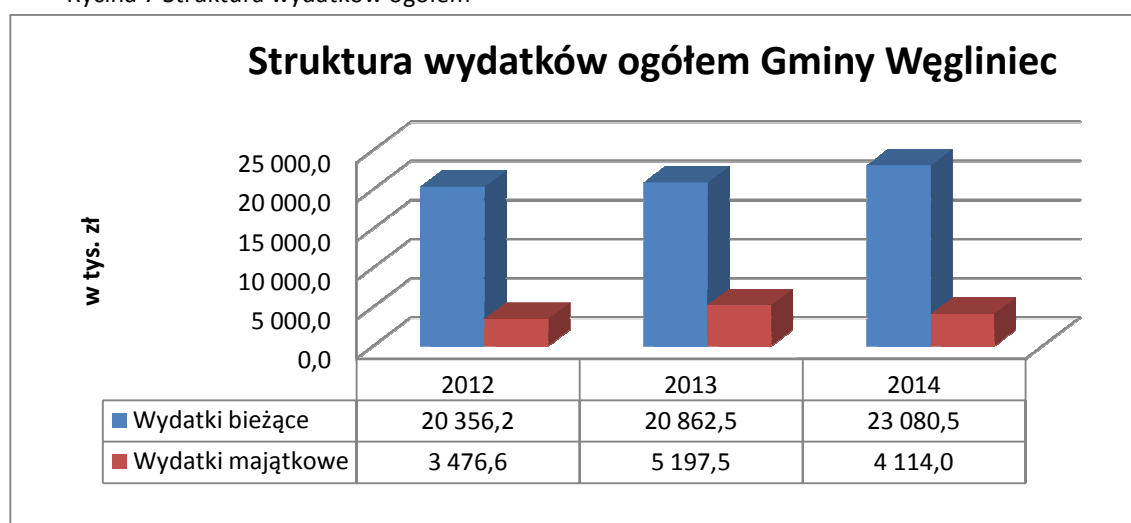
Tabela 30 Struktura wydatków w latach 2012-2014

Struktura wydatków ogółem Gminy Węgliniec w latach 2012- 2014.			
(w tys. zł)	2012	2013	2014
Wydatki ogółem, w tym:	23 832,8	26 060,0	27 194,4
Wydatki bieżące, z tego przeznaczone na:			
wynagrodzenia i pochodne	20 356,2	20 862,5	23 080,5
dotacje	9 943,4	9 941,7	10 285,7
obsługę długu (odsetki)	1 376,5	1 612,6	1 806,1
pozostałe wydatki bieżące	472,8	305,0	273,8
	8 563,5	9 003,2	10 714,8

Wydatki majątkowe, w tym:	3 476,6	5 197,5	4 114,0
inwestycje i zakupy inwestycyjne	3 219,7	4 999,0	3 615,2
dotacje i środki przekazane na inwestycje i zakupy inwestycyjne innym jst (wskaźnik struktury)	150,0	100,0	217,4
Wydatki ogółem	100,0%	100,0%	100,0%
Wydatki bieżące	85,4%	80,1%	84,9%
Wydatki majątkowe	14,6%	19,9%	15,1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych różnych w tym: własnych, GUS, BIP Gminy Węgliniec, RIO we Wrocławiu

Rycina 7 Struktura wydatków ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych różnych w tym: własnych, GUS, BIP Gminy Węgliniec, RIO we Wrocławiu

W okresie od 2012 do 2014 wydatki budżetu Gminy wzrosły o 14,1% i wyniosły w 2014 roku 27 194,4 tys. zł w stosunku do 23 832,8 tys. zł w roku 2012.

Średnio w analizowanym okresie najwięcej wydatków ponoszono na oświatę i wychowanie, udział tej pozycji w całości wydatków średnio wynosił 37%. W przeliczeniu na mieszkańca gminy wydatki z tego tytułu wzrosły z 1 074,9zł rocznie do 1 086,3 zł rocznie.

Drugim z kolei działem, na który Gmina wydatkowała najwięcej pieniędzy była gospodarka komunalna i ochrona środowiska. Jego udział w całości wydatków wzrósł z 8,1% w roku 2012 do 11,5 % w 2014 roku.

Duże wzrosty wydatków zanotowano również w dziale pomoc społeczna oraz kultura fizyczna i sport, a także transport i łączność.

Wzrosty te również przekładają się na wydatki w przeliczeniu na mieszkańca Gminy Węgliniec i świadczą o poprawie warunków życia na terenie Gminy. Sytuację ilustrują dwie poniższe tabele oraz poniższy wykres.

Tabela 31 Wydatki gminy Węgliniec wg. działów kwalifikacji budżetowej

Wydatki Gminy Węgliniec wg. ważniejszych działów klasyfikacji budżetowej w latach 2012-2014.			
(w tys. zł)	2012	2013	2014
Wydatki ogółem	23 832,8	26 060,0	27 194,4
Rolnictwo i łowiectwo	139,6	78,0	511,8
Transport i łączność	689,7	757,6	1 732,1
Turystyka	0,0	4,0	0,0
Gospodarka mieszkaniowa	670,8	887,0	591,1
Administracja publiczna	3 201,1	3 386,9	3 244,3
Bezpieczeństwo publiczne o ochrona ppoż	703,6	484,9	465,6
Oświata i wychowanie	9 394,0	9 689,8	9 350,5
Ochrona zdrowia	115,1	115,5	116,1
Pomoc społeczna	4 562,0	4 635,5	4 918,3
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 936,0	2 035,5	3 116,2
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	771,1	761,8	1 759,3
Kultura fizyczna i sport	388,7	2 662,9	591,1
Pozostałe	1 261,0	560,6	798,2
(wskaźnik struktury)	2012	2013	2014
Wydatki ogółem	100,0%	100,0%	100,0%
Rolnictwo i łowiectwo	0,6%	0,3%	1,9%
Transport i łączność	2,9%	2,9%	6,4%
Turystyka	0,0%	0,0%	0,0%
Gospodarka mieszkaniowa	2,8%	3,4%	2,2%
Administracja publiczna	13,4%	13,0%	11,9%
Bezpieczeństwo publiczne o ochrona ppoż	3,0%	1,9%	1,7%
Oświata i wychowanie	39,4%	37,2%	34,4%
Ochrona zdrowia	0,5%	0,4%	0,4%
Pomoc społeczna	19,1%	17,8%	18,1%
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	8,1%	7,8%	11,5%
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3,2%	2,9%	6,5%
Kultura fizyczna i sport	1,6%	10,2%	2,2%
Pozostałe	5,3%	2,2%	2,9%

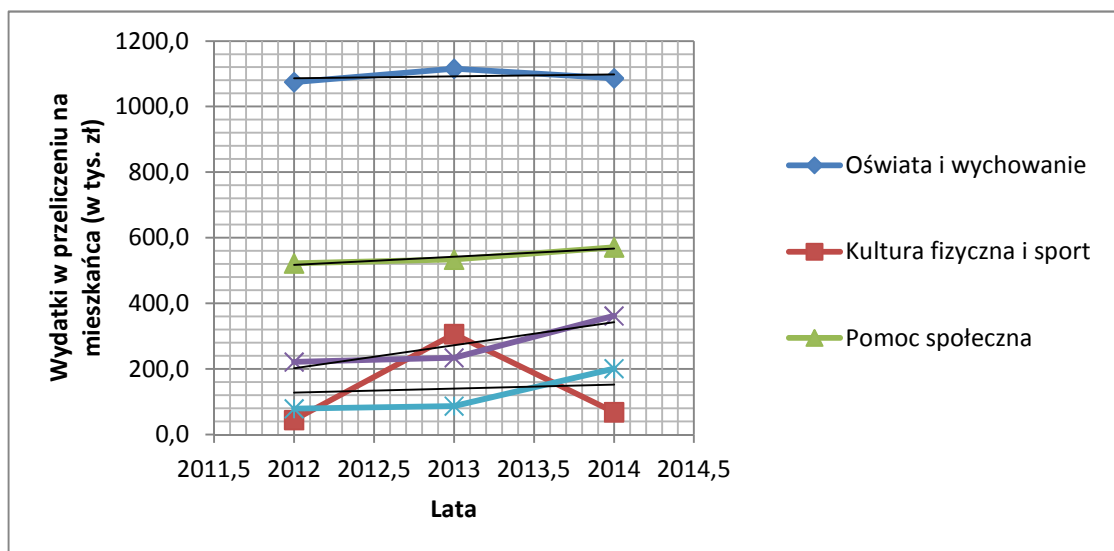
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych różnych w tym: własnych, GUS, BIP Gminy Węgliniec, RIO we Wrocławiu

Tabela 32 Wydatki gminy w przeliczeniu na mieszkańca

Wydatki Gminy Węgliniec w przeliczeniu na mieszkańca w PLN	2012	2013	2014
Wydatki ogółem	2 727,2	2 999,9	3 159,2
Rolnictwo i łowiectwo	16,0	9,0	59,5
Transport i łączność	78,9	87,2	201,2
Turystyka	0,0	0,5	0,0
Gospodarka mieszkaniowa	76,8	102,1	68,7
Administracja publiczna	366,3	389,9	376,9
Bezpieczeństwo publiczne o ochrona ppoż	80,5	55,8	54,1
Oświata i wychowanie	1 074,9	1 115,4	1 086,3
Ochrona zdrowia	13,2	13,3	13,5
Pomoc społeczna	522,0	533,6	571,4
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	221,5	234,3	362,0
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	88,2	87,7	204,4
Kultura fizyczna i sport	44,5	306,5	68,7
Pozostałe	144,3	64,5	92,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych różnych w tym: własnych, GUS, BIP Gminy Węgliniec, RIO we Wrocławiu

Rycina 8 Wydatki w przeliczeniu na mieszkańca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych różnych w tym: własnych, GUS, BIP Gminy Węgliniec, RIO we Wrocławiu

I.5.3.2 Wynik budżetu Gminy Węgliniec w latach 2012 - 2014

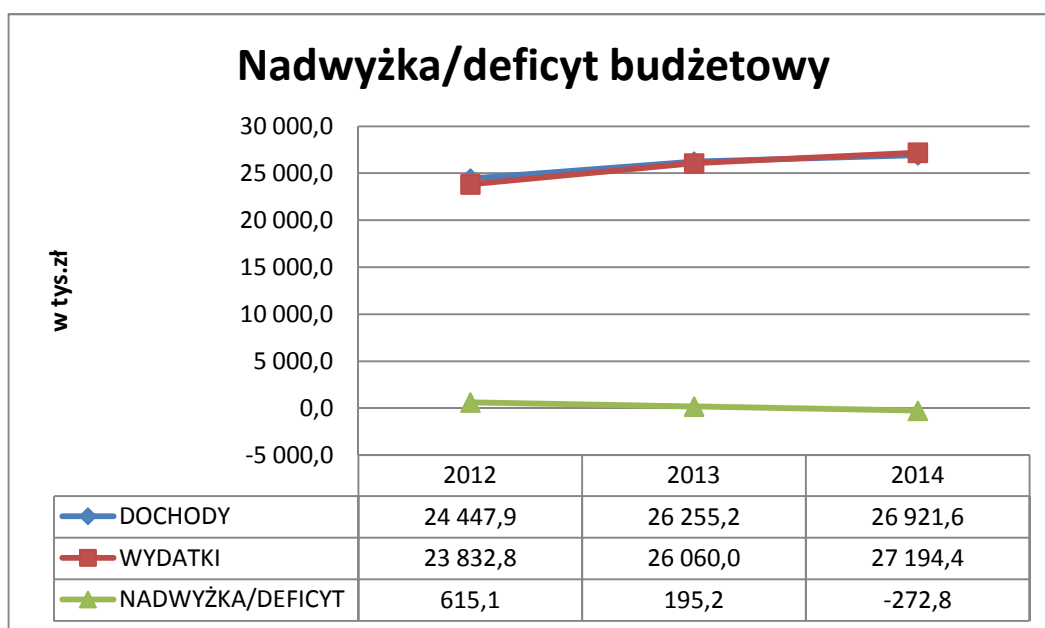
W latach 2012- 2013 budżet Gminy Węgliniec zamknął się nadwyżką, natomiast w roku 2014 deficytem budżetowym z powodu wspomnianej w analizie działalności inwestycyjnej. W roku 2014 Gmina zaciągnęła kredyty długoterminowe w celu realizacji zaplanowanych działań inwestycyjnych.

Tabela 33. Dochody a wydatki gminy w latach 2012-2014

Rb-NDS Kwartalne sprawozdanie o nadwyżce/deficycie			
(w tys. zł)	2012	2013	2014
DOCHODY	24 447,9	26 255,2	26 921,6
WYDATKI	23 832,8	26 060,0	27 194,4
Wydatki bieżące	3 476,6	5 197,5	4 114,0
Wydatki majątkowe	20 356,2	20 862,5	23 080,5
NADWYŻKA/DEFICYT	615,1	195,2	-272,8
FINANSOWANIE	-228,5	492,2	2 173,8
Przychody ogółem w tym:	705,6	1 409,2	3 287,4
kredyty i pożyczki	0,0	1 022,6	2 600,0
obligacje	0,0	0,0	0,0
nadwyżka z lat ubiegłych	0,0	0,0	0,0
wolne środki	705,6	386,6	687,4
Rozchody ogółem z tego:	934,1	917,0	1 113,6
spłaty kredytów i pożyczek w tym:	934,1	917,0	1 113,6
wykup obligacji samorządowych	0,0	0,0	0,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych różnych w tym: własnych, GUS, BIP Gminy Węgliniec, RIO we Wrocławiu

Rycina 9 Nadwyżka/deficyt budżetowy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych różnych w tym: własnych, GUS, BIP Gminy Węgliniec, RIO we Wrocławiu

Tabela 34 Zadłużenie gminy Węgliniec

Zadłużenie Gminy Węgliniec, ogółem:			
(w tys. zł)	2012	2013	2014
Zadłużenie ogółem, w tym:	8 260,4	8 095,6	9 318,8
kredyty i pożyczki	8 245,3	8 091,6	9 318,8
papiery wartościowe	0,0	0,0	0,0
zobowiązania wymagalne	15,1	4,0	0,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych różnych w tym: własnych, GUS, BIP Gminy Węgliniec, RIO we Wrocławiu

I.5.3.3 Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Węgliniec

Z Wieloletniej Prognozy Finansowej wynika, że w latach 2012-2014 roczna wartość spłat zobowiązań i ich obsługi do planowanych dochodów nie przekroczy wskaźnika opartego na średniej arytmetycznej z obliczonych dla ostatnich trzech lat relacji dochodów bieżących, powiększonych o wpływy uzyskane ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów ogółem, a zatem został spełniony wymóg art.243 ustawy o finansach publicznych.

Ocena zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego jest obecnie dokonywana w oparciu o indywidualny wskaźnik zadłużenia samorządów (IWZ), który stanowi, że w danym roku budżetowym wartość spłaty zobowiązań wraz z kosztami ich obsługi do dochodów ogółem budżetu jednostki samorządu terytorialnego nie może przekroczyć średniej arytmetycznej z obliczonych dla ostatnich trzech lat relacji jej dochodów bieżących, powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące do dochodów ogółem budżetu.

Definicja IWZ opiera się na wzorze arytmetycznym opublikowanym w ustawie o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r.

Górna granica rocznych spłat zobowiązań wyliczana jest indywidualnie dla każdej jednostki samorządu terytorialnego według zasad określonych w artykule 243 i 244 ustawy o finansach publicznych.

W artykule 243 ustawy o finansach publicznych wskazany został wzór, którym należy się posługiwać przy ustalaniu górnej granicy rocznych spłat zobowiązań na rok „n”.

$$\underbrace{\left(\frac{R+O}{D} \right)_n}_{\text{Lewa strona}} \leq \frac{1}{3} * \underbrace{\left(\frac{Db_{n-1} + Sm_{n-1} - Wb_{n-1}}{D_{n-1}} + \frac{Db_{n-2} + Sm_{n-2} - Wb_{n-2}}{D_{n-2}} + \frac{Db_{n-3} + Sm_{n-3} - Wb_{n-3}}{D_{n-3}} \right)}_{\text{Prawa strona}}$$

wskaźnika określająca obsługę długu jednostki

wskaźnika wyznaczająca limit obsługi długu jednostki

Po lewej stronie wzoru ujęto wielkość limitowaną w roku „n”, tj. sumę spłat zobowiązań długoterminowych /R/ za rok „n” wraz z odsetkami przypadającymi na ten rok /O/ w relacji do dochodów ogółem /D/, liczonych zgodnie z tym przepisem. Lewa strona wzoru symbolizowana jest zapisem $(R_n + O_n) / D_n$ i nie może być większa niż wartość prawej strony wzoru.

Prawa strona wzoru to średnia z trzech lat poprzedzających rok „n” liczona z jednorocznych relacji; dochodów bieżących /Db/ powiększonych o dochody ze sprzedaży /Sm/ i pomniejszonych o wydatki bieżące /Wb/, ujętych w liczniku, do dochodów ogółem /D/ w mianowniku. Zatem relacja jednoroczna to: $(D_b + S_m - W_b) / D$

Średnia trzech jednorocznych relacji określa dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań (DWSZ) dla roku „n”, ograniczający poziom spłat zobowiązań długoterminowych w tym roku.

IWZ stanowi powszechnie przyjęte określenie dla nowej reguły limitowania zadłużenia samorządu terytorialnego. Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, w którym nie zostałaby zachowana relacja wynikająca ze wzoru na IWZ.

Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Węgliniec przedstawia dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań dla 2015 r. w wysokości 8,29% oraz planowany wskaźnik spłat zobowiązań w 2015 roku – w wysokości 5,76%. Planowany wskaźnik spłat zobowiązań na 2015 rok – w wysokości 5,76%, mieści się zatem w dopuszczalnym wskaźniku spłaty zobowiązań dla 2015 r. w wysokości 8,29%, spełniając wymogi art. 243 ufp, gdyż jest o 2,53 punktu procentowego niższy od dopuszczalnego. W 2016 r. nadwyżka wskaźnika dopuszczalnego nad planowanym (tzw. luz) to 2,07 punktu procentowego.

Powyższe ograniczenia formalne należą do jednych z najbardziej restrykcyjnych ograniczeń w tym zakresie w krajach Europy. Należy jednak podkreślić, że nie wyrażają one rzeczywistej zdolności kredytowej jednostki. Konieczne jest zatem stosowanie również innych miar kondycji finansowej oraz zdolności kredytowej jednostki takich, które są określane przez instytucje finansowe i miasta w innych krajach. Kluczowym elementem oceny kondycji finansowej i zdolności kredytowej, poza wysokością osiąganych dochodów, jest ocena zdolności, czy gmina będzie w stanie wygenerować nadwyżki finansowe, które mogłyby stanowić źródło spłaty potencjalnego zadłużenia. Stąd uważa się, że kluczowymi determinantami zdolności kredytowej są czynniki finansowe, stanowiące odzwierciedlenie ogólnej kondycji gospodarczej gminy, a ich odpowiednia analiza stanowi podstawy jej oceny.

I.5.3.4 Podsumowanie

Wnioski z przeprowadzonej analizy budżetu Gminy Węgliniec na przestrzeni lat 2012 - 2014:

- Dochody budżetu Gminy Węgliniec na przestrzeni lat 2012 – 2014 uległy dynamicznemu wzrostowi. Dochody w 2014 roku wzrosły o 10% względem roku 2012 i wyniosły 26 921,6 tys. zł.
- Na wzrost w głównej mierze miał wpływ wzrost dochodów z tytułu podatków od dochodów osób fizycznych i prawnych oraz wzrost dochodów z wpływów z tytułu podatków od nieruchomości. Dochody z podatku z tytułu PIT i CIT wzrosły w analizowanym okresie z 3 097,0 tys. w roku 2012 do 3 962,9 tys. w roku 2014.
- W strukturze wydatków Gminy Węgliniec w latach 2012 – 2014 relacja wydatków bieżących do wydatków majątkowych uległa zmianie w kierunku wzrostu wydatków majątkowych. Ich

wartość zwiększyła swój udział w całości wydatków z 14,6% w roku 2012 do 15,1% w roku 2014.

- Średnio w analizowanym okresie najwięcej wydatków ponoszono na oświatę i wychowanie, udział tej pozycji w całości wydatków średnio wynosił 37%. W przeliczeniu na mieszkańca gminy wydatki z tego tytułu wzrosły z 1 074,9zł rocznie do 1 086,3 zł rocznie.
- W latach 2012 i 2014 Gmina spłacała kredyty długoterminowe zaciągnięte na realizację zaplanowanych działań inwestycyjnych.
- Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Węgliniec przedstawia dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań dla 2015 r. w wysokości 8,29% oraz planowany wskaźnik spłat zobowiązań w 2015 roku – w wysokości 5,76%. Planowany wskaźnik spłat zobowiązań na 2015 rok – w wysokości 5,76%, mieści się zatem w dopuszczalnym wskaźniku spłaty zobowiązań dla 2015 r. w wysokości 8,29%, spełniając wymogi art. 243 ufp, gdyż jest o 2,53 punktu procentowego niższy od dopuszczalnego. W 2016 r. nadwyżka wskaźnika dopuszczalnego nad planowanym (tzw. luz) to 2,07 punktu procentowego.

Gmina Węgliniec jak wynika z analizy budżetu stwarza bardzo dobre warunki do rozwoju mieszkańcom i przedsiębiorcom, dzięki czemu będzie atrakcyjnym miejscem do osiedlenia się i prowadzenia działalności gospodarczej, co spowoduje, że poziom i warunki życia na jej terenie będą ulegały sukcesywnej poprawie, tak aby docelowo osiągnąć standardy panujące w Unii Europejskiej.

I.5.4 Jakość kapitału społecznego

Podstawowymi kwestiami, podlegającymi analizie w ramach jakości życia i potencjałów w Gminie Węgliniec są następująco skwalifikowane obszary:

- gospodarka,
- zasoby ludzkie (kapitał społeczny i kapitał ludzki)
- dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe;
- infrastruktura społeczna;

Jednym z najważniejszych potencjałów jest **kapitał społeczny**, który definiowany jest często jako układ (sieć) powiązań na różnych płaszczyznach pomiędzy podmiotami i interesariuszami danego obszaru. Celem tworzenia poszczególnych powiązań oparta jest na wspólnym celu - *dobrze ogółu*. Całość oparta jest na wartościach społecznych i kulturowych, systemie norm i praw obowiązujących na danym obszarze, oraz zindywidualizowanych cechach, na których to oparta jest dana społeczna struktura, które są wyraziste i charakterystyczne na jednej i omawianej, wyjątkowej wspólnoty.

Analizę kapitału społecznego w ramach gminy Węgliniec oparto na następujących obszarach

- **dynamika zmian w obrębie struktury demograficznej;**

W przypadku Gminy Węgliniec tendencje demograficzne nie odbiegają od tendencji widocznych w całym kraju, gmina poddana została tym samym procesom co większość gmin jej większości. Uwarunkowania w tym zakresie będą raczej płynąć od zewnątrz, niż od wewnątrz. Dobrym rozwiązaniem w tym obszarze będzie dynamiczna analiza procesów zachodzących i

przekuwanie zjawisk społecznych w korzyści bezpośrednie (np. postawienie na srebrną gospodarkę ect.)

- **przedsiębiorczość i jej rozwój;**

Zauważalny jest efekt synergii, gdzie przedsiębiorczość pobudza kapitał ludzki i odwrotnie. Gmina posiada prawidłowy potencjał w zakresie rozwoju tego obszaru.

- **poziom społeczeństwa obywatelskiego;**

na terenie gminy działają organizacje pozarządowe, które coraz chętniej przejmują zakresy zadań publicznych. Obszar ten należy wesprzeć z punktu widzenia kreacji nowych form współpracy, z możliwością włączenia szeroko rozumianej formuły współpracy międzynarodowej;

- **wykształcenie i jego perspektywy rozwojowe**

Perspektywy rozwojowe w tym zakresie są pozytywne - należy wykorzystać istniejące już potencjały takie jak: kadra nauczycielska, społeczeństwo obywatelskie oraz włączyć w procesy edukacyjne położenie geograficzne gminy.

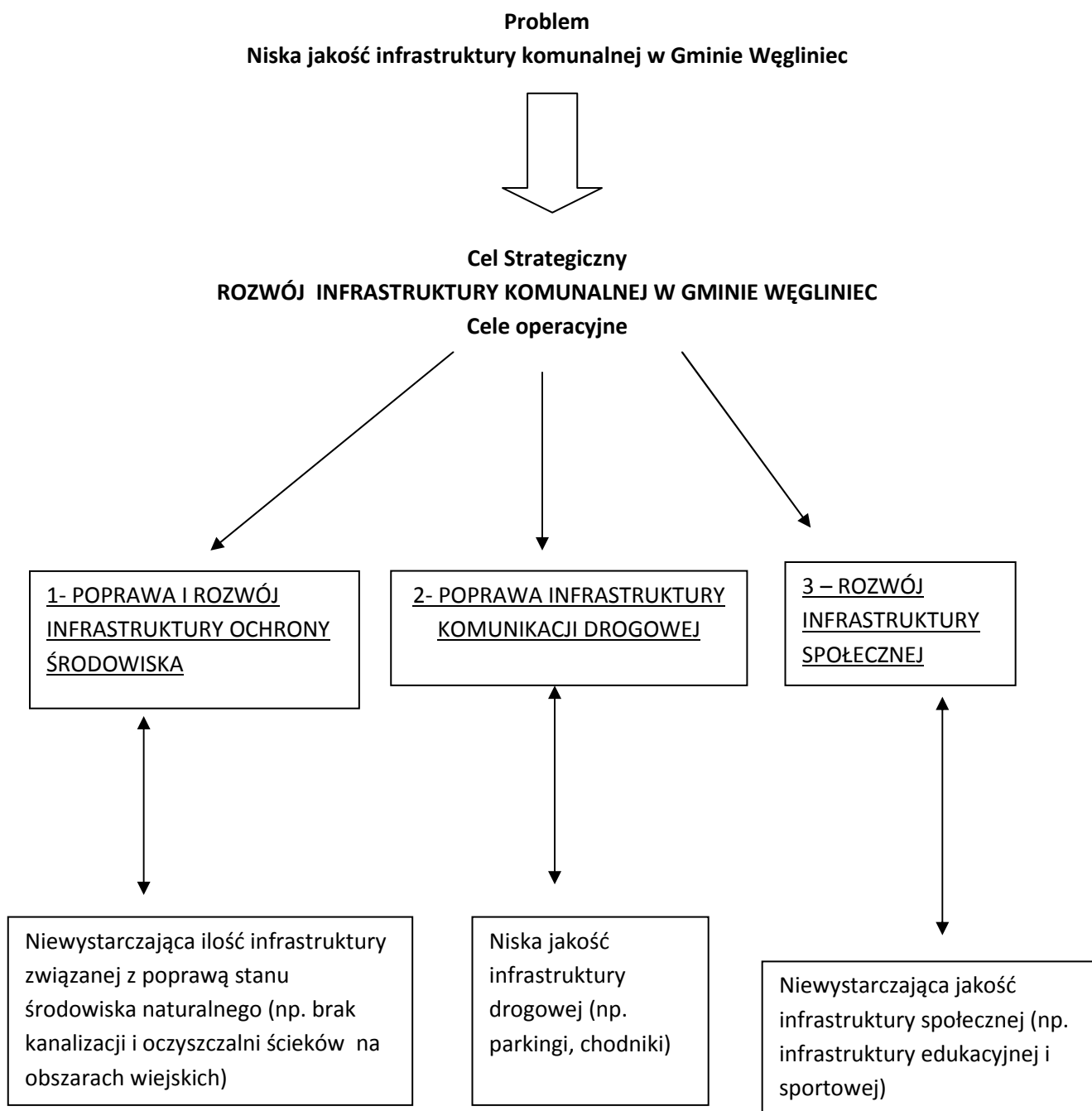
Kapitał społeczny na terenie gminy jest na tyle zaawansowany aby stworzyć prawidłowe podłoże na uruchomienie kolejnych etapów w procesie rozwoju. Kapitał ludzki jest w procesie uczenia się.

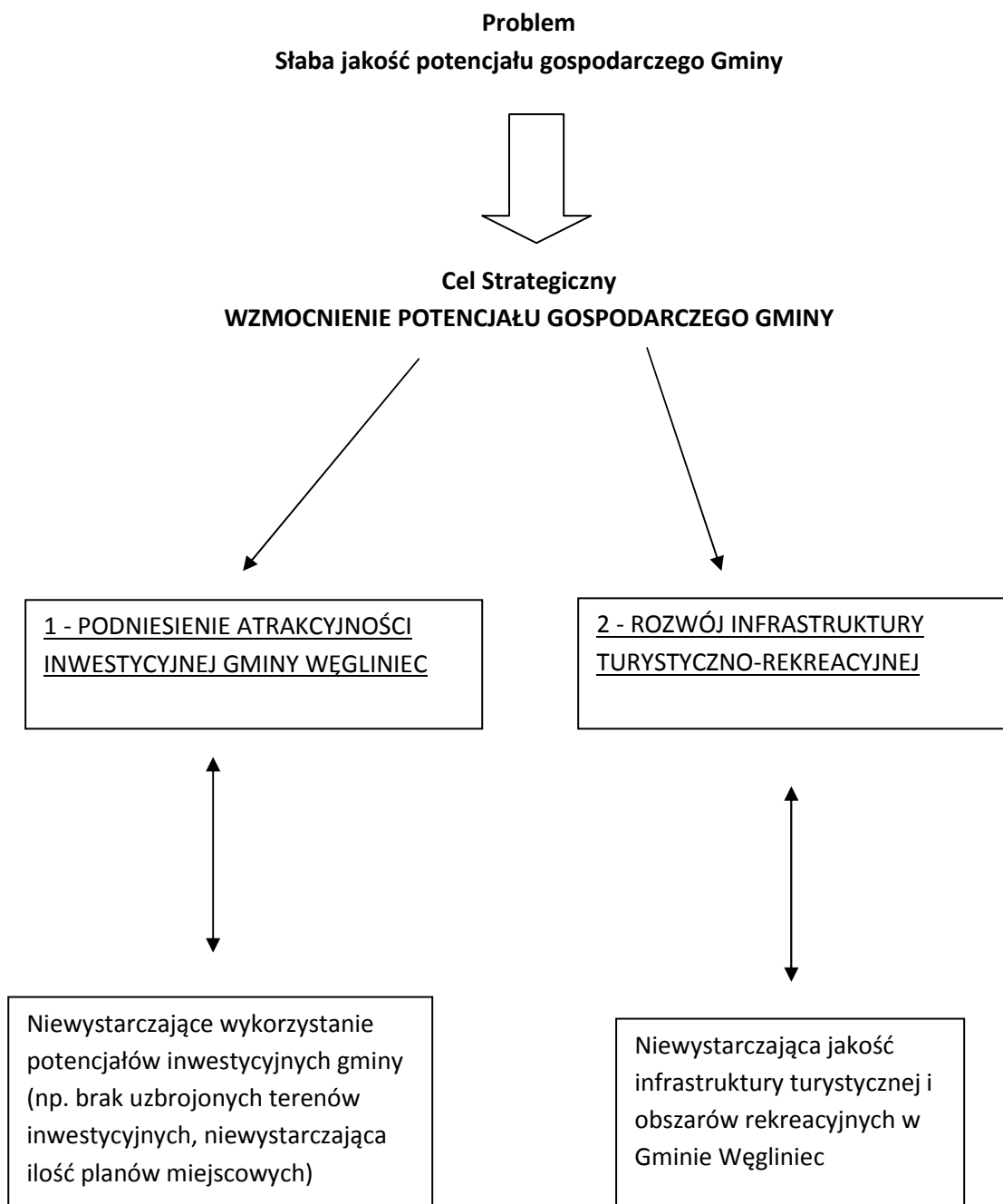
1.5.5. Drzewo problemów

Prawdziwa analiza problemów polega na **zidentyfikowaniu problemów** występujących nadanym terenie, a także **uporządkowaniu ich poprzez ustalenie zależności przyczynowo--skutkowych**. Podstawową trudnością przy ich identyfikacji jest umiejętność odróżnienia skutków problemów od problemu właściwego, symptomów problemów od ich przyczyn. Innym zagadnieniem jest odróżnienie problemów rzeczywistych, czyli występujących tu i teraz, od problemów potencjalnych, stanowiących zagrożenie w przyszłości.². Drzewo problemów jest hierarchiczną i metodologiczną metodą uporządkowania problemów, tak aby w sposób systematyczny przekuć je w cele. W ramach prac warsztatowych i analizy strategicznej zostało zbudowane drzewo problemów gminy, które w procesie analitycznym zostało przekute w cele strategiczne i operacyjne. Zakresy problemowe zostały poszeregowane w trzy kategorie:

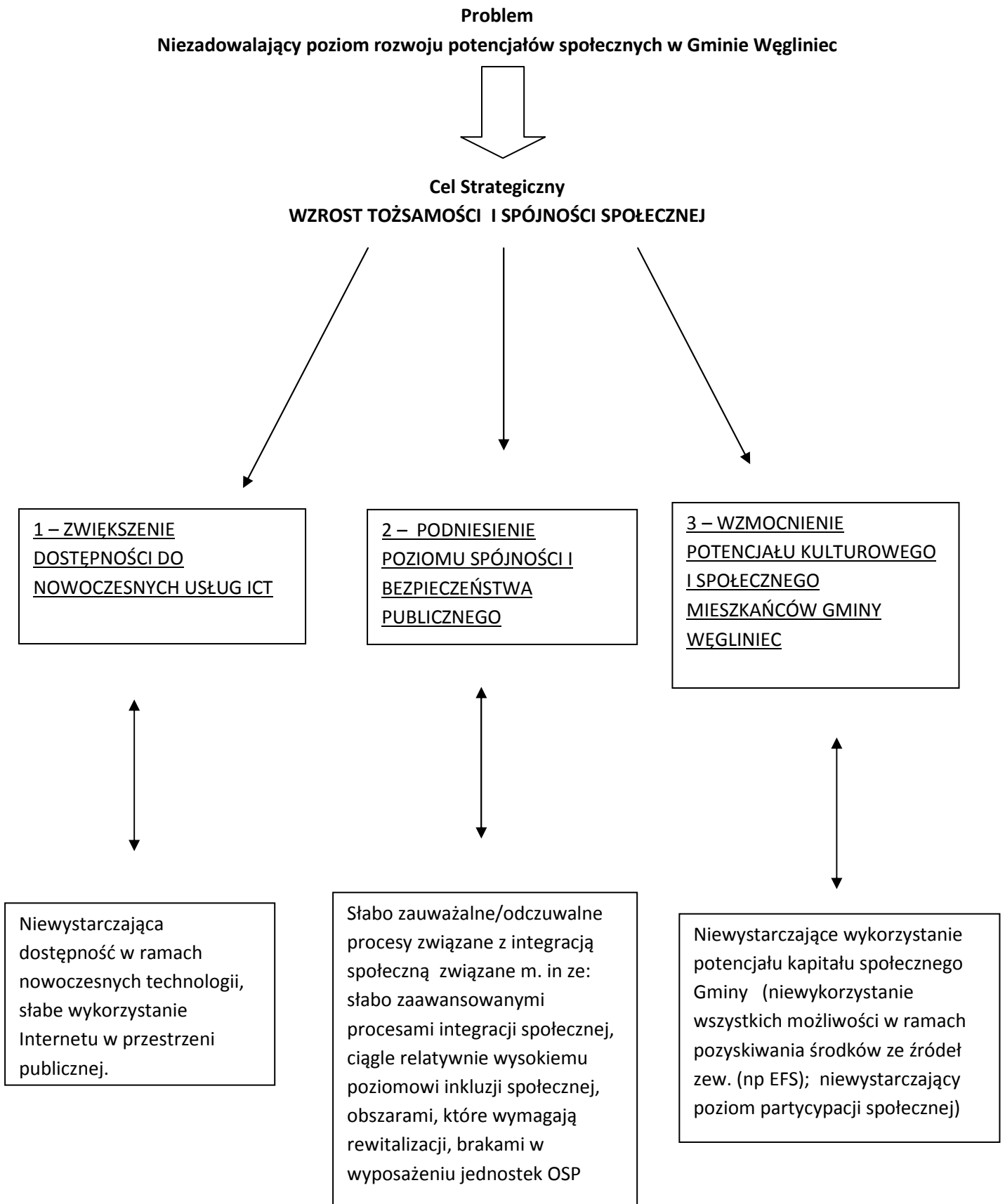
² red. Wojciech Dziemianowicz, Katarzyna Szmigiel-Rawska, Paulina Nowicka, Anna Dąbrowska *Planowanie strategiczne. Poradnik dla pracowników administracji publicznej*, Warszawa 2012, s.121

Wypracowany schemat w ramach Obszaru I:

Wypracowany schemat w ramach Obszaru III

Przedstawione wykresy prezentują uproszczony schemat procedury strategicznej związanej z tworzeniem obszarów strategicznych i operacyjnych struktury niniejszego dokumentu. Problemy główne, jak i problemy poboczne, wykorzystane w czasie prac nad drzewami problemów zostały uporządkowane pod względem ich **istotności, ważności i celowości**, a następnie przetransferowane do *drzew celów*. Ostateczny kształt struktury strategicznej dokumentu został zaprezentowany w rozdziale II.

II. Rozwój strategiczny w latach 2015-2025

1. Wizja i Misja

Wizja stanowi projekcję stanu, który zakłada się osiągnąć. Wizja uwzględnia bieżące i przyszłe potrzeby, zakłada spełnienie założeń z uwzględnieniem uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych. Wizja obejmuje cele i zadania strategiczne:

Wizja

**GMINA WĘGLINIEC MIEJSCEM WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA
I ROZWOJU W SERCU BORÓW DOLNOŚLĄSKICH**

Misja natomiast uzasadnia sens tworzenia działań strategicznych z uwzględnieniem wartości i potrzeb zgłoszonych przez lokalną społeczność. Misja pokazuje pożądane kierunki rozwoju. Jest mocno spersonalizowaną potrzebą, która uwzględnia uwarunkowania społeczności lokalnej, oczekiwań lokalnych wszystkich grup partycypujących w budowaniu planu strategicznego. W Węglińcu misja została przyjęta w następującym kształcie:

Misja

**MISJĄ GMINY WĘGLINIEC JEST KSZTAŁTOWANIE
POTENCJAŁU SPOŁECZNEGO I GOSPODARCZEGO W
OPARCIU O WALORY NATURALNE I LUDZKIE DLA ROZWOJU
WIĘZI MIĘDZYLUDZKICH I MIĘDZYPOKOLENIOWYCH**

2. Cele strategiczne

Cele rozumiane są jako coś, co chcielibyśmy osiągnąć w określonym okresie. Nadają one sens funkcjonowania i powołania każdej organizacji czy też jednostki. Prawidłowo sformułowane cele powinny wynikać z dobrze zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Główną zasadą, stworzenia dobrych celów jest ich jasne i przejrzyste sformułowanie. Powinny być specyficzne, unikalne i dotyczące jednostki, dla której zostały powołane. Powinny być mierzalne i ambitne. Powinny zostać sformułowane realistycznie i być możliwe do zrealizowania w czasie.

Cele powinny być zgodne i spójne z misją i wizją, tak aby z uwzględnieniem metodologicznego założenia skłaniającego się do realizacji założeń strategii od ogółu do szczegółu, stanowiły spójny obraz struktury strategicznej. Ponadto cele powinny być spójne ze sobą wzajemnie, ale też wpisywać się w dalsze otoczenie. Koherentność celów pozwoli na prawidłową realizację poszczególnych projektów oraz na wdrożenie systemów monitoringowych i ewaluacyjnych.

W ramach struktury strategii, podczas warsztatów strategicznych powstały **trzy cele strategiczne**:

CEL STRATEGICZNY

I. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ W GMINIE WĘGLINIEC

Infrastrukturą komunalną określa się urządzenia, które służą świadczeniu usług niezbędnych do życia ludności i funkcjonowania gospodarki. W ramach celu strategicznego przewiduje się działania związane z rozwojem ochrony infrastruktury ochrony środowiska, modernizacją oraz inwestycjami w infrastrukturę związaną z transportem, co ma przyczynić się do poprawy bezpieczeństwa i jakości życia. W ramach celu strategicznego przewidziano również działania mające podnieść jakość i dostęp do infrastruktury związanej z edukacją i turystyką.

CEL STRATEGICZNY

II. WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO GMINY

Wzmocnienie potencjału gospodarczego gminy jest jednym z priorytetowych zadań wzmacniających jej konkurencyjność. Działania w tym obszarze spoczywają nie tylko po stronie władz gminy, ale również po stronie społeczeństwa tj. mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców.

W realizacji powyższego celu istotna jest skuteczność gminy w zakresie rozwiązywania problemów związanych z pozyskaniem inwestorów. Z jednej strony, opierać się ona powinna na aktywnym wsparciu prawnym, organizacyjnym inwestorów zewnętrznych i wewnętrznych, a z drugiej – na kreowaniu rozwoju gospodarczego poprzez wzmocnienie endogenicznych potencjałów związanych np. z walorami przyrodniczymi.

Cel Strategiczny

III. WZROST TOŻSAMOŚCI I SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ

Niezwykle ważnym obszarem wsparcia dla zrównoważonego rozwoju gminy jest wspieranie kapitału społecznego. Wzrost poczucia tożsamości i przynależności wpłynie na pozytywne zmiany na różnych poziomach aktywności społecznej. Społeczeństwo obywatelskie, świadome swojego potencjału, jest w stanie zrealizować najtrudniejsze projekty. Gmina, dzięki swojej historii, kulturze i umiejscowieniu posiada bardzo szeroki wachlarz możliwości.

3. Cele operacyjne i działania strategiczne

Kolejnym poziomem hierarchii strategicznej są cele operacyjne, zawierające działania strategiczne. Cel operacyjny to planowy wynik każdego racjonalnego działania to, do czego się dąży, o co zabiega. Prawidłowe ich zastosowanie i formułowanie odbywa się poprzez odpowiedź na pytania:

- Czy cele operacyjne pozwalają osiągnąć cel ogólny?
- Czy widoczna jest zależność między celami wyższego i niższego rzędu?
- Czy przedstawiają jakąś wartość i ich realizacja jest rzeczywiście konieczna ?
- Czy język celów jest zwięzły, jasny?
- Czy określone cele da się połączyć w ramach pewnego obszaru i czy wzajemnie się uzupełniają?
- Czy cele są ze sobą spójne?

W ramach struktury strategicznej niniejszego dokumentów powstały trzy cele strategiczne, gdzie pierwszy zawiera trzy cele operacyjne, drugi dwa a trzeci trzy. Zgodnie z założeniami taksonomii, każdy z celów operacyjnych został uszczegółowiony działaniami strategicznymi.

CEL STRATEGICZNY

I.ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ W GMINIE WĘGLINIEC

CELE OPERACYJNE

I.1- POPRAWA I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY OCHRONY ŚRODOWISKA

Jesteśmy w dobie narastających problemów w obrębie ekologii oraz stosowania zasad zrównoważonego rozwoju. Zrównoważony rozwój dokonuje się na poziomie globalnym ale też regionalnym i lokalnym. Podstawą jego prawidłowego rozwoju jest oparta na międzygeneracyjnej świadomości społeczeństwa do jego samopodtrzymującego się rozwoju. Elementem realizacji tej koncepcji jest zarządzanie zasobami tak by nie naruszyć równowagi ekologicznej. Każda jednostka lokalna, realizująca zadania publiczne, zobowiązana jest do poszanowania środowiska naturalnego

W ramach wspierania środowiska naturalnego przewidziano działania mające wpłynąć na poprawę stanu powietrza (działania w obszarze efektywności energetycznej), wody, gleby (działania związane z gospodarką odpadami) czy obszarów wodonośnych (działania w zakresie rozwoju sieci kanalizacyjnej i wodnej).

Poniższe działania strategiczne mają na celu realizację powyższego celu operacyjnego.

Działania strategiczne

- I.1.1. Rozwój sieci kanalizacyjnej.
- I.1.2. Rozwój sieci wodociągowej.
- I.1.3. Realizacja systemu sanitacji na terenie Gminy Węgliniec.
- I.1.4. Wspieranie projektów służących modernizacji rowów i przepustów.
- I.1.5. Wspieranie budowy sieci gazowej na terenie gminy.
- I.1.6. Tworzenie na terenie gminy Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.
- I.1.7. Działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej na obszarze Gminy Węgliniec.
- I.1.8. Wspieranie przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii podejmowanych przez mieszkańców, instytucje i przedsiębiorców działających na terenie gminy

I.2- POPRAWA INFRASTRUKTURY KOMUNIKACJI DROGOWEJ

Gmina boryka się z szeregiem braków w zakresie infrastruktury komunikacyjnej. W ramach celu przewiduje się szereg zadań o charakterze zintegrowanym, mającym wieloaspektowy wpływ na

poprawę jakości życia mieszkańców, a w konsekwencji wzrostu poczucia bezpieczeństwa. Niżej wymienione działania strategiczne zwiększą dostępność inwestycyjną, turystyczną i edukacyjną gminy.

Działania strategiczne

- I.2.1. Budowa i modernizacja chodników i ścieżek rowerowych na terenie gminy.
- I.2.2. Poprawa dostępności oraz bezpieczeństwa drogowego poprzez przebudowę i remonty dróg.
- I.2.3. Budowa parkingów oraz budowa zintegrowanego centrum przesiadkowego
- I.2.4. Wspieranie rozwoju transportu publicznego.

I.3 – ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ

Dla prawidłowego rozwoju i wykorzystania potencjału gminy nie wystarczą zadania skierowane na poprawę infrastruktury drogowej czy „prośrodowiskowej”. Ważne jest również posiadanie nowoczesnej infrastruktury usług społecznych tj. oświatowych czy kulturalnych. Bez ich dynamicznego rozwoju nie będzie możliwa również poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Poprawa ta musi nastąpić na wielu płaszczyznach jednocześnie, dlatego też w ramach realizacji celu operacyjnego wspierane powinny być przedsięwzięcia związane z modernizacją obiektów oświatowych czy kulturalnych, jak również zadania, które mają na celu poprawę stanu obiektów sportowych czy tworzenie funkcjonalnych przestrzeni publicznych.

Działania strategiczne

- I.3.1. Tworzenie funkcjonalnych przestrzeni publicznych.
- I.3.2. Modernizacja obiektów infrastruktury oświaty i kultury.
- I.3.3. Dopuszczenie obiektów infrastruktury oświatowej i kulturalnej.
- I.3.4. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej.

CEL STRATEGICZNY

II. WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO GMINY

Cele operacyjne

II.1 - PODNIESIENIE ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ GMINY WĘGLINIEC

Rozwój lokalny jest stymulowany zarówno przez czynniki ednogeniczne jak i egzogeniczne. Stymulowanie każdego z tych poziomów i utrzymywanie ich wzajemnej zależności może przynieść relatywnie dobre wyniki w procesie zarządzania rozwojem lokalnym. Jednym z takich obszarów jest pobudzanie działań o charakterze gospodarczym i inwestycyjnym. W ramach tych działań przewidziano działania związane z jednej strony z tworzeniem miejscowych planów

zagospodarowania przestrzennego czy przygotowywaniem stref aktywności gospodarczej, zaś drugiej strony związane ze wspieraniem integracji lokalnych przedsiębiorców czy promowaniem partnerstwa pomiędzy samorządem a przedsiębiorcami.

Działania strategiczne

- II.1.1. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią.
- II.1.2. Tworzenie i rozwój stref aktywności gospodarczej wraz z pełnym uzbrojeniem terenów.
- II.1.3. Wspieranie działań związanych integracją współpracy lokalnych przedsiębiorców.
- II.1.4. Wspieranie rozwoju usług dedykowanych seniorom.
- II.1.5. Promowanie inicjatywy partnerstwa publiczno – prywatnego.

II.2 - ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNO-REKREACYJNEJ

Turystyka jest dzisiaj traktowana jako jeden z kluczowych elementów rozwoju lokalnego. Jednostki samorządu, mające potencjał w tym zakresie, mogą realizować wiele zadań z tego obszaru w zakresie poprawy infrastruktury czy rozwoju potencjału ludzkiego. W gminie zdiagnozowano wiele braków i ogromne zapotrzebowanie na rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej. Gmina posiadając potencjał w zakresie zasobów przyrodniczych i kulturowych, powinna je wykorzystać nie tylko dla podniesienia jakości życia mieszkańców, ale również rozwoju tej branży gospodarki. Działaniem realizowanym w ramach tego celu jak i pośrednim efektem powinna być również promocja gminy o zasięgu ponadlokalnym.

Działania strategiczne

- II.2.1. Kreowanie atrakcji turystycznych w oparciu o istniejące zasoby przyrodnicze i kulturowe.
- II.2.2. Rozwój szlaków i ścieżek wraz z infrastrukturą towarzyszącą.
- II.2.3. Wspierać dywersyfikacji bazy noclegowej oraz gastronomicznej.
- II.2.4. Aktywna promocja gminy i jej walorów.

Cel Strategiczny

III. WZROST TOŻSAMOŚCI I SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ

Cele operacyjne

III.1 – ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI DO NOWOCZESNYCH USŁUG ICT

Dzisiejsza rzeczywistość wymusza na rozwijających się jednostkach nadążanie za rozwojem usług ICT. Zbudowanie wizerunku gminy, jako nowoczesnego i przyjaznego miejsca, przyczyni się do rozbudowy kolejnych potencjałów takich jak: rozwój inwestycyjny, rozwój turystyki. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oznacza również świadome i doinformowane społeczeństwo

obywatelskie, co na pewno przyczyni się do zwiększenia aktywności w zakresie np. współpracy organizacji pozarządowych z jednostkami samorządu terytorialnego i innych przedsięwzięć partnerskich. Rozwój społeczeństwa informacyjnego jest równoznaczny z rozwojem usług w zakresie: dostępu do wysokiej jakości edukacji, dostępu do informacji o rozwoju gospodarczym i jego sam rozwój. Jednostka konkurencyjna, nie jest w stanie funkcjonować w dzisiejszym świecie, bez dostępu do możliwości jakie dają nowe technologie.

Poniższe działania strategiczne proponowane są jako realizacja celu operacyjnego.

Działania strategiczne

III.1.1. Wspieranie rozwoju infrastruktury społeczeństwa informacyjnego – przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców gminy.

III.1.2. Cyfryzacja administracji – e – administracja.

III.2 – PODNIESIENIE POZIOMU SPÓJNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

Utrzymanie bezpieczeństwa publicznego jest, zadaniem publicznym wiążącym się ściśle z podstawową funkcją władzy publicznej. Bezpieczeństwo jest podstawową potrzebą każdego człowieka. Jednocześnie należy zadbać o spójność społeczną mieszkańców gminy. Chodzi tu o tworzenie solidarności w społeczeństwie, tak by zminimalizować wykluczenie, gdyż spójność społeczna to możliwość zapewniania przez społeczeństwo stosunkowo wysokiej jakości życia swoim członkom, oraz zmniejszanie różnic pomiędzy standardami i unikaniem nierówności społecznych.

W ramach celu operacyjnego przewiduje się szereg działań w zakresie przeciwdziałaniu inkluzji społecznej, decentralizacji kompetencji w zakresie zadań publicznych, doposażenie jednostek systemu ratownictwa w gminie.

Działania strategiczne

III.2.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i procesom marginalizacji społecznej.

III.2.2. Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej.

III.2.3. Podejmowanie działań służących przekazywaniu realizacji zadań publicznych organizacjom.

III.2.4. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

III.2.5. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom poprzez wyposażenie i doposażenie jednostek systemu ratownictwa.

III.3 – WZMOCNIENIE POTENCJAŁU KULTUROWEGO I SPOŁECZNEGO MIESZKAŃCÓW GMINY WĘGLINIEC

Potencjał kulturowy determinuje sposoby podejmowania decyzji oraz przyczynia się do wzajemnego zaufania. To z kolei uruchamia potencjał kreatywny mieszkańców, który może wpływać na rozwój społeczny i gospodarczy. Gmina Węgliniec posiada potencjał kulturowy i historyczny, który prawidłowo i umiejętnie wsparty, powinien przyczynić się do budowy ciekawego i konkurencyjnego miejsca na mapie województwa dolnośląskiego. Wszelkie działania, przewidziane w ramach celu

operacyjnego powinny być wzmacniane poprzez edukację obywatelską i działania na rzecz doskonalenia systemu informowania i partycypacji społecznej.

Działania strategiczne

III.3.1.Wzbogacenie oferty kulturalnej o zasięgu ponadlokalnym.

III.3.2.Wspieranie rewitalizacji obiektów dziedzictwa kulturowego.

III.3.3.Wzmacnianie tożsamości i integracji społeczności lokalnej.

III.3.4.Wspieranie działalności organizacji pozarządowych.

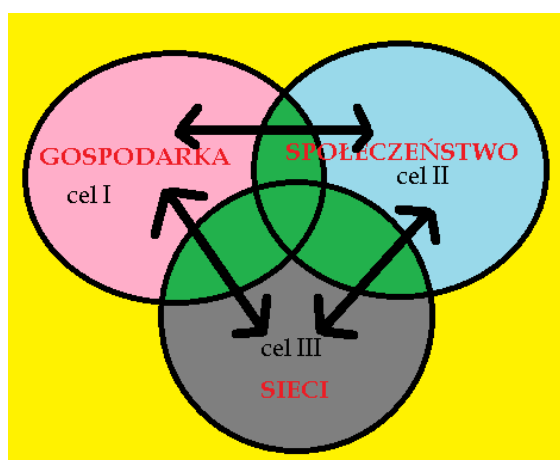
III.3.5.Podejmowanie działań na rzecz integracji mieszkańców poprzez doskonalenie systemu informowania i partycypacji społecznej.

4. Analiza powiązań pomiędzy celami

Cele zapisane w strategii powinny być spójne wewnętrznie oraz spójne z celami innych dokumentów strategicznych. Niewątpliwie, stosując procedury i narzędzia pozwalające prawidłowo diagnozować problemy w ramach jednostek samorządu terytorialnego, jesteśmy w stanie zbudować spójne i priorytetowo uporządkowane drzewo celów. Podział na poszczególne obszary strategiczne jest potrzebny, dla systemu wskaźnikowego oraz dla prawidłowego monitorowania rozwoju osiągania poszczególnych celów. Cele zawsze są większych bądź mniejszych relacjach ze sobą co oznacza, że nie tylko oddziałują na siebie, ale też mają realny wpływ na osiągnięcie poszczególnych wskaźników.

Dla przykładu: w gminie Węgliniec nie można byłoby zrealizować celu strategicznego II, związanego ze wzrostem potencjału gospodarczego gminy, bez prawidłowego i równomiernego rozwoju obszaru infrastruktury społecznej. Tego samego celu, nie można również zrealizować bez harmonijnego wspierania rozwoju kapitału ludzkiego w gminie. Pierwszego celu operacyjnego nie byłoby sensu realizować, bez uczestniczenia w nim mieszkańców i interesariuszy gminy.

Rycina 10 Korelacja i zależność pomiędzy Celami

Ważną kwestią jest, aby cele zawarte w dokumencie strategicznym były mierzalne, ambitne, aprobowalne, terminowe i realistyczne. Jednostki odpowiedzialne za implementację założeń strategii

powinny mieć na uwadze harmonijny rozwój poszczególnych elementów i założeń dokumentu. Pewnym jest też, że poszczególne projekty czy działania będą jednocześnie realizowały po kilka celów operacyjnych w różnych obszarach strategicznych.

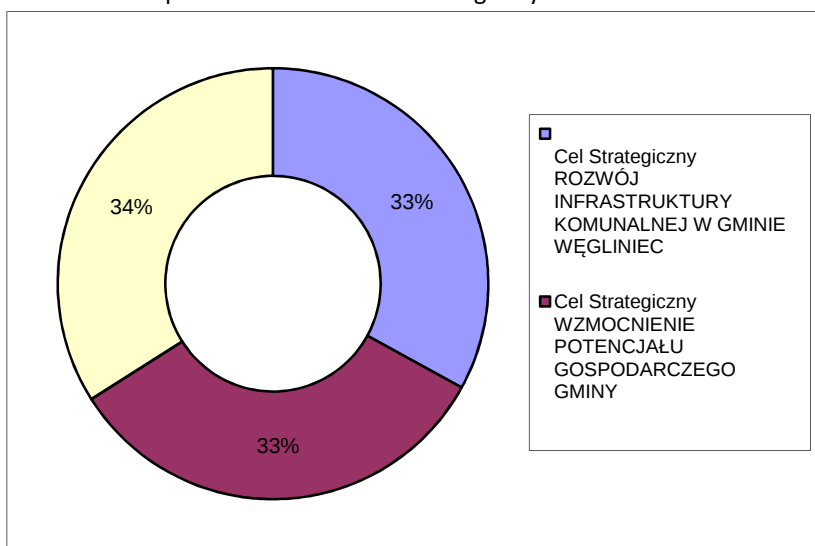
5. Analiza ważności (istotności) i prawdopodobieństwa działań strategicznych

Analiza ważności i prawdopodobieństwa działań strategicznych została przeprowadzona podczas warsztatów strategicznych. Pod uwagę zostały wzięte dane dostarczone przez Pracowników Urzędu Gminy, badania przeprowadzone podczas *diagnozy potrzeb* oraz z *analizy dokumentów finansowych gminy*.

- w zakresie możliwości finansowych gminy jest ona w stanie przeprowadzić i osiągnąć poszczególne cele strategiczne. Gmina posiada potencjał w zakresie absorpcji i implementacji środków zewnętrznych we wszystkich obszarach (gospodarczym, społecznym i prawnym);
- gmina posiada duże zasoby społeczne (kulturowe, edukacyjne, historyczne) oraz zasoby ludzkie, które są w stanie zrealizować założone cele;
- gmina posiada odpowiednie zasoby instytucjonalno - prawne na potrzebę realizacji poszczególnych celów

W obrębie ważności działań strategicznych przyjmuje się następującą hierarchię:

Rycina 11 Prawdopodobieństwo działań strategicznych

Źródło: Opracowanie własne

Różnica w tym zakresie oscyluje pomiędzy 1% pomiędzy poszczególnymi obszarami strategicznymi, co oznacza iż **każdy ze wskazanych celów ma przyznaną podobną wartość prawdopodobieństwa ważności.**

II. System wdrażania i finansowania Strategii

II.1 Kluczowe instytucje i podmioty zaangażowane w proces wdrażania Strategii

Główną instytucją odpowiedzialną za wdrożenie strategii jest Burmistrz Gminy i Miasta Węglińiec wraz z podległym mu Urzędem Gminy i Miasta. Burmistrz odpowiada za ogólną koordynację procesu wdrażania i monitorowania strategii. W szczególności odpowiedzialny jest za przygotowanie i wdrożenie projektów wynikających z Wieloletniej Prognozy Finansowej.

Instytucjami wspomagającymi Urząd Gminy i Miasta w procesie wdrażania strategii są:

- Rada Miejska, która razem z radami sołectkimi powinna zadbać o promocję i właściwe zrozumienie strategii wśród społeczności lokalnej,
- Placówki szkolno-wychowawcze (szczególna ważna rola nauczycieli jako liderów lokalnych),
- Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Jednostki OSP i ich strażnice,
- Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury w Węglińcu
- Organizacje pozarządowe działające na terenie gminy,
- Inne.

Instytucje partnerskie, zarządzające określonymi instrumentami i programami, w ramach których będą finansowane niektóre działania wynikające ze strategii, w tym:

- Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego (jako instytucja zarządzająca RPO WD oraz częścią działań w ramach PROW),
- Powiatowy Urząd Pracy w Zgorzelcu,
- Powiatowy Oddział Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- inne.

Do ważnych pomiotów, które w istotny sposób będą przyczyniać się do realizacji celów strategii, należy również zaliczyć docelowe grupy beneficjentów pomocy, w tym przede wszystkim:

- przedsiębiorcy i ich związki,
- rolnicy i ich związki,
- koła gospodyń wiejskich,
- bezrobotni,
- osoby podnoszące swoje kwalifikacje.

II. 2 Główne źródła finansowania (fundusze unijne).

Niniejsza strategia określa podstawowe cele i kierunki działań Gminy Węgliniec. Przed samorządem stoi więc perspektywa pozyskiwania odpowiednich środków finansowych na realizację zamierzonych, zaplanowanych we wskazanym czasie działań. Budżet Gminy z uwagi na stale rosnącą ilość zadań własnych, niejednokrotnie nie wystarcza na realizację wszystkim zakładanych celów i osiągnięcie zamierzonych standardów. W związku z tym, koniecznością staje się sięgnięcie do innych, zewnętrznych źródeł finansowania. Podstawowe źródła finansowania kierunków działań przewidzianych w ramach Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec.

- środki własne budżetowe na realizację zadań własnych Gminy;
- krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe, w tym:
 - środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej (m.in. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności);
 - środki finansowe transferowane w ramach Mechanizmów Finansowych Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego;
 - inne zagraniczne środki finansowe
 - krajowe środki finansowe;
 - inne źródła finansowania.
- komercyjne instrumenty finansowe, w tym:
 - pożyczki i kredyty bankowe;
 - leasing finansowy;
 - inne;
- fundusze innych uczestników procesu wdrażania strategii, w tym sektora prywatnego.

Jednym z najważniejszych źródeł pozyskiwania środków finansowania działań strategicznych będą środki z funduszy unijnych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności). Ocenia się, że samorządy województwa dolnośląskiego oraz inne podmioty gospodarcze i organizacje pozarządowe w latach 2014–2020 będą mogły otrzymać w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego kwotę 2 252 mld Euro.

Poniżej przedstawiono priorytetowe źródła finansowania działań zaplanowanych w strategii Gminy Węgliniec w zakresie środków i programów europejskich.

Tabela 35 Finansowanie źródeł przyszłych w zakresie środków i programów europejskich w okresie 2014-2020

Program Operacyjny/Program Europejski	Priorytety/obszary wsparcia
Regionalny Program Województwa Dolnośląskiego 2014-2020	• przedsiębiorstwa i innowacje • technologie informacyjno-komunikacyjne • gospodarka niskoemisyjna • środowisko i zasoby • transport • infrastruktura spójności społecznej • infrastruktura edukacyjna • rynek pracy

	• włączenie społeczne • edukacja
Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój POWER	• Wsparcie kompetencji kadr sektora nauki • Inteligentne specjalizacje • Wsparcie na rzecz łączenia życia zawodowego i rodzinnego • Zwiększenie zatrudnienia • Programy profilaktyczne • Promocja zdrowego stylu życia • Poprawa jakości kształcenia • Warunki nowoczesnego nauczania • Współpraca szkół zawodowych z nauczycielami • włączenie społeczne i walka z ubóstwem • aktywna integracja społeczna • rozwój usług społecznych i zdrowotnych • rozwój ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej • wsparcie usług na rzecz osób wykluczonych i zagrożonych • wykluczeniem społecznym, sprzyjanie rozwojowi aktywnej integracji • opracowanie i wdrożenie rozwiązań wspierających wykorzystywanie nowoczesnych technologii w edukacji
Program Operacyjny Inteligentny Rozwój	• Zakres: zwiększenie potencjału naukowo – badawczego (nowoczesna infrastruktura badawcza sektora nauki); inteligentne specjalizacje • Wsparcie innowacyjnych usług IOB, przedsiębiorstw • Promocja i kształtowanie innowacyjności
Program Operacyjny Polska Cyfrowa	• Działania inf-prom na rzecz upowszechniania e-umiejętności oraz wykorzystania technologii cyfrowych • e-integracja grup wykluczonych cyfrowo poprzez budowę i rozwój kompetencji cyfrowych w celu poprawy jakości ich życia • podniesienie jakości i dostępności e-usług publicznych • poprawa dostępności informacji sektora publicznego oraz zasobów kultury i nauki • wzmocnienie zastosowania TIK (technologii informacyjno-komunikacyjnej)
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	• Transport • Dostępność transportowa • Infrastruktura kolejowa • Promocja OZE i efektywności energetycznej • Budowa i modernizacja sieci dystrybucyjnych energii elektrycznej • wsparcie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną • wsparcie przedsiębiorstw w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej i audytów energetycznych (na poziomie krajowym – duże przedsiębiorstwa) • wsparcie kompleksowej modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej i mieszkaniowych wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne • strategię/plany gospodarki niskoemisyjnej

	• ochrona zasobów przyrodniczych, wod-kan, odpady, obszary Natura 2000 • infrastruktura ochrony zdrowia • kultura
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich PROW	• Zwiększenie innowacyjności i bazy wiedzy na obsz. Wiejskich • Inteligentne specjalizacje • Rozwój potencjału IOB na rzecz świadczenia usług dla przedsiębiorstw • Różnicowanie działalności gospodarczej, zakładanie nowych, małych form + tworzenie miejsc pracy • Wsparcie podnoszenia kompetencji osób z obszaru LSR • Ułatwienia transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich • Gospodarka wodna, ochrona siedlisk, zasobów przyrodniczych, Natura 2000

Źródło: Opracowanie własne

IV. Analiza powiązań strategii z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu

Strategia Europa 2020.

Założenia strategicznych celów Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec są zgodne są z założeniami Strategii Europa 2020. Celem Strategii Europa 2020 jest osiągnięcie wzrostu gospodarczego, który będzie:

1. inteligentny – dzięki bardziej efektywnym inwestycjom w edukację, badania naukowe i innowacje;

2. zrównoważony – dzięki zdecydowanemu przesunięciu w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i konkurencyjnego przemysłu;

3. sprzyjający włączeniu społecznemu, ze szczególnym naciskiem na tworzenie nowych miejsc pracy i ograniczanie ubóstwa.

Postępy w realizacji Strategii Europa 2020 będą monitorowane przez pakiet pięciu głównych celów ilościowych. Na poziomie UE są to³:

- wzrost stopy zatrudnienia populacji w wieku 20-64 lata do 75%;
- wzrost nakładów na inwestycje w B+R do 3% PKB UE;
- osiągnięcie celów pakietu energetyczno-klimatycznego 3x20;
- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% oraz wzrost udziału osób w wieku 30-34 posiadających wyższe wykształcenie lata do co najmniej 40%; zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem o co najmniej 20 mln.

Aby zagwarantować, że Strategia Europa 2020 przyniesie oczekiwane rezultaty, ustanowiono solidny i skuteczny system **zarządzania gospodarczego**, który ułatwi koordynowanie działań politycznych na szczeblu unijnym i krajowym.⁴

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec jest spójna z założeniami Strategii Europa 2020, bowiem w obrębie swoich założeń również akcentuje rozwój edukacji, konkurencyjności przedsiębiorstw oraz promuje inwestycje w zrównoważony rozwój.

³ Priorytety i cele rozwojowe UE do roku 2020 w kontekście aktualizacji Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju, Ekspertyza Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, 2013, s. 5.

⁴ Strona Komisji Europejskiej/Europa 2020 - http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/priorities/index_pl.htm

Tabela 36 Cele Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec ze Strategią Europa 2020

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec	Obszar spójności	Priorytet Strategii Europa 2020
Cel strategiczny 1 ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ W GMINIE WĘGLINIEC	• działania na rzecz zrównoważonego rozwoju • inwestycje w infrastrukturę	Zmiany klimatu i zrównoważone wykorzystanie energii
Cel strategiczny 2 WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO GMINY	• Działania związane ze wspieraniem przedsiębiorczości	Edukacja Badania i rozwój
Cel strategiczny 3 WZROST TOŻSAMOŚCI I SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ	• Przeciwdziałanie ubóstwu i procesom marginalizacji społecznej. • Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej. • Podejmowanie działań służących przekazywaniu realizacji zadań publicznych organizacjom • Wspieranie rozwoju infrastruktury społeczeństwa informacyjnego	Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym Zatrudnienie Edukacja

Programowanie Perspektywy Finansowej 2014 -2020, Umowa Partnerstwa (UP)⁵

UP 2014-2020 ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 (SRK) oraz Strategii Europa 2020. Celem konsekwentnie realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie z SRK, oparcie rozwoju na dalszym:

- (1) zwiększaniu konkurencyjności gospodarki;
- (2) poprawie spójności społecznej i terytorialnej;
- (3) podnoszeniu sprawności efektywności państwa.

Biorąc pod uwagę wskazane wyżej cele rozwojowe kraju, środki Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych w ramach UP koncentrują się na priorytetach finansowych: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczna i aktywność zawodowa, infrastruktura sieciowa na rzecz wzrostu i zatrudnienia, środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami.⁶

⁵ Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 8 stycznia 2014 r. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

⁶ Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 8 stycznia 2014 r. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, s. 43.

Tabela 37 Spójność z założeniami Umowy Partnerstwa

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec	Obszar spójności	Cele szczegółowe Umowy Partnerstwa
Cel strategiczny 1 ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ W GMINIE WĘGLINIEC	• działania na rzecz zrównoważonego rozwoju • inwestycje w infrastrukturę	poprawa jakości i funkcjonowania oferty systemu transportowego oraz zwiększenie transportowej dostępności kraju w układzie europejskim
Cel strategiczny 2 WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO GMINY	• Działania związane ze wspieraniem przedsiębiorczości	Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw Lepsze kompetencje kadr gospodarki
Cel strategiczny 3 WZROST TOŻSAMOŚCI I SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ	• Przeciwdziałanie ubóstwu i procesom marginalizacji społecznej. • Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej. • Podejmowanie działań służących przekazywaniu realizacji zadań publicznych organizacjom • Wspieranie rozwoju infrastruktury społeczeństwa informacyjnego	Lepsze kompetencje kadr gospodarki

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym, wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe. *Strategia Rozwoju Kraju 2020* oparta jest na scenariuszu stabilnego rozwoju. Pomyślność realizacji wszystkich założonych w tej Strategii celów będzie uzależniona od wielu czynników zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, które mogą wpływać na dostępność środków finansowych na jej realizację. Szczególne znaczenie będzie miał rozwój sytuacji w gospodarce światowej,

Strategia wyznacza trzy obszary strategiczne:

1. Sprawne i efektywne państwo,
2. Konkurencyjna gospodarka,
3. Spójność społeczna i terytorialna,

w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Kluczowe założenia Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec są zgodne z celami Strategii Rozwoju Kraju.

Tabela 38 Spójność z założeniami Strategii Rozwoju Kraju 2020

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec	Obszar spójności	Priorytet Strategii Europa 2020
Cel strategiczny 1 ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ W GMINIE WĘGLINIEC	• działania na rzecz zrównoważonego rozwoju • inwestycje w infrastrukturę	Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu II.6.4. .Poprawa stanu środowiska
Cel strategiczny 2 WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO GMINY	• Działania związane ze wspieraniem przedsiębiorczości	II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki
Cel strategiczny 3 WZROST TOŻSAMOŚCI I SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ	• Przeciwdziałanie ubóstwu i procesom marginalizacji społecznej. • Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej. • Podejmowanie działań służących przekazywaniu realizacji zadań publicznych organizacjom • Wspieranie rozwoju infrastruktury społeczeństwa informacyjnego	I.3.2. Rozwój kapitału społecznego Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych

Źródło: opracowanie własne

Krajowa Inteligentna Specjalizacja (KIS)

W dniu 8 kwietnia 2014 r. Rada Ministrów przyjęła Program Rozwoju Przedsiębiorstw, którego integralną część stanowi *Krajowa Inteligentna Specjalizacja*. Dokument przedstawia proces analityczny wyłaniania inteligentnych specjalizacji na poziomie krajowym (obszary B+R+I) oraz zarys procesu ich monitorowania i aktualizacji. *Krajowa inteligentna specjalizacja* jest dokumentem otwartym, który będzie podlegał ciągłej weryfikacji i aktualizacji w oparciu o system monitorowania oraz zachodzące zmiany społeczno-gospodarcze. Dokument określa priorytety gospodarcze w obszarze B+R+I, których rozwój zapewni tworzenie innowacyjnych rozwiązań społeczno-gospodarczych, zwiększenie wartości dodanej gospodarki i podniesienie jej konkurencyjności na rynkach zagranicznych. Cel strategiczny **Wzmocnienie potencjału gospodarczego gminy** Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec jest spójny z założeniami ww. dokumentu.

Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020” (SIEG)

Cel główny SIEG to stworzenie wysoce konkurencyjnej gospodarki (innowacyjnej i efektywnej) opartej na wiedzy i współpracy to. Będzie on realizowany w oparciu o cztery cele szczegółowe:

- 1) dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki,
- 2) stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy,
- 3) wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców,
- 4) wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

Cele strategiczne przedstawione w Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec:

- **Rozwój infrastruktury komunalnej w gminie Węgliniec**
- **Wzmocnienie potencjału gospodarczego gminy**
- **Wzrost tożsamości i spójności społecznej**

wpisują się w Strategię Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”.

Tabela 39 Spójność Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec z Zintegrowanymi Strategiami Krajowymi

Dokument - Zintegrowane strategie krajowe	Cele zintegrowanych strategii krajowych	Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec
Strategia rozwoju kapitału ludzkiego	wzrost zatrudnienia; wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych; poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym; poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej; podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.	Cel strategiczny 3 WZROST TOŻSAMOŚCI I SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ
Strategia rozwoju transportu	stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej, poprawę sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym, poprawę bezpieczeństwa użytkowników ruchu oraz przewożonych towarów, ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko, zbudowanie racjonalnego modelu finansowania inwestycji infrastrukturalnych.	Cel strategiczny 1 ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ W GMINIE WĘGLINIEC
Strategia Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko	Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska	Cel strategiczny 1 ROZWÓJ INFRASTRUKTURY

	Zapewnienie gospodarcze krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię Poprawa stanu środowiska	KOMUNALNEJ W GMINIE WĘGLINIEC
Strategia Sprawne państwo	Otwarty rząd Zwiększenie sprawności instytucjonalnej państwa Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych Dobre prawo Efektywne świadczenie usług publicznych Skuteczny wymiar sprawiedliwości i prokuratura Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego	Cel strategiczny 3 WZROST TOŻSAMOŚCI I SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie	Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów, Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych, Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.	Cel strategiczny 2 WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO GMINY Cel strategiczny 3 WZROST TOŻSAMOŚCI I SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ

Źródło: Opracowanie własne

- analiza dokumentów regionalnych

Strategia Polski Zachodniej 2020

Dokument wyznacza główne kierunki rozwoju makroregionu i stanowi punkt odniesienia dla programowania działań rozwojowych w ramach programów operacyjnych na lata 2014-2020. Inicjatywa wypracowania Strategii dla Polski Zachodniej podjęta została przez samorządy województw dolnośląskiego, lubuskiego, opolskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego, które dostrzegły potrzebę współpracy wykraczającej poza granice swoich województw.

Głównym celem Strategii jest wzrost konkurencyjności Polski Zachodniej poprzez efektywne wykorzystanie potencjałów makroregionów. Cel główny będzie realizowany poprzez trzy cele szczegółowe, którymi są:

- integracja przestrzenna i funkcjonalna makroregionu – cel koncentrujący się na zewnętrznej i wewnętrznej dostępności transportowej i spójności terytorialnej;
- budowa oferty gospodarczej makroregionu – mająca na celu dążenie do dalszego wzmocnienia siły gospodarczej makroregionu poprzez współpracę i sieciowanie przede wszystkim we wiodących branżach przemysłowych Polski Zachodniej;
- wzmocnienie potencjału naukowo-badawczego makroregionu – cel zakładający działania w zakresie wykorzystania i wzmocnienia zaplecza badawczo-rozwojowego i transferu wiedzy dla budowania gospodarki opartej na wiedzy.

Spójność dokumentu:

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec w obrębie swoich celów strategicznych przewiduje działania w zakresie wspierania zrównoważonego transportu, wspierania przedsiębiorczości oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, w związku z tym wpisuje się w założenia Strategii Polski Zachodniej 2020.

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 (SRWD)

SRWD wpisuje się w krajowy i unijny system programowania rozwoju, który ma zapewnić spójność celów i działań rozwojowych. Na poziomie unijnym priorytety rozwoju w okresie do roku 2020 określa Strategia Europa 2020.

Tabela 40 Spójność Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec z SRWD.

Cele strategiczne SRWD	CELE STRATEGICZNE Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec - zakres spójności-
CEL 1. ROZWÓJ GOSPODARKI OPARTEJ NA WIEDZY	Cel strategiczny 2 WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO GMINY
CEL 2. ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT I POPRAWA DOSTĘPNOŚCI TRANSPORTOWEJ	Cel strategiczny 1 ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ W GMINIE WĘGLINIEC
CEL 3. WZROST KONKURENCYJNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW, ZWŁASZCZA MŚP	Cel strategiczny 2 WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO GMINY
CEL 4. OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO, EFEKTYWNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW ORAZ DOSTOSOWANIE DO ZMIAN KLIMATU I POPRAWA POZIOMU BEZPIECZEŃSTWA	Cel strategiczny 1 ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ W GMINIE WĘGLINIEC
CEL 5. ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI TECHNOLOGII KOMUNIKACYJNO-INFORMACYJNYCH	Cel strategiczny 3 WZROST TOŻSAMOŚCI I SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ

CEL 6. WZROST ZATRUDNIENIA I MOBILNOŚCI PRACOWNIKÓW	Cel strategiczny 3 WZROST TOŻSAMOŚCI I SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ
CEL 7. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE, PODNOSZENIE POZIOMU I JAKOŚCI ŻYCIA	Cel strategiczny 3 WZROST TOŻSAMOŚCI I SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ
CEL 8. PODNIESIENIE POZIOMU EDUKACJI, KSZTAŁCENIE USTAWICZNE	Cel strategiczny 3 WZROST TOŻSAMOŚCI I SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ

Źródło: Opracowanie własne

Regionalny Program Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020⁷

RPO Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 będzie stanowił narzędzie realizacji polityki spójności na obszarze województwa lubuskiego w perspektywie finansowej UE na lata 2014 - 2020. Założenia dokumentu są spójne i wpisują się w poszczególne osie priorytetowe RPO, tym samym stanowią kontynuację i uszczegółowienie założeń polityki regionalnej i przyczynią się do realizacji jej założeń na szczeblu regionalnym.

Tabela 41. Korelacja pomiędzy osiami priorytetowymi RPO WD a Strategią Gminy.

Osie priorytetowe RPO	CELE STRATEGICZNE Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec - zakres spójności-
OŚ PRIORYTETOWA 1 - PRZEDSIĘBIORSTWA I INNOWACJE	Cel strategiczny 2 WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO GMINY
OŚ PRIORYTETOWA 2 - TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNE.	Cel strategiczny 3 WZROST TOŻSAMOŚCI I SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ
OŚ PRIORYTETOWA 3 - GOSPODARKA NISKOEMISYJNA	Cel strategiczny 1 ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ W GMINIE WĘGLINIEC
OŚ PRIORYTETOWA 4 - ŚRODOWISKO I ZASOBY	Cel strategiczny 1 ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ W GMINIE WĘGLINIEC
OŚ PRIORYTETOWA 5 – TRANSPORT	Cel strategiczny 1 ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ W GMINIE WĘGLINIEC
OŚ PRIORYTETOWA 6 - INFRASTRUKTURA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ –	Cel strategiczny 1 ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ W GMINIE WĘGLINIEC

⁷ odniesienie do wersji z 8 kwietnia 2014

OŚ PRIORYTETOWA 7 - INFRASTRUKTURA EDUKACYJNA	Cel strategiczny 1 ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KOMUNALNEJ W GMINIE WĘGLINIEC
OŚ PRIORYTETOWA 8 - RYNEK PRACY	Cel strategiczny 3 WZROST TOŻSAMOŚCI I SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ
OŚ PRIORYTETOWA 9 - WŁĄCZENIE SPOŁECZNE	Cel strategiczny 3 WZROST TOŻSAMOŚCI I SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ
OŚ PRIORYTETOWA 10 - EDUKACJA	Cel strategiczny 3 WZROST TOŻSAMOŚCI I SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ

Źródło: Opracowanie własne

V. System monitorowania i ewaluacji strategii

Monitoring i ewaluacja są końcowym etapem planowania strategicznego, niezbędnym zwłaszcza w przypadku planowania długookresowego.

Gromadzenie danych, ich analiza i interpretacja pozwalają ocenić stopień realizacji Strategii oraz wprowadzić ewentualne zmiany.

- Monitoring - kontrola (ocena) dynamiczna to ocena postępów i efektów dokonywana stale w czasie,
- Ewaluacja - kontrola statyczna, to ocena realizacji i efektów (rezultatów) dokonywana w określonych momentach czasu.

Monitoring jest niezbędnym etapem poprzedzającym działania o charakterze ocennym (ewaluację) oraz działania mające na celu wprowadzenie ewentualnych zmian do dokumentu strategicznego (aktualizację) ze względu na zmianę uwarunkowań w rozwoju Gminy. Daje możliwość bieżącego śledzenia efektów wprowadzanej strategii i podejmowania natychmiastowej korekty działań w sytuacji wystąpienia rozbieżności między rzeczywistymi efektami a zakładanymi planami. Za pomocą systemu monitoringu należy gromadzić i przetwarzać informacje, które następnie należy poddać ocenie i interpretacji.

System monitoringu powinien stanowić narzędzie zarządzania umożliwiające efektywne planowanie, alokację środków, okresową ocenę i dostosowanie podejmowanych działań zgodnie ze zmieniającymi się warunkami społeczno-gospodarczymi i zdiagnozowanymi potrzebami na podstawie zestandaryzowanej i powtarzalnej metodyki. Proces monitorowania będzie polegał na systematycznej obserwacji zmian zachodzących w ramach realizacji poszczególnych programów rozwoju Gminy. Umożliwi on kontrolę postępu ich realizacji, weryfikację osiągniętych rezultatów i porównywanie ich zgodności z celami strategicznymi.

Ostatnim etapem wdrażania będzie ewaluacja *ex post*, która wskaże obszary problemowe, dzięki niej uzyskamy rekomendacje do kolejnego okresu planistycznego. Konieczne zatem będzie opracowanie wskaźników agregujących wyniki działań podejmowanych na rzecz rozwoju Gminy. System finansowania Strategii powinien zostać ściśle określony w procedurach planowania implementacyjnego Strategii – należy każde poszczególne zadanie Strategiczne poddać audytowi pod kątem aktualnej dostępności środków zewnętrznych wskazanych w pkt. *Główne źródła finansowania Strategii*

Spis tabel

Tabela 1: Liczba mieszkańców w Gminie Węgliniec w latach 2000-2014	11
Tabela 2: Liczba mieszkańców w Gminie Węgliniec z podziałem na mieszkańców miasta i wsi	12
Tabela 3 Dane statystyczne demografii	12
Tabela 4 Podział mieszkańców ze względu na wiek	13
Tabela 5: Przyrost naturalny w Gminie Węgliniec w latach 2000-2014.....	13
Tabela 6: Struktura mieszkań komunalnych	14
Tabela 7: Bezrobotni w powiecie zgorzeleckim	15
Tabela 8: Struktura bezrobotnych w powiecie zgorzeleckim.....	16
Tabela 9: Świadczenia OPS w latach 2011-2014	17
Tabela 10: Przyczyny świadczeń OPS w latach 2011-2014.....	18
Tabela 11: Programy profilaktyki zdrowotnej	20
Tabela 12: Placówki oświatowe w gminie Węgliniec wraz z ilością uczniów	22
Tabela 13: Kadra nauczycielska w gminie Węgliniec.....	22
Tabela 14: Wyniki egzaminów gimnazjalnych w Gimnazjum w Ruszowie	23
Tabela 14: Wyniki egzaminów gimnazjalnych w Gimnazjum w Węglińcu	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela 15: Wykaz organizacji publicznych w zakresie kultury	26
Tabela 16: Miasta partnerskie	27
Tabela 17: Wykaz klubów i stowarzyszeń sportowych	28
Tabela18: Ochotnicze Straże Pożarne	31
Tabela 19: Zasiwy w roku 2010	33
Tabela 20: Struktura gruntów	34
Tabela 21: Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy Węgliniec.....	34
Tabela 22: Struktura własnościowa podmiotów gospodarczych z terenu gminy Węgliniec	35
Tabela 23: Ujęcia wód podziemnych.....	38
Tabela 24: Sieć wodociągowa	38
Tabela 25: Sieć kanalizacyjna na terenie gminy Węgliniec	39
Tabela 26: Wielkość odpadów gminy Węgliniec.....	40
Tabela 27: Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej na terenie gminy Węgliniec.....	41
Tabela 28 Dochody Gminy Węgliniec w latach 2012-2014.....	45
Tabela 29 Strukturę dochodów z tytułu podatków Gminy Węgliniec w latach 2012 - 2014	46
Tabela 30 Struktura wydatków w latach 2012-2014.....	47
Tabela 31 Wydatki gminy Węgliniec wg. działów kwalifikacji budżetowej.....	49

Tabela 32 Wydatki gminy w przeliczeniu na mieszkańca	50
Tabela 33. Dochody a wydatki gminy w latach 2012-2014	51
Tabela 34 Zadłużenie gminy Węgliniec	52
Tabela 35 Finansowanie źródeł przyszłych w zakresie środków i programów europejskich w okresie 2014-2020	70
Tabela 36 Cele Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec ze Strategią Europa 2020	74
Tabela 37 Spójność z założeniami Umowy Partnerstwa	75
Tabela 38 Spójność z założeniami Strategii Rozwoju Kraju 2020	76
Tabela 39 Spójność Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec z Zintegrowanymi Strategiami Krajowymi.....	77
Tabela 40 Spójność Strategii Rozwoju Gminy i Miasta Węgliniec z SRWD.....	79
Tabela 41. Korelacja pomiędzy osiami priorytetowymi RPO WD a Strategią Gminy.....	80

Spis rycin

Rycina 1. Położenie gminy Węgliniec na tle powiatu zgorzeleckiego	6
Rycina 2. Położenie gminy Węgliniec na szlaku drogowym	6
Rycina 3. Położenie gminy Węgliniec na szlaku kolejowym	7
Rycina 4 Szlaki turystyczne	29
Rycina 5 Ocena potencjału jakości życia na terenie gminy Węgliniec	44
Rycina 6 Dochody własne w latach 2012-2014	47
Rycina 7 Struktura wydatków ogółem	48
Rycina 8 Wydatki w przeliczeniu na mieszkańca	50
Rycina 9 Nadwyżka/deficyt budżetowy	51
Rycina 10 Korelacja i zależność pomiędzy Celami	67
Rycina 11 Prawdopodobieństwo działań strategicznych	68

Załącznik nr 1 Lista zadań strategicznych

L.P	Zadanie	Obszar strategiczny (cel strategiczny, cel operacyjny, działanie strategiczne)	Lata inwestycji	Możliwe środki zewnętrzne
1	Podniesienie kompetencji uczniów szkół prowadzonych przez Gminę Węglińiec w zakresie znajomości języków obcych, technik informatycznych oraz nauk matematyczno-przyrodniczych	III.2.1.	2016-2018	RPO WD, POWER
2	Budowa kanalizacji w miejscowości Czerwona Woda i Stary Węglińiec wraz z przyłączeniem do kanalizacji w Węglińcu	I.1.1.	2020-2021	WFOŚiGW
3	Budowa wodociągu w Kościelnej Wsi i Okrąglicy	I.1.2.	2016-2018	PROW
4	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Węglińcu	I.1.3.	2016-2018	PROW
5	Modernizacja Stacji uzdatniania wody w Węglińcu wraz z przyłączeniem do wodociągu w Zielonce i Czerwonej Wodzie	I.1.2.	2014-2018	PROW
6	Przebudowa i modernizacja ul. Sikorskiego w Węglińcu oraz łącznika między drogami wojewódzkimi w Piasecznej	I.2.1, I.2.2	2016-2019	PROW
7	Przebudowa i modernizacja ul. Bocznej w Ruszowie	I.2.1, I.2.2	2016-2019	PROW/PO RYBY
8	Modernizacja dróg i chodników na terenie w mieście Węglińiec	I.2.2. , I.2.1.	2016-2022	RPO WD/PROW
9	Modernizacja dróg i chodników na terenie Gminy Węglińiec	I.2.2. , I.2.1.	2016-2022	PO RYBY, budżet woj. , budżet państwa
10	Gmina Węglińiec rowerowym centrum Borów Dolnośląskich	I.3.4, I.2.1, II.2.2.	2018-2021	RPO WD, POWER, PROW, PO RYBY

11	Budowa skateparku w Węglińcu	I.3.4	2016-2018	PROW/PO RYBY
12	Przebudowa i rozbudowa Domu Kultury w Czerwonej Wodzie wraz z zagospodarowaniem terenu wokół obiektu	I.3.2	2014-2017	PROW/RPO WD
13	Modernizacja budynku Węglinieckiego Centrum Kultury (przebudowa dachu nad salą widowiskową)	I.3.2	2016-2017	PROW/RPO WD
14	Modernizacja Świetlicy Wiejskiej w Zielonce	I.3.2	2016-2017	PROW/RPO WD
15	Odbudowa spalonej sali widowiskowej przy Domu Kultury w Ruszowie	I.3.2	2016-2022	RPO WD/ PO RYBY/ PROW
16	Utworzenie klasopracowni przyrodniczych, fizyko-chemicznych, językowych oraz informatycznych w szkołach podstawowych i gimnazjach na terenie gminy Węglińiec oraz ich wyposażenie w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne	I.3.3	2016-2018	RPO WD/POWER
17	Termomodernizacja budynku Szkoły Filialnej w Starym Węglińcu	I.3.2	2016-2020	RPO WD
18	Wykonanie elewacji Gimnazjum w Węglińcu	I.3.2	2016-2017	RPO WD
19	Termomodernizacja budynku przedszkola niepublicznego w Czerwonej Wodzie	I.3.2	2017-2020	RPO WD
20	Termomodernizacja budynku przedszkola niepublicznego w Ruszowie	I.3.1.	2017-2020	RPO WD
21	Zagospodarowanie terenów przy budynkach Szkoły Podstawowej w Czerwonej Wodzie	II.1.1	2017-2018	RPO WD/PROW
22	Zagospodarowanie terenów przy budynkach Zespołu Szkół w Ruszowie	II.1.1	2017-2018	RPO WD/PROW
23	Zagospodarowanie terenów przy budynkach Zespołu Szkół w Węglińcu	II.1.1	2017-2018	RPO WD/PROW
24	Zagospodarowanie terenu po byłym przedszkolu w Węglińcu	II.1.1	2016-2018	RPO WD/PROW
25	Renowacja placu zabaw na terenie przedszkola w Węglińcu	1.3.1,I.3.2.	2016	RPO WD/PROW
26	Wykonanie opaski izolacyjnej oraz instalacji odprowadzającej wodę deszczową przy świetlicy w Węglińcu	1.3.1.	2016	RPO WD/PROW
27	Termomodernizacja budynku remizy OSP w Czerwonej Wodzie	I.3.1.	2018-2022	RPO WD

28	Modernizacja budynku remizy OSP w Jagodzinie - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców gminy	I.3.1.	2016	PROW/RPOWD
29	Zakup pojazdów ratowniczo-gaśniczych dla jednostek OSP w Ruszowie, Węglińcu, Czerwonej Wodzie	III.2.4	2016-2018	RPO WD/PROW/ Interreg Polska- Saksonia
30	Rozbudowa cmentarza komunalnego w Ruszowie	II.1.1.	2016-2019	Dotacje budżetu państwa
31	Naprawa części muru (ogrodzenie) placu kościelnego i wymiana drzwi w kościele parafialnym w Czerwonej Wodzie	II.1.1.	2016-2017	RPO WD/ PROW/PO RYBY/ budżetu państwa
32	Restauracja empor w zabytkowym kościele parafialnym w Starym Węglińcu	II.1.1.	2016-2017	RPO WD/ PROW/PO RYBY/ Dotacje budżetu państwa
33	Prace renowacyjne przy kościele parafialnym w Ruszowie: renowacja drzwi, wentylacja, izolacja pozioma	II.1.1.	2016-2020	RPO WD/ PROW/PO RYBY Dotacje budżetu państwa
34	Budowa boiska treningowego ze sztuczną nawierzchnią do gry w piłkę nożną na stadionie sportowym w Węglińcu	I.3.2, I.3.4.	2016-2017	RPO WD/PROW
35	Termomodernizacja budynku sali sportowej w Ruszowie	I.3.2, I.3.4	2016-2022	RPO WD/ PROW/PO RYBY

36	Budowa sali sportowej przy Szkole Podstawowej w Czerwonej Wodzie	I.3.2, I.3.4.	2019-2025	RPO WD/PROW/ budżet państwa
37	Budowa boiska wielofunkcyjnego o sztucznej nawierzchni w Piasecznej	I.3.2, I.3.4	2018-2025	PROW
38	Budowa boiska wielofunkcyjnego o sztucznej nawierzchni w Kościelnej Wsi	I.3.2, I.3.4	2018-2025	PROW
39	Cyfryzacja urzędu – e urząd, e-administracja	III.1.1, III.1.2.	2018-2025	PO Polska Cyfrowa/RPO WD
40	Aktywizacja osób starszych – organizacja projektów skierowanych do seniorów	II.1.4, III.2.1	2016-2022	ASOS/RPO WD
41	Utworzenie zakładu rehabilitacji w Węglińcu	II.1.4,	2016-2018	RPO WD
42	Modernizacja PSZOK w Węglińcu oraz utworzenie PSZOK w Ruszowie	I.1.6	2017-2018	WFOŚiGW